

Forenklingsudvalgets Delbetænkning I

afgivet af det af Kirkeministeriet
den 23. juni 1999 nedsatte udvalg

Delbetænkning
Udgivet af Kirkeministeriet
juni 2000

Delbetænkningen kan fås ved
henvendelse til:
Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
tlf. nr. 33 92 33 90
epost; km@km.dk

Tryk: Highlight Grafisk
ISBN: 87-987823-2-0

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	8
1.1. Indledende bemærkninger	8
1.2. Udvalgets kommissorium	8
1.3. Udvalgets sammensætning	9
1.4. Udvalgets arbejde	9
1.4.1. Afgrænsning af udvalgets arbejde	10
1.4.2. Udvalgets hidtidige arbejde	11
Kapitel 2. Sammendrag	13
2.1. Forslag omkring præsteembedernes landbrug	13
2.2. Forslag omkring tjenesteboliger for præster	14
2.3. Forslag omkring ejendomme til brug for kirke og kirkegård	16
2.4. Forslag omkring sognebåndsløsning	16
Kapitel 3. Præstegårdsbrugene	18
3.1. Gældende lovgivning	18
3.2. Beskrivelse af præstegårdsbrugene	18
3.2.1. Undersøgelse	19
3.3. Administration af præstegårdsbrugene	21
3.3.1. Opretholdelse og drift	21
3.3.1.1. Forpagtning	22
3.3.2. Nedrivning af bygninger	23
3.3.3. Salg af præstegårdsbrugene	25
3.3.3.1. Indledende bemærkninger	25
3.3.3.2. Arbejdsgangen ved salg	25
3.3.4. Præsteembedets køb af landbrugsejendomme	27
3.4. Kapitalforvaltningen	29
3.5. Udvalgets forslag vedrørende administration af præstegårdsbrugene	30
3.5.1. Udvalgets generelle udgangspunkt	30
3.5.2. Forpagtning	30
3.5.3. Nedrivning af bygninger samt salg af præstegårdsbrug	32
3.5.4. Præsteembedets køb af landbrugsejendomme	33
3.5.5. Kapitalforvaltning vedrørende fremtidige salgssummer m.v.	34
3.5.5.1. Model 1	35
3.5.5.2. Model 2	35

3.5.5.3.	Model 3	36
3.5.5.4.	Model 4	36
3.5.5.5.	Udvalgets indstilling	36
3.6.	Brug af pesticider	37
3.6.1.	Pesticidanvendelse på arealer, der ejes, drives eller vedligeholdes af offentlige myndigheder	37
3.6.2.	Udvalgets indstilling	38
3.7.	Skovrejsning	39
3.7.1.	Offentlig skovrejsning	39
3.7.1.1.	Regionplanlægning for skovrejsning	40
3.7.2.	Landbrugslovens regler om skovbrug	40
3.7.2.1.	Jordbrugskommissionernes inddragelse i behandlingen af offentlige skovrejsningsprojekter	41
3.7.2.2.	Strukturdirektoratets opgaver	42
3.7.3.	Udvalgets indstilling	42

Kapitel 4. Tjenesteboliger 43

4.1.	Gældende regler	43
4.1.1.	Indsnævring af området for regelforenkling	43
4.1.2.	Nuværende praksis	45
4.2.	Udvalgets forslag	46
4.2.1.	Køb, salg, leje, opførelse, ombygning, nedrivning af tjenesteboliger	46
4.2.2.	Bistand fra konsulent	47
4.2.3.	Præstens udtaleret	47
4.2.4.	Regler om tjenesteboligens og konfirmandlokalets størrelse	48
4.2.5.	Betaling for varme og el	48
4.2.6.	Klagebestemmelser	49

Kapitel 5. Ejendomme til brug for kirke og kirkegård 50

5.1.	Kompetenceændringer siden 1970	50
5.1.1.	Decentraliseringen i 1970	50
5.1.2.	1986-loven om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde	50
5.1.3	1992-loven om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde	51
5.2.	Udvalgets overvejelser og forslag	53
5.2.1.	Samarbejde med konsulenter	54

5.2.2.	Erhvervelse og ombygning af eksisterende bygninger udenfor kirkegårdsdiget	55
5.2.3.	Salg af bygninger til brug for kirken eller kirkegården	56

Kapitel 6. Sognebåndsløsning	57
6.1. Historisk oversigt	57
6.2. Gældende regler	58
6.2.1. Sognebåndsløsningens stiftelse og ophør	58
6.2.2. Parlamentariske rettigheder	59
6.3. Udvalgets overvejelser og forslag	60
6.3.1. Model 1	61
6.3.2. Model 2	61
6.3.3. Model 3	62
6.3.4. Udvalgets indstilling	62
6.4. Flytning mellem sogne i samme pastorat	64

Tabeller

1. Størrelsen af præsteembedernes jorder	65
2. Størrelse og værdifordeling i % af alle	67
3. Opgørelse af indtægter og udgifter samt nettoforrentningen	69
4. Forpagtningsafgifter med og uden offentligt udbud	70

Bilagsfortegnelse

1. Udvalgets indstilling til kirkeministeren af den 4. februar 2000 om menighedsråds medvirken ved udnævnelse i præstestillinger.	72
2. Uov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 537 af 21. juni 1997 (Økonomiloven).	82
3. Lovbekendtgørelse nr. 598 af 15. juli 1999 af landbrugsloven (Landbrugsloven).	88
4. Kirkeministeriets cirkulære nr. 13 af 15. januar 1968 om præstegårdenes opretholdelse som selvstændige brug m.v.	104
5. Spørgeskema vedrørende præsteembedernes landbrugsejendomme.	109
6. Bekendtgørelse nr. 1125 af 17. december 1997 om orientering af Skov- og Naturstyrelsen forinden nedrivning eller salg til private af visse ikke fredede bygninger m.v. i offentligt eje.	111
7. Bekendtgørelse nr. 431 af 24. maj 1996 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.	113
8. Lov nr. 310 af 16. maj 1990 om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. (Ansættelsesloven).	115
9. Cirkulære af 20. marts 1989, som ændret ved cirkulære af 20. marts 1990 og cirkulære af 2. november 1990, om tjenestebolig for folkekirkens præster (Tjenesteboligcirkulæret).	119
10. Cirkulæreskrivelse af 20. marts 1989 om cirkulære om tjenestebolig for folkekirkens præster.	127
11. Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. lovbekendtgørelse nr. 454 af 11. juni 1992, som ændret ved lov nr. 433 af 1. juni 1994 og lov nr. 391 af 22. maj 1996.	132
12. Bekendtgørelse nr. 527 af 19. juni 1992, som ændret ved bekendtgørelse nr. 123 af 18. marts 1998, om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.	137
13. Lov nr. 352 af 6. juni 1991, som ændret ved lov nr. 941 af 20. december 1999, om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Medlemskabsloven).	142
14. Lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 32 af 19. januar 2000 (Menighedsrådsvalgloven).	146
15. Bekendtgørelse nr. 58 af 24. januar 1992, som ændret ved bekendtgørelse nr. 572 af 21. juni af 1996, om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sonebåndsløseres valgret til menighedsråd (Sognebåndsløserbekendtgørelsen).	152

Kapitel 1.

Indledning

1.1. INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

I de seneste 10 - 15 år er der gennemført en næsten total fornyelse af de kirkelige hovedlove. Målet med dette arbejde har været at modernisere lovene både sprogligt og indholdsmæssigt, herunder også i henseende til forenkling af regler og decentralisering af kompetence.

Uanset at der således er sket en udvikling i retning af afbureaukratisering i forhold til tidligere, så lyder der fortsat kritiske røster især fra menighedsråd om bureaukrati og manglende lokal selvbestemmelse over lokale kirkelige forhold.

Samtidig er der kommet mere fokus på en række forhold omkring menighedsrådenes forvaltning af de lokale kirkelige midler, hvilket skaber et behov for øget information om folkekirkens økonomi.

På baggrund heraf har kirkeministeren ved brev af 23. juni 1999 nedsat Forenklingsudvalget.

1.2. UDVALGETS KOMMISSORIUM

Udvalget fik følgende kommissorium:

"Udvalget får til opgave at gennemgå gældende regler og procedurer på det folkekirkelige administrationsområde med henblik på forenkling og effektivisering - herunder i henseende til yderligere decentralisering af kompetence, sanering af uhensigtsmæssige regler og procedurer samt at skabe større rum for valgfrihed for de lokale kirkelige myndigheders dispositioner.

Som en særlig opgave skal udvalget undersøge, om det er muligt f.eks. gennem løbende indsamling af materiale at skabe et forbedret informationsniveau om

folkekirkens økonomi med henblik på at kunne indgå i debat/imødegå kritik. Udvalget skal herunder overveje, hvilke oplysninger det er relevant og muligt at indsamle, hvordan det kan ske, samt hvordan de kan bearbejdes og videreformidles.

Udvalgets arbejde skal være afsluttet inden udgangen af 2000."

1.3. UDVALGETS SAMMENSÆTNING

Udvalget fik følgende sammensætning:

Gårdejer Eli Højbjerg Andersen, Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer.
Kontorchef Steffen Brunés, Kirkeministeriet.
Biskop Kresten Drejergaard, Fyens Stift.
Kontorchef Marjun Egholm, Kirkeministeriet.
Kommitteret Preben Espersen, Kirkeministeriet.
Provst Jakob Hvidt, Danmarks Provsteforening.
Kontorchef Carsten Dalsgaard Jørgensen, Kirkeministeriet.
Sognepræst Peter Anton Krogsøe, Den danske Præsteforening.
Departementschef Finn Langager Larsen, Kirkeministeriet (formand).
Birthe Lund, Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer.
Stiftskontorchef Helle Samson, Lolland-Falsters Stift.

Til udvalgets sekretariat blev udpeget:

Fuldmægtig Pernille Esdahl.
Overassistent Mette Schwaner.

1.4. UDVALGETS ARBEJDE

Ifølge kommissoriet har udvalget to opgaver:

- Forenkling og effektivisering.
- Forbedre informationsniveauet om folkekirkens økonomi.

Da den første opgave er den største, er udvalget begyndt sit arbejde med denne. Her har man indledningsvis foretaget en afgrænsning af området for udvalgets arbejde samt opstillet nogle præmisser af fx strukturmæssig karakter, som man vil lægge til grund.

1.4.1. AFGRÆNSNING AF UDVALGETS ARBEJDE

Udvalget beskæftiger sig kun med regler, der henhører under Kirkeministeriets ressort. Regler fastsat af andre ministerier falder - uanset at de kan være administrativt byrdefulde for menighedsråd m.fl. - udenfor udvalgets område.

På tilsvarende måde lægges det til grund, at folkekirken er et offentligt forvaltningsvæsen, hvor de folkekirkelige myndigheder er omfattet af særlige forvaltningsretlige regler, fx forvaltningslov og offentlighedslov, som udvalget ikke tager op til drøftelse.

For folkekirkens kirkebygninger gælder nogle særlige forhold. Ca. 1.700 af kirkebygningerne er fra middelalderen, og de betragtes derfor som en væsentlig del af den nationale kulturarv. Derfor stilles der nogle særlige krav til forvaltningen af kirkerne, blandt andet om brug af ekspertbistand fra fx Nationalmuseet og de kgl. bygningsinspektører.

Menighedsrådene bestyrer kirkebygningerne efter reglerne i lov og bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Dette regelsæt betegnes ofte som folkekirkens egen fredningslovgivning, idet folkekirkens kirker ikke er omfattet af bygningsfredningsloven, ligesom kirkegårdene ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovgivningen.

Selv om kirkebygningen er et centralt punkt i menighedsrådenes forvaltning, er det udvalgets opfattelse, at en øget decentralisering af forvaltningen af kirkebygningerne og de øvrige bygninger på kirkegårdene med større beslutningskompetence til menighedsråd/provstiudvalg vil indebære en ikke ubetydelig risiko for, at der fra visse sider lægges et politisk pres for at få kirkerne omfattet af fredningsreglerne. Et sådant skridt ville efter udvalgets opfattelse være ulykkeligt og bestemt ikke lette menighedsrådenes virke på dette område. Udvalget har på denne baggrund besluttet ikke at stille forslag om øget decentralisering af

beslutningskompetence i relation til forvaltningen af folkekirkens kirkebygninger og de øvrige bygninger, der ligger indenfor kirkegårdsdiget.

Ved udvalgets drøftelser i relation til decentralisering har man lagt den nuværende struktur til grund, hvorefter menighedsrådene har en selvstændig budgetteringsret og -pligt, men ikke en skatteudskrivningsret. Det betyder, at det er uden reelt indhold at give menighedsrådene en selvstændig beslutningskompetence i forhold til udgiftskrævende dispositioner af en vis størrelse. I disse situationer kræves provstiudvalgets accept af, at udgiften afholdes, d.v.s. at pengene bevilges.

Udvalget har derfor ved sine overvejelser lagt til grund, at det lokale kirkelige instansniveau udgøres af menighedsråd og provstiudvalg i fællesskab, idet udvalget ikke har set det som sin opgave at overveje større strukturændringer. I den forbindelse peger udvalget på de mange muligheder for dispensationer gennem anvendelse af samarbejdsreglerne i menighedsrådsloven og økonomiloven.

1.4.2. UDVALGETS HIDTIDIGE ARBEJDE

I perioden september 1999 til maj 2000 har udvalget holdt 5 møder.

Man har drøftet forskellige emner og er nået til enighed om en række forslag til forenkling/decentralisering i forhold til administrationen af folkekirkens faste ejendomme, regler om sognebåndsløsning samt regler om menighedsråds medvirken ved udnævnelse af præster.

Udvalget har derfor besluttet at afgive denne delbetænkning, hvor man fremlægger resultatet af de hidtidige overvejelser med forslag til ændring af forskellige regler.

Afgivelsen af denne delbetænkning er udtryk for, at udvalget opfatter sit arbejde som en proces, der kan fortsætte - også efter udgangen af 2000. Der er flere emner, der skal behandles, og man finder ikke, at der er grund til, at drøftelserne heraf hastes unødigt igennem.

I øvrigt kan det oplyses, at udvalget allerede i januar 2000 afsluttede sin første

arbejdsopgave, idet man efter særlig anmodning fra kirkeminister Margrethe Vestager afleverede et forslag til ændrede regler om menighedsråds medvirken ved udnævnelse i præstestillinger. Udvalgets forslag er efter en høringsprocedure gennemført ved Kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 120 af 22. februar 2000 om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præstestillinger m.m., jf. Kirkeministeriets vejledning af 14. april 2000.

Udvalgets indstilling til kirkeministeren af den 4. februar 2000 er optaget som bilag 1 til denne betænkning.

Kirkeministeriet, juni 2000

Eli Højbjerg Andersen	Steffen Brunés
Kresten Drejergaard	Marjun Egholm
Preben Espersen Jakob Hvidt	
Carsten Dalsgaard Jørgensen	Peter Anton Krogsøe
Finn Langager Larsen	Birthe Lund
(formand)	
Helle Samson	

Pernille Esdahl
Mette Schwaner
(Udvalgssekretærer)

Kapitel 2.

Sammendrag

Forenklingsudvalget foreslår i denne delbetænkning nogle ændringer i reglerne omkring de landbrug (præstegårdsbrug), som ejes af præsteembederne, i reglerne omkring tjenesteboliger for præster samt i reglerne om ejendomme til brug for kirke og kirkegård. Ændringerne går især ud på at flytte godkendelseskompetence fra Kirkeministeriet eller stiftsøvrighederne til provstiudvalgene.

Udvalget foreslår desuden en ændring i de parlamentariske rettigheder, som er knyttet til sognebåndsløsning.

Ændringsforslagene beskrives kortfattet i de følgende afsnit i dette kapitel. De enkelte emneområder samt udvalgets overvejelser og forslag beskrives mere udførligt i de følgende kapitler.

2.1. FORSLAG OMKRING PRÆSTEEMBEDERNES LANDBRUG

Der er historisk tradition for, at præsteembeder ejer landbrug (præstegårdsbrug). Traditionen værdsættes i mange sogne. Jorderne er normalt bortforpagtet, så menighedsrådene gennem forpagtningsafgift får et tilskud til den lokale kirkelige økonomi.

Udvalget mener, der bør være mulighed for at bevare præstegårdsbrugene i folkekirken, hvor menighedsrådene ønsker det.

Udvalget foreslår, at der laves en bestemmelse om, at bortforpagtning skal ske efter offentligt udbud.

Udvalget foreslår endvidere, at kompetencen til at træffe afgørelser om nedrivning af bygninger, der er knyttet til præstegårdsbrugene, samt om hel eller delvis salg af præstegårdsbrug, samles på det lokale niveau. Efter de nuværende regler skal menighedsrådenes beslutninger i disse sager godkendes af

Kirkeministeriet. Efter forslaget skal de godkendes af provstiudvalget.

Ændringsforslaget er begrundet med, at menighedsrådet og provsti udvalget i forening har kompetencen til at træffe beslutningerne omkring den lokale kirkelige økonomi. Såvel nedrivning af præstegårdsbrugenes bygninger som salg af præstegårdsbrug har især betydning for den lokale økonomi. Forslaget vil desuden betyde, at sagsbehandlingen bliver lettere, fordi færre kirkelige myndigheder skal inddrages.

Udvalget foreslår desuden, at et menighedsråd får øget mulighed for at disponere over indtægten fra salg af præstegårdsbrug.

Efter de nuværende regler skal salgssummen indbetales til præsteembedernes kapitaler, som forvaltes af stifterne, og Fællesfonden får renteindtægten fra kapitalen. Menighedsrådet kan kun få salgssummen udbetalt med godkendelse fra stiftsøvrigheden eller i visse tilfælde Kirkeministeriet.

Efter udvalgets forslag skal salgssummen i princippet fortsat indbetales til forvaltning af stiftsøvrigheden, men renten skal tilfalde den lokale kirkelige kasse. Provstiudvalget skal desuden overtage kompetencen til at afgøre, om menighedsrådet kan få kapitalen frigivet, og hvad kapitalen i givet fald må bruges til.

Forslaget forudsætter, at der sker ændringer i økonomiloven samt i bekendtgørelsen om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

Udvalget har også drøftet brugen af pesticider på de jorder, som ejes af præsteembederne. Et generelt forbud mod brug af pesticider kan give problemer i forbindelse med bortforpagtning. Udvalget kan derfor ikke anbefale et generelt forbud, men peger i stedet på muligheden for, at menighedsråd søger at forpagte jorden ud til økologisk drift.

2.2. FORSLAG OMKRING TJENESTEBOLIGER FOR PRÆSTER

Udvalget foreslår, at den lokale selvstændighed bliver øget i en række spørgsmål omkring tjenesteboliger for præster. Det skal ske ved, at provstiudvalget får kompetence til at godkende menighedsrådenes beslutninger på områder, hvor

godkendelsen efter de nuværende regler skal gives af stiftsøvrigheden.

Udvalget foreslår for det første, at provstiudvalget skal have kompetencen til at godkende menighedsrådets beslutninger om køb, salg, leje, opførelse, ombygning eller nedrivning af tjenesteboliger. Stiftsøvrigheden skal dog fortsat godkende menighedsrådets beslutninger i de få sager, der drejer sig om salg eller ombygninger af fredede præstegårde.

Udvalget foreslår for det andet, at de nuværende regler om, at præsters tjenesteboliger maksimalt må være på 185 m² gøres vejledende i stedet for bindende.

Udvalget anbefaler, at provstiudvalget skal kunne søge bistand hos provstiudvalgets egen bygningskyndige eller hos den særlige bygningskonsulent for præstegårde, hvis præsteboligen er et almindeligt parcelhus. Hvis der er tale om en bevaringsværdig præstegård, skal provstiudvalget dog hente den bygningskyndige bistand hos bygningskonsulenten for præstegårde.

Udvalget foreslår endvidere, at der i de tilfælde, hvor menighedsrådet er forpligtet til at sørge for boligens opvarmning og for el- og gasforsyningen, foretages lønindeholdelse både for opvarmningsbidraget og for betalingen for el og gas.

Endelig foreslår udvalget, at såvel præsten som menighedsrådet skal have mulighed for at påklage provstiudvalgets afgørelser omkring tjenesteboliger til stiftsøvrigheden.

Udvalgets forslag forudsætter, at der sker ændringer i tjenesteboligcirkulæret og i bekendtgørelse om diæter m.v. til medlemmer af menighedsråd, provstiudvalg og stiftsudvalg samt til bygningskyndige deltagere i synsforretninger over kirker og præsteboliger.

Forslagene har ingen konsekvenser for de grundlæggende bestemmelser om, at der skal være knyttet tjenesteboliger til stillinger som sognepræst, og at præsterne har bopælspligt, medmindre Kirkeministeriet giver dispensation.

2.3. FORSLAG OMKRING EJENDOMME TIL BRUG FOR KIRKE OG KIRKEGÅRD

Udvalget har drøftet forøgelse af den decentralisering af kompetence, som siden 1970 er sket omkring bygninger og arealer til brug for kirken eller kirkegården.

Udvalget mener, at opførelse af en ny bygning på en kirkegård eller i nærheden af kirken har en så afgørende indflydelse på kirken og dens omgivelser, at det er nødvendigt med særlig sagkyndig konsulentbistand. Derfor fastholder udvalget, at sådanne sager skal godkendes af stiftsøvrigheden, som kan få bistand af Nationalmuseet og de kgl. bygningsinspektører.

Udvalget foreslår imidlertid, at provstiudvalget overtager den kompetence, som stiftsøvrigheden har efter de nuværende regler, til at godkende et menighedsråds køb eller ombygning af en eksisterende bygning udenfor kirkegården. Hvis den bygning, som et menighedsråd vil købe eller ombygge, er fredet, skal sagen dog fortsat godkendes af stiftsøvrigheden.

Salg af bygninger, der bruges i forbindelse med kirken eller kirkegården skal i dag godkendes af Kirkeministeriet. Udvalget foreslår, at salg fremover skal godkendes af provstiudvalget.

De to forslag forudsætter ændringer af økonomiloven og af bekendtgørelse om kirkebygninger og kirkegårde.

2.4. FORSLAG OMKRING SOGNEBÅNDSLØSNING

Siden 1855 har medlemmer af folkekirken kunnet løse sognebånd, dvs. slutte sig til en præst i et andet sogn end bopælssognet. Siden menighedsrådsloven af 1912 har sognebåndsløsere kunnet overføre deres valgret og valgbarhed ved menighedsrådsvalg fra bopælssognet til det sogn, de er knyttet til ved sognebåndsløsningen.

Det har flere gange i årenes løb været diskuteret, om de parlamentariske rettigheder i forbindelse med sognebåndsløsning skulle begrænses eller afskaffes. Som argument for en afskaffelse af de parlamentariske rettigheder er bl.a. anført, at sognebåndsløsning som udgangspunkt er et personligt forhold mellem

en sognebåndsløser og en præst med et teologisk tilhørsforhold, som sognebåndsløseren foretrækker. Det er også påpeget, at en sognebåndsløser ved at dytte sin valgret og valgbarhed kan få indflydelse på bl.a. kirkeskatten i det sogn, der er opnået tilknytning til ved sognebåndsløsningen, selv om sognebåndsløseren fortsat selv skal betale kirkeskat i sit bopælssogn. Sognebåndsløsning giver endvidere nogle problemer ved udarbejdelse af valglistes ved menighedsrådsvalg. Endelig er der peget på, at sognebåndsløsning i nogle tilfælde udelukkende eller primært bruges for at opnå indflydelse i et bestemt menighedsråd og ikke for at søge en bestemt forkyndelse.

Udvalget ønsker at fastholde sognebåndsløseres mulighed for at blive valgt til menighedsrådet i det sogn, hvor den præst, de har løst sognebånd til, er ansat. Derved imødekommer man en sognebåndsløseres ønske om at deltage i og bidrage til det kirkelige liv i det sogn, de er knyttet til ved sognebåndsløsningen, ved at være medlem af menighedsrådet. Samtidig imødekommer man, at der især fra storby sogne er peget på behov for sognebåndsløsere for at kunne opstille tilstrækkeligt mange kvalificerede kandidater til menighedsrådsvalg.

Udvalget foreslår imidlertid, at sognebåndsløsere kun skal have valgret i deres bopælssogn. Dermed får de folkekirkemedlemmer, som bor i et sogn, og som dermed også har kirkeskattepligt i sognet, den fulde indflydelse på, hvem der skal vælges til menighedsrådet. Det forhindrer, at et antal sognebåndsløsere kan blive afgørende for menighedsrådets sammensætning.

Udvalgets forslag forudsætter ændring af menighedsrådsvalgloven samt af bekendtgørelse om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd.

Kapitel 3.

Præstegårdsbrugene

3.1. GÆLDENDE LOVGIVNING

Menighedsrådet bestyrer præsteembedernes faste ejendomme efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren, jf. økonomilovens § 21, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 537 af 21. juni 1997 (bilag 2), ligesom kirkeministeren fastsætter nærmere regler om brug, indretning og vedligeholdelse af præsteembedernes faste ejendomme m.v. og om afholdelse af syn over dem, jf. økonomilovens § 21, stk. 2.

Forbrug af præsteembedets formue samt præsteembedets køb og salg af fast ejendom kan kun ske efter beslutning af menighedsrådet og med godkendelse af kirkeministeren eller efter dennes bemyndigelse af stiftsøvrigheden, jf. økonomilovens § 21, stk. 3.

Egner et præsteembedes jorder sig til landbrugsmæssig drift som selvstændigt brug, finder de i lov om landbrugsejendomme indeholdte bestemmelser om landbrugsejendommens opretholdelse og drift anvendelse, medmindre kirkeministeren gør undtagelse herfra, jf. økonomilovens § 22, stk. 1.

Landbrugsloven er senest bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 598 af 15. juli 1999 (bilag 3).

I dette kapitel behandles alene forholdene vedrørende præstegårdsbrugene, mens spørgsmål i relation til tjenesteboliger for præster er behandlet i kapitel 4.

3.2. BESKRIVELSE AF PRÆSTEGÅRDSBRUGENE

En del præsteembeder ejer jorder, som i medfør af økonomilovens § 22, stk. 1, skal drives landbrugsmæssigt. Disse præstegårdsbrug omfatter både bortforpagtede, selvstændige landbrug med bygninger samt mindre - ofte spredte - jord-

stykker, som er bortforpagtet til samdrift med en anden landbrugsejendom. I sidstnævnte tilfælde kan en eventuel forpagterbolig være lejet ud til tredjemand eller eventuelt anvendt til andre kirkelige formål i pastoratet som fx mødelokaler, spejderlokaler m.v.

I landbrugsloven defineres en landbrugsejendom som en ejendom, der i matriklen er noteret som landbrugsejendom, jf. landbrugslovens § 2, stk. 2. Notering kan dog undlades, når forholdene taler herfor, jf. landbrugslovens § 3, stk. 3, og præstegårdsbrugene er efter fast praksis ikke noteret i matriklen som landbrugsejendomme.

Landbrugsloven gælder alene for landbrugsejendomme, men som følge af bestemmelsen i økonomilovens § 22, stk. 1, er præstegårdsbrugene dog i princippet undergivet samme regler, som gælder for landbrugsejendomme. På denne baggrund har Kirkeministeriet efter forhandling med Landbrugsministeriet fastsat nærmere retningslinier vedrørende opretholdelsespligt, herunder vedligeholdelsespligt for bygninger og dyrkningspligt for jorderne, for samdrift og forpagtning samt supplerende og nedlægning af præstegårdsbrug samt for præsteembeders køb og salg af landbrugsjorder, jf. Kirkeministeriets cirkulære nr. 13 af 15. januar 1968 om præstegårdenes opretholdelse som selvstændige brug m.v. (bilag 4).

3.2.1. UNDERSØGELSE

Pr. 31. december 1979 udgjorde præsteembedernes jordtilliggender ifølge en opgørelse fra Landbrugsministeriet ca. 20.357 ha. I perioden frem til februar 1995 er arealet - og herunder antallet af arealer med tilhørende beboelsesbygning - i overensstemmelse med aftalen mellem Landbrugsministeriet og Kirkeministeriet fra 1964 nedbragt betragteligt. Ifølge en af Kirkeministeriet i 1995 foretaget arealopgørelse, der dog tillige medtager enkelte mindre jordtilliggender, som tilhører kirker, udgjorde folkekirkens samlede jordtilliggender således ved udgangen af 1994 17.236 ha. Der forelå på daværende tidspunkt ikke statistiske oplysninger om antallet af brug med tidssvarende beboelses- og avlsbygninger, men tallet herfor var formentlig nedbragt siden 1979.

Udvalget har foretaget en undersøgelse af, hvilke landbrugsarealer (med eller

uden beboelsesbygninger) de enkelte præsteembeder ejer. Undersøgelsen er foretaget ved brug af et spørgeskema, som er udsendt til de menighedsråd, som i 1998 havde indtægter i form af forpagtningsafgifter. Spørgeskemaet er således udsendt gennem provstiudvalgene til knapt 800 menighedsråd. Spørgeskemaet er optrykt som bilag 5.

Udvalget har modtaget 765 besvarelser. Af de modtagne spørgeskemaer har et antal skemaer ikke kunnet anvendes fuldt ud, fordi de har været mangelfuldt udfyldt - fx manglende angivelse af arealstørrelse, af ejendomsværdi eller af besvarelsen af spørgsmålet om udbud eller ikke udbud af forpagtningsforholdet. Dette betyder, at det i de enkelte tabeller er forskellige antal skemaer, som indgår i beregningerne.

757 spørgeskemaer indeholder oplysninger om præstegårdsjordernes størrelse. Det samlede areal er således oplyst til 12.307 ha.

Tabel 1 belyser størrelsen af præsteembedernes jorder. Som nævnt indgår der 757 besvarelser i opgørelsen. Det fremgår af tabellen, at 73% af jorderne er på mellem 5 og 30 ha. Hovedparten har en størrelse på mellem 10 og 20 ha., idet 41% af brugene ligger i dette interval.

Tabel 2 viser dels jordernes størrelse fordelt på intervallerne 1 - 5 ha., 5-10 ha. o.s.v., hvor arealerne indenfor det enkelte interval er opgjort i % af det samlede areal. Samtidig viser tabellen værdifordelingen på de samme intervaller, hvor ejendomsværdierne indenfor det enkelte interval er opgjort i % af den samlede ejendomsværdi.

Det underliggende talmateriale viser, at der i denne opgørelse indgår i alt 560 besvarelser, hvor det samlede areal er 10.328 ha. Den samlede ejendomsværdi er ca. 791.500.000 kr., hvilket giver en ejendomsværdi pr. ha. på ca. 76.600 kr. Udvalget skal understrege, at en del menighedsråd har angivet ejendomsværdien inklusiv tjenesteboligen, idet disse ofte er vurderet under et. Dette betyder, at den samlede ejendomsværdi er for høj.

Tabel 3 viser, at nettoforrentningen i gennemsnit er 0,8 %. Udvalget skal i denne forbindelse understrege de fejlkilder ved opgørelsen af indtægter/udgifter, som nævnes nedenfor.

Opgørelsen af hvilke indtægter præsteembederne har i form af forpagtningsafgift og husleje, er behæftet med den fejlkilde, at et antal skemaer ikke indeholder oplysninger om huslejeindtægter, selv om det i besvarelsen angives, at jord og bolig er udlejet hver for sig. Samtidig er der i et antal skemaer anført huslejeindtægter, selv om det i besvarelse også er angivet, at jorden er uden bolig. Huslejeindtægten kan i denne situation stamme fra udlejning af avlsbygningen eller være præstens boligbidrag.

Om opgørelsen af præsteembedernes udgifter ved præstegårdsbruget bemærkes, at et stort antal besvarelser indeholder en samlet angivelse af udgifter vedrørende tjenesteboligen og præstegårdsbruget.

Om opgørelsen af de udgifter, som afholdes af forpagteren, bemærkes, at denne opgørelse lider af den svaghed, at mange præsteembeder ikke har kendskab til, hvilke udgifter forpagteren afholder, og derfor ikke har udfyldt denne del af spørgeskemaet. Udgifter, der finansieres af forpagteren, er medtaget som en indtægt for præsteembedet i opgørelsen i tabel 3.

3.3. ADMINISTRATION AF PRÆSTEGÅRDSBRUGENE

3.3.1. OPRETHOLDELSE OG DRIFT

Præstegårdsbrugene er undergivet opretholdelsespligt, hvilket betyder, at bruget skal opretholdes som et selvstændigt brug og holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne, jf. økonomilovens § 22, stk. 1, 1. pkt., samt princippet i landbrugslovens § 7, stk. 1.

Ifølge cirkulære nr. 13 af 15. januar 1968 om præstegårdenes opretholdelse som selvstændige brug m.v. afsnit 1 omfatter opretholdelsespligten dog kun præstegårdsbrug, der på daværende tidspunkt var forsynet med beboelsesbygninger - hvortil tjenesteboliger for præster ikke henregnes - og hvorfra jorderne drives, samt præstegårdsbrug, hvis jorder midlertidigt var bortforpagtet uden beboelsesbygning, såfremt sådan beboelsesbygning fandtes.

For disse præstegårdsbrug indebærer opretholdelsespligten, at menighedsrådet som ejer af præstegårdsbruget har en forpligtelse til at sørge for:

- at præstegårdsjorderne udnyttes jordbrugsmæssigt, og at jorderne ikke - hverken helt eller delvist - tages i brug til anden anvendelse uden kirkeministerens tilladelse, og
- at præstegårdsbrugene holdes forsynet med beboelsesbygninger, hvorfra jorderne drives af beboerne.

Det påhviler menighedsrådet at påse, at sådanne beboelsesbygninger til præstegårdsjordernes drift holdes forsvarligt vedlige, og at de, såfremt de helt eller delvist ødelægges, genopføres eller istandsættes inden 2 år. Denne forpligtelse til opretholdelse og vedligeholdelse af beboelsesbygningen gælder også, selv om præstegårdsjorderne er bortforpagtet uden bygninger til samdrift med en anden landbrugsejendom, og beboelsesbygningen eventuelt er udlejet til tredje-mand.

Opretholdelsespligten indebærer også, at der i tilfælde af frastykning af det areal, hvorpå beboelsesbygningen ligger, som udgangspunkt inden 2 år efter frastykningen skal opføres en ny beboelsesbygning på restejendommen.

Derimod indebærer opretholdelsespligten ikke noget krav om, at der på ejendommen skal være avlsbygninger til jordernes drift.

Såfremt der findes avlsbygninger på ejendommen, har menighedsrådet dog en forpligtelse til at sørge for bygningens forsvarlige vedligeholdelse, jf. cirkulære nr. 13. af 15. marts 1968 om præstegårdenes opretholdelse som selvstændige brug m.v., afsnit 1.

Avlsbygningen kan i givet fald bortforpagtes sammen med jorden, ligesom menighedsrådet har adgang til at udleje avlsbygningen uden forbindelse med jorderne i øvrigt. Om bortforpagtning henvises til afsnit 3.3.1.1. og om nedrivning henvises til afsnit 3.3.2.

3.3.1.1. FORPAGTNING

Forpagtningskontrakter skal godkendes af det stedlige provstiudvalg, jf. økonomilovens § 22, stk. 2. Dette gælder både, når præstegårdsjorden bortforpagtes

med bygninger, og når jorden bortforpagtes alene, mens en eventuel beboelsesbygning/avlsbygning udlejes særskilt eller anvendes af menighedsrådet til andre aktiviteter.

Der er ikke fastsat detaljerede regler om, hvilken procedure der skal følges ved indgåelse/fornyelse af forpagtningskontrakter, men provstiudvalget er forpligtet til at sikre, at de folkekirkelige bortforpagtninger prismæssigt er på niveau med markedspriserne på egnen, og at kontrakterne i øvrigt er i overensstemmelse med den gældende lovgivning. Det bemærkes i denne forbindelse, at provstiudvalget ved vurderingen af prisniveauet for bortforpagtningen også skal være opmærksom på, at aftalen kan indeholde miljømæssige og andre saglige hensyn, som kan begrunde en afvigelse fra markedsprisen.

Dette sker i praksis ved, at kontraktudkast forelægges den stedlige præstegårdskonsulent til udtalelse, før aftalen indgås, ligesom der ved større kontrakter med mellemrum benyttes offentligt udbud.

Som følge af, at præstegårdsbrugene i princippet er undergivet de samme regler, som gælder for landbrugsejendomme, har provstiudvalget endvidere en vis forpligtelse til at indrette sin godkendelses- og tilsynspraksis i overensstemmelse med den til enhver tid gældende landbrugslovgivnings regler om forpagtningsforhold. Dette indebærer, at provstiudvalget vil være forpligtet til ved provstesynd at påse, at der ikke sker tilsidesættelse af retningslinierne i landbrugslovens kapitel 1 - 4 om blandt andet opretholdelse og drift.

3.3.2. NEDRIVNING AF BYGNINGER

Nedrivning af bygninger til brug for præstegårdsbruget, hvilket i praksis vil sige beboelsesbygninger og avlsbygninger, kan alene ske efter menighedsrådets beslutning og med kirkeministerens godkendelse, jf. økonomilovens § 21, stk. 3.

Menighedsrådet skal i denne forbindelse være særligt opmærksom på følgende;

Hvis bygningen, der ønskes nedrevet, er ældre end 50 år, eller er karakteriseret som værende af høj bevaringsværdighed, skal Skov- og Naturstyrelsen tage stilling til, om bygningen bør fredes, jf. bekendtgørelse nr. 1125 af 17. december

1997 om orientering af Skov- og Naturstyrelsen forinden nedrivning eller salg til private af visse ikke fredede bygninger m.v. i offentligt eje § 2 (bilag 6).

Menighedsrådet skal i dette tilfælde fremsende sagen til Skov- og Naturstyrelsen, således at styrelsens afgørelse kan medsendes til Kirkeministeriet. Såfremt Skov- og Naturstyrelsen beslutter, at et fredningsforslag vedrørende bygningen skal forelægges for Det Særlige Bygningssyn, skal styrelsen underrette ejeren herom senest 6 uger efter modtagelsen af sagen. I modsat fald kan de kirkelige myndigheder lægge til grund, at Skov- og Naturstyrelsen ikke finder bygningen fredningsværdig.

Ansøgningen skal tillige være vedlagt en erklæring fra præstegårdskonsulenten.

Når disse oplysninger er tilvejebragt, sender menighedsrådet sagen ad tjenestevejen til Kirkeministeriet, der som nævnt skal godkende alle ansøgninger om nedrivning af bygninger til brug for præstegårdsbruget.

Hvis menighedsrådet ønsker forpagterboligen nedrevet, sendes ansøgningen af Kirkeministeriet til udtalelse hos Strukturdirektoratet. Dette hænger sammen med den i afsnit 3.3.1. omtalte pligt til at holde præstegårdsbrugene forsynet med en passende beboelsesbygning, hvilket indebærer, at tilladelse til nedrivning alene kan gives, hvis betingelserne i landbrugslovens § 8, stk. 4-7, er opfyldt.

Hvis menighedsrådet derimod alene ønsker at nedrive avlsbygningerne, skal sagen ikke sendes til udtalelse hos Strukturdirektoratet, idet avlsbygningerne ikke er omfattet af opretholdelsespligten.

På baggrund af en samlet vurdering af sagen træffer Kirkeministeriet herefter afgørelse om, hvorvidt nedrivning kan tillades, og hvilke vilkår der i givet fald skal knyttes til tilladelsen. Det har i de senere år således været fast praksis, at Kirkeministeriet - i overensstemmelse med udtalelserne fra Strukturdirektoratet - har betinget tilladelsen til nedrivning af beboelsesbygninger af, at ejendommens jorder drives lovligt sammen med en landbrugsejendom med beboelse, og at jorderne ved ejerskifte, der eventuelt skal finde sted inden for en kortere årrække, bliver solgt med henblik på samdrift eller sammenlægning med en landbrugsejendom med beboelsesbygning.

Samtidig med tilladelse til nedrivning bemyndiger ministeriet den stedlige stiftsøvrighed til at godkende de nærmere vilkår for nedrivningen samt til at underskrive de nødvendige dokumenter m.v. i forbindelse med nedrivningen.

3.3.3. SALG AF PRÆSTEGÅRDSBRUGENE

3.3.3.1. INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

Salgssituationen kan fx blive aktuel, når menighedsrådet ønsker at sælge hele præstegårdsbruget, hvilket vil sige jorden med de tilhørende bygninger.

Mere typisk er det dog, at menighedsrådet - ofte på grund af store vedligeholdelsesudgifter - ønsker at sælge beboelsesbygningen med et mindre jordtilliggende og samtidig beholde de resterende jorder. Kravet om opretholdelsespligt indebærer imidlertid som nævnt i afsnit 3.3., at præstegårdsbruget som udgangspunkt skal holdes forsynet med en beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne. Tilladelse til fraskillelse af beboelsesbygningen gives derfor kun, hvis betingelserne i landbrugslovens § 8, stk. 4 - 7, er opfyldt.

Herudover vil ønsket om salg kunne være aktuelt, hvor menighedsrådet ønsker at sælge et stykke jord uden bygninger, enten fordi der ikke er bygninger på ejendommen, eller fordi menighedsrådet ønsker at sælge en mindre del af ejendommens jorder.

3.3.3.2. ARBEJDSGANGEN VED SALG

Salg af præstegårdsbrug kan alene ske efter menighedsrådets beslutning og med kirkeministerens godkendelse, jf. økonomilovens § 21, stk. 3.

Herfra er dog gjort den undtagelse, at stiftsøvrigheden generelt er bemyndiget til at godkende præsteembeders salg af fast ejendom, når der er tale om afståelse af mindre arealer som led i skelforandringer, vejanlæg, vejforlægninger, anlæg af parkeringspladser, etablering af elforsyning, kloakering og fjernvarmeforsyning, jf. ministeriets skrivelse nr. 159 af 12. august 1970 til stiftsøvrighederne om decentralisering af sagsområder, afsnit V, punkt 2 samt cirkulære af

22. december 1986 om salg af fast ejendom under menighedsrådenes bestyrelse punkt 1.

Menighedsrådet skal i denne forbindelse være særligt opmærksom på følgende;

Hvis der på ejendommen, der ønskes solgt, er bygninger, som er ældre end 50 år, eller som er karakteriseret som værende af høj bevaringsværdighed, skal Skov- og Naturstyrelsen tage stilling til, om bygningen bør fredes, jf. bekendtgørelse nr. 1125 af 17. december 1997 om orientering af Skov- og Naturstyrelsen forinden nedrivning eller salg til private af visse ikke fredede bygninger m.v. i offentligt eje § 2 (bilag 6).

Menighedsrådet skal i dette tilfælde fremsende sagen til Skov- og Naturstyrelsen, således at styrelsens afgørelse kan medsendes til Kirkeministeriet. Såfremt Skov- og Naturstyrelsen beslutter, at et fredningsforslag vedrørende bygningen skal forelægges for Det Særlige Bygningssyn, skal styrelsen underrette ejeren herom senest 6 uger efter modtagelsen af sagen. I modsat fald kan de kirkelige myndigheder lægge til grund, at Skov- og Naturstyrelsen ikke finder bygningen fredningsværdig.

Ansøgningen skal tillige være vedlagt en erklæring fra præstegårdskonsulenten.

Når disse oplysninger er tilvejebragt, sender menighedsrådet sagen ad tjenestevejen til Kirkeministeriet, der som nævnt skal godkende ansøgninger om salg af præstegårdsbrug, jf. dog ovenfor om kompetence for stiftsovrigheden vedrørende salg af mindre arealer til afgrænsede formål.

Kirkeministeriet sender ifølge fast praksis alle ansøgninger om salg af præstegårdsbrug til udtalelse hos Strukturdirektoratet, hvilket er begrundet med, at salg af ejendommen skal ske under iagttagelse af landbrugslovens regler om notering, sammenlægning, erhvervelse osv.

På baggrund af en samlet vurdering af sagen træffer Kirkeministeriet herefter afgørelse om, hvorvidt salget kan principgodkendes, og hvilke vilkår der i givet fald skal knyttes til tilladelsen.

I praksis understreges det således typisk i principgodkendelsen, at det i forbindelse med salget skal sikres, at ejendommens jorder noteres som landbrugsejen-

dom i matriklen, samt at reglerne i landbrugsloven om kravene til køber overholdes. Ved salg af jord (uden bygninger) betinges salget således typisk af, at jorden sammenlægges med en landbrugsejendom, jf. landbrugslovens § 13, mens godkendelse til salg af bygninger - eventuelt med et mindre jordtilliggen-
de - typisk er betinget af, at restejendommen ejes og drives lovligt sammen med en landbrugsejendom med beboelsesbygning, og at restejendommen ved ejerskifte - eventuelt inden for en kortere årrække - afhændes til samdrift eller sammenlægning med en landbrugsejendom med beboelsesbygning, jf. landbrugslovens §§ 8, stk. 4, og 13.

Det understreges endvidere i principgodkendelsen, at det i udbudsmaterialet i forbindelse med salg ved offentligt udbud i overensstemmelse med reglerne i ministeriets cirkulære af 22. december 1986 om salg af fast ejendom under menighedsrådets bestyrelse må angives, at der er tale om en landbrugsejendom, at ejendommen i forbindelse med salget noteres som landbrugsejendom, og at de nævnte regler i landbrugsloven iagttages.

Samtidig med principgodkendelsen bemyndiger Kirkeministeriet den stedlige stiftsøvrighed til at godkende de nærmere vilkår for salget samt til at forsyne skøder og øvrige dokumenter, der udfærdiges til gennemførelse af salget, med godkendelsespåtegning.

3.3.4. PRÆSTEEMBEDETS KØB AF LANDBRUGSEJENDOMME

Køb af fast ejendom kan alene ske efter beslutning af menighedsrådet og med godkendelse af kirkeministeren, jf. økonomilovens § 21, stk. 3.

Menighedsrådets ansøgning skal indsendes ad tjenestevejen til Kirkeministeriet, og ansøgningen skal være bilagt en udtalelse fra præstegårdskonsulenten.

I henhold til landbrugslovens § 21, stk. 3, meddeles tilladelser til folkekirkens erhvervelse af landbrugsejendomme af kirkeministeren.

Det er ikke med denne bestemmelse tilsigtet at åbne mulighed for en forøgelse af folkekirkens samlede jordbesiddelser, men alene at søge disse besiddelser samlet på færre landbrugsejendomme af en sådan størrelse og beskaffenhed, at de også på længere sigt vil kunne opretholdes som selvstændigt drevne og rentable landbrug, jf. cirkulære nr. 13 af 15. januar 1968 om præstegårdenes opret-

holdelse som selvstændige brug m.v. afsnit 4.

Det fremgår endvidere af cirkulæret, at der mellem Landbrugsministeriet og Kirkeministeriet var enighed om, at det bør tilstræbes, at der sker afhændelse af jorder, når der er et naturligt behov for, at jorderne inddrages til samfundsmæssige formål eller indgår i en hensigtsmæssig byudvikling i det omfang, denne inddragelse sker i overensstemmelse med godkendt planlægning.

Under forudsætning af, at der fortsat i et rimeligt omfang sker afhændelse af præstegårdsjorder, vil Kirkeministeriet dog kunne godkende en tilsvarende supplerings af egnede præstegårdsbrug med tillægsjorder.

Ifølge Kirkeministeriets praksis kan der normalt kun forventes tilladelse til præsteembedets erhvervelse af landbrugsjord med henblik på supplerings af præstegårdsbrug, som også inden supplerings skønnes at udgøre en bæredygtig, opretholdelsesegnet driftsenhed. Det vil normalt være en betingelse, at de jorder, hvormed præstegårdsbruget skal suppleres, ligger hensigtsmæssigt for en samlet drift, og at det supplerede præstegårdsbrugs areal efter supplerings ikke overstiger 75 ha.

Supplerings af et præstegårdsbrug vil derimod ikke kunne forventes godkendt, hvis supplerings forudsætter nedlæggelse af en bæredygtig landbrugsejendom eller nedbringelse af den til en størrelse, hvor den ikke længere skønnes at udgøre en bæredygtig driftsenhed.

Tilsvarende vil hensynet til omkringliggende landbrugsejendommers suppleringsbehov og ønsker med hensyn til fortrinsstilling indgå med en betydelig vægt ved vurderings af sagen.

Det bemærkes, at ansøgningens sendes til udtalelse hos Strukturdirektoratet med henblik på en vurdering af, om supplerings bør finde sted. Præsteembedets erhvervelse forudsætter, at den lokale Jordbrugskommission godkender, at arealet fritages for landbrugspligten og sammenlægges med præstegårdsbruget.

Såfremt Kirkeministeriet kan tillade købet, godkendes dette, og samtidig bemyndiges den stedlige stiftsøvrighed til at godkende de nærmere vilkår for købet samt til at underskrive de nødvendige dokumenter m.v. i forbindelse med købet.

3.4. KAPITALFORVALTNINGEN

Udgifter vedrørende præstegårdsbruget afholdes af kirke- eller præstegårdskassen, jf. økonomilovens § 2, stk. 1, nr. 4, ligesom leje- og driftsindtægter indgår i kirke- eller præstegårdskassen, jf. økonomilovens § 3, stk. 2. Kirke- eller præstegårdskassen bestyres af menighedsrådet /menighedsrådene.

Stiftsøvrigheden bestyrer kirkernes og præsteembedernes øvrige kapitaler efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren, jf. økonomilovens § 23, stk. 1.

Med hjemmel i denne bestemmelse samt økonomilovens § 21, stk. 3, har kirkeministeren med bekendtgørelse nr. 431 af 24. maj 1996 om bestyrelse af kirker og præsteembedernes kapitaler (bilag 7) fastsat, at:

- Provenuet, der fremkommer ved salg eller anden afhændelse af rettigheder over præsteembedernes faste ejendomme, skal indbetales til præsteembedernes kapitaler.
- Stiftsøvrigheden kan tillade, at salgs- og erstatningssummer vedrørende rettigheder over præsteembedernes faste ejendomme udbetales til vedkommende kirkekasse i forbindelse med vedkommende præsteembedes erhvervelse eller istandsættelse af anden fast ejendom.
- Stiftsøvrigheden kan tillade udbetaling af kapital til vedkommende kirkekasse til dækning af andre udgifter, som har relation til indbetalingen af salgs- eller erstatningssummen.
- Kapitalformuer kan udlånes til kirker og præsteembeder på lånevilkår, der fastsættes af stiftsøvrigheden, idet udlånet dog skal forrentes med 4% p.a.

Det er i samme bekendtgørelse fastsat, at:

- Kirkeministeriet kan tillade udbetaling af kapitalbeløb til andre formål.
- Kapitalformuer kan udlånes til andre formål på vilkår, som til enhver tid er fastsat af Kirkeministeriet.

3.5. UDVALGETS FORSLAG VEDRØRENDE ADMINISTRATION AF PRÆSTEGÅRDSBRUGENE

3.5.1. UDVALGETS GENERELLE UD GANGSPUNKT

Den lange historiske tradition med præstegårdsbrug værdsættes i mange sogne. Hertil kommer, at præstegårdsbrugene ved bortforpagtning kan give et ikke ubetydeligt nettoudbytte til præsteembedet, hvilket navnlig vil være tilfældet, hvor jorderne bortforpagtes til samdrift med en anden landbrugsejendom, idet præsteembedet derved undgår de ofte betydelige udgifter, som er forbundet med avlsbygningernes løbende drift og vedligeholdelse.

Samtidig er mange præstegårdsbrug beliggende i økonomisk betrængte ligningsområder, hvilket betyder, at udbyttet fra præstegårdsbruget kan være et godt tilskud til en ofte stram kirkelig ligning.

Endvidere er præstegårdsjorderne ofte beliggende umiddelbart omkring kirkerne/kirkegårdene, hvilket kan begrunde et ønske om at bevare de pågældende jorder for folkekirken, idet menighedsrådet derved kan bestemme udnyttelsen af dem og således sikre kirkens omgivelser mod en udnyttelse, som ville være uhensigtsmæssig set fra kirkens side.

På denne baggrund er det udvalgets opfattelse, at der også i fremtiden bør være mulighed for, at præstegårdsbrugene kan bevares i folkekirken.

3.5.2. FORPAGTNING

Ifølge vejledningen til den nuværende standardforpagtningskontrakt, som er udarbejdet af Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, bør der altid foretages offentligt udbud af forpagtningen. Offentligt udbud kan dog med provstiudvalgets godkendelse undlades, når den hidtidige forpagter, som bebor den forpagtede ejendom, ønsker at fortsætte forpagtningen, og enighed om vilkårene herfor kan opnås mellem menighedsrådet og forpagteren og godkendes af provstiudvalget efter indstilling fra præstegårdskonsulenten.

Som nævnt i afsnit 3.3.1.1. har provstiudvalget i forbindelse med godkendelse

af forpagtningskontrakter en forpligtelse til at påse, at bortforpagtningen prismæssigt er på niveau med markedspriserne på egnen, om der er taget særlige miljømæssige og andre saglige hensyn, samt om den gældende lovgivning i øvrigt er overholdt.

Offentligt udbud vil efter udvalgets opfattelse sikre, at menighedsrådene opnår den korrekte forpagtningsafgift, ligesom det offentlige udbud sikrer den fornødne åbenhed omkring menighedsrådenes forvaltning af præstegårdsbrugene. På denne baggrund er det udvalgets opfattelse, at forpagtningen i fremtiden bør ske efter offentligt udbud.

Udvalget er opmærksom på, at det offentlige udbud kan virke bureaukratisk, når der er tale om bortforpagtning af et mindre areal, og udvalget skal derfor anbefale, at der indføres en bagatelgrænse således, at offentligt udbud med provstiudvalgets godkendelse kan undlades, når der er tale om bortforpagtning af et jordtilliggende på under (fx) 5 ha. Udvalget skal dog understrege, at provstiudvalget bør være tilbageholdende med at tillade, at offentligt udbud undlades, såfremt der er tale om et areal, som har en særlig herlighedsværdi i form af beliggenhed, eller som er særligt velegnet til lukrative formål.

Den i afsnit 3.2.1. nævnte undersøgelse belyser også i hvilket omfang, det nuværende forpagtningsforhold har været i offentligt udbud. I alt var der 728 spørgeskemaer, der indeholdt svar på spørgsmålet om udbud af forpagtningsforholdet.

Af tabel 4 fremgår det således, at der er 377 forpagtninger, hvor der inden det nuværende forpagtningsforhold har været afholdt offentligt udbud. Den gennemsnitlige forpagtningsafgift pr. ha. for disse er 2.435 kr.

Det fremgår endvidere af tabel 4, at der for 351 forpagtninger ikke har været afholdt offentligt udbud forud for det nuværende forpagtningsforhold. Den gennemsnitlige forpagtningsafgift pr. ha. er for disse 2.069 kr.

Tabellen illustrerer endvidere den gennemsnitlige forpagtningsafgift pr. ha., når der henholdsvis har været og ikke har været offentligt udbud fordelt på intervallerne 1 - 5 ha., 5 - 10 ha. o.s.v.

3.5.3. NEDRIVNING AF BYGNINGER SAMT SALG AF PRÆSTEGÅRDSBRUG

Under hensyn til, at menighedsråd og provstiudvalg i forening har kompetencen til at træffe beslutning omkring ligningsområdets økonomi og i denne forbindelse foretager en samlet vurdering af ligningsområdets økonomiske forhold, finder udvalget, at kompetencen til at godkende nedrivninger af bygninger til brug for præstegårdsbruget samt helt eller delvist salg af præstegårdsbrug som udgangspunkt bør flyttes fra Kirkeministeriet til provstiudvalget.

Forslaget vil efter udvalgets opfattelse understrege, at nedrivning af bygninger og salg af præstegårdsbrug er menighedsrådets kompetence- og ansvarsområde, ligesom det lokale kirkelige niveau vil få en øget kompetence ved, at godkendelseskompetencen flyttes til provstiudvalget. Samtidig vil forslaget medvirke til, at sagsbehandlingen bliver lettere, idet disse sager i fremtiden alene skal behandles af to myndigheder i det kirkelige system - nemlig menighedsråd og provstiudvalg.

En ændret kompetence på dette område vil nødvendiggøre en ændring af økonomilovens § 21, stk. 3.

Samtidig finder udvalget, at Kirkeministeriet efter forhandling med Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri skal udarbejde en vejledning med en nærmere beskrivelse af, hvilke regler i landbrugslovgivningen provstiudvalget skal være opmærksom på i forbindelse med godkendelse af menighedsrådets beslutning om nedrivning af bygninger samt helt eller delvist salg af præstegårdsbrug. Udvalget finder i denne forbindelse særligt, at Kirkeministeriet bør prøve at nå til en forståelse med Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om en mere lempelig praksis i relation til nedrivning af bygninger til brug for præsteembedet, således at disse tilladelser fx ikke betinges af, at restejendommen inden for en årrække skal afhændes til samdrift eller sammenlægning med en landbrugsejendom med beboelsesbygning.

Vejledningen bør også indeholde en beskrivelse af reglerne om høring af Skov- og Naturstyrelsen med henblik på vurdering af, om bygninger, der er ældre end 50 år eller karakteriseret som værende af høj bevaringsværdighed, bør fredes, jf. bekendtgørelse nr. 1125 af 17. december 1997 om orientering af Skov- og Naturstyrelsen forinden nedrivning eller salg til private af visse ikke fredede

bygninger i offentligt eje (bilag 6).

Under hensyn til, at provstiudvalget ikke i dag har sekretærbistand med juridiske kvalifikationer, og til, at en sådan opnormering af provstiudvalgets administration heller ikke for øjeblikket er ønskelig, finder udvalget, at stiftsøvrigheden skal yde provstiudvalget den nødvendige juridiske rådgivning ved, at provstiudvalget har mulighed for at forelægge fx salgsdokumenter for stiftsøvrigheden til gennemsyn.

Udvalget skal i denne forbindelse anbefale, at der udsendes en vejledning, der beskriver, hvilke dokumenter m.v. det undervejs i sagsbehandlingen kan være relevant at sende til stiftsøvrigheden til gennemsyn.

3.5.4. PRÆSTEEMBEDETS KØB AF LANDBRUGSEJENDOMME

Som nævnt i afsnit 3.3.4. kan folkekirkens erhvervelse af landbrugsejendomme alene ske med kirkeministerens godkendelse, jf. landbrugslovens § 21, stk. 3.

I forbindelse med gennemførelsen af landbrugsloven af 1967, hvorved denne kompetenceregulering blev indsat, blev såvel spørgsmålet om afhændelse af præstegårdsbrugene som spørgsmålet om supplerende af disse overvejet. Der var i denne forbindelse enighed mellem Landbrugsministeriet og Kirkeministeriet om, at man med denne adgang for kirkeministeren til at meddele tilladelse til erhvervelse ikke tilsigtede nogen ændring af den forudgående praksis. På denne baggrund var sigtet med bestemmelsen ikke, at folkekirkens samlede jordbesiddelser skulle forøges, men derimod alene at give mulighed for en mere hensigtsmæssig fordeling af disse.

Dette synspunkt er også kommet til udtryk i ministeriets cirkulære nr. 13 af 15. januar 1968 om præstegårdenes opretholdelse som selvstændige brug m.v. afsnit 4.

Udvalget kan i det hele tilslutte sig betragtningen om, at præsteembedernes besiddelse af jorder, der egner sig til landbrugsmæssig drift, heller ikke i fremtiden bør forøges. Under hensyn til, at dette udgangspunkt kun kan sikres med en central godkendelsesmyndighed, finder udvalget ikke grundlag for at foreslå justeringer af kompetencefordelingen på dette punkt.

Samtidig skal udvalget dog anbefale, at Kirkeministeriet optager forhandlinger med Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri med henblik på en tydeliggørelse af rentable præstegårdsbrugs muligheder for at erhverve suppleringsjorder.

3.5.5. KAPITALFORVALTNING VEDRØRENDE FREMTIDIGE SALGSSUMMER M.V.

Udvalget foreslår, at menighedsrådet ved salg af et præstegårdsbrug får øget mulighed for at bruge salgssummen efter eget ønske.

Som en følge heraf skal provstiudvalget derfor i forbindelse med godkendelsen af salget af præstegårdsbruget, jf. afsnit 3.5.3., også kunne godkende, at salgssummen straks anvendes efter menighedsrådets ønske. Såfremt salgssummen i denne situation alene skal anvendes til arbejder eller løsning af opgaver, der vedrører en enkelt kirke i et flersognspastorat, forudsættes det naturligvis, at de øvrige menighedsråd i pastoratet kan tilslutte sig denne anvendelse af salgssummen.

Udvalget skal i denne forbindelse understrege, at salgssummen ikke kun vil kunne anvendes ved særskilte arbejder, der vedrører kirken eller præsteembedet, men også vil kunne anvendes til andre kirkelige formål, som menighedsrådet og provstiudvalget kan blive enige om.

Såfremt menighedsrådet ikke i forbindelse med salget af præstegårdsbruget har ønsker om en umiddelbar anvendelse af salgssummen, vil det være nødvendigt, at der findes nogle regler om salgssummens forvaltning. Udvalget har opstillet følgende fire modeller vedrørende forvaltningen af salgssummer, der indkommer ved fremtidige salg m.v. af præstegårdsbrug, og hvor salgssummen ikke umiddelbart anvendes til andre opgaver i pastoratet.

3.5.5.1. MODEL 1

Kapitalen indbetales til stiftsøvrigheden til forvaltning blandt præsteembedernes kapitaler, men således at kapitalen forrentes med 4% pr. år til fordel for det enkelte præsteembede. Kapitalen indgår i stiftsmidlerne og kan udlånes efter de regler, der gælder i dag, jf. afsnit 3.4.

Provstiudvalget får kompetencen til at træffe beslutning om kapitalens frigivelse til vedkommende kirke- eller præstegårdskasse til brug ved arbejder eller løsning af opgaver, der vedrører kirken eller præsteembedet.

Modellen forudsætter, at der foretages ændringer af økonomilovens § 21, stk. 3, samt af bekendtgørelse nr. 431 af 24. maj 1996 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

3.5.5.2. MODEL 2

Kapitalen indbetales til provstiudvalget til forvaltning, og således at kapitalen forrentes til fordel for ligningsområdet.

Provstiudvalget får kompetencen til at træffe beslutning om kapitalernes anbringelse, idet det forudsættes, at kapitalerne anbringes til den bedst mulige forrentning enten i et pengeinstitut, blandt stiftsmidlerne eller i kreditforeningsobligationer, statsobligationer, statsgældsbeviser eller lignende værdipapirer.

Kompetencen til at træffe beslutning om udlån af kapitalformuer til kirker og præsteembeder samt om vilkårene for disse udlån henlægges til provstiudvalget.

Tilsvarende får provstiudvalget kompetencen til at træffe beslutning om kapitalens frigivelse til brug ved arbejder ved kirker eller præsteembeder i ligningsområdet.

Modellen forudsætter, at der foretages ændringer af økonomilovens § 21, stk. 3, og § 23, stk. 1, samt af bekendtgørelse nr. 431 af 24. maj 1996 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

3.5.5.3 MODEL 3

Kapitalen udbetales til menighedsrådet til forvaltning, og således at kapitalen forrentes til fordel for det enkelte præsteembede.

Menighedsrådet får kompetencen til at træffe beslutning om kapitalernes anbringelse, idet det forudsættes, at kapitalerne anbringes til den bedst mulige forrentning enten i et pengeinstitut, blandt stiftsmidlerne eller i kreditforeningsobligationer, statsobligationer, statsgældsbeviser eller lignende værdipapirer.

Disse kapitaler skal være forsynet med påtegning om, at frigivelse af kapitalen helt eller delvist kun kan ske efter beslutning af menighedsrådet og med provstiudvalgets godkendelse. Kapitalen vil kunne frigives til vedkommende kirke- eller præstegårdskasse til brug ved udførelse af arbejder eller løsning af opgaver, der vedrører kirken eller præsteembedet.

Modellen forudsætter, at der foretages ændringer af økonomilovens § 21, stk. 3, og § 23, stk. 1, samt af bekendtgørelse nr. 431 af 24. maj 1996 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

3.5.5.4. MODEL 4

Kapitalen anvendes til nedsættelse af den kirkelige ligning i ligningsområdet.

Modellen forudsætter, at der foretages ændringer af økonomilovens § 21, stk. 3, og § 23, stk. 1, samt af bekendtgørelse nr. 431 af 24. maj 1996 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

3.5.5.5. UDVALGETS INDSTILLING

En indbetaling af kapitalen til forvaltning hos provstiudvalget eller det enkelte menighedsråd, vil næppe være hensigtsmæssig, da forrentningen af kapitalerne formentlig vil blive ringere, end hvis der sker en samlet stiftsvis forrentning af disse.

Udvalget kan derfor ikke anbefale, at kapitalerne bliver indbetalt til provstiudvalget eller menighedsrådet til forvaltning, men skal foreslå, at kapitalerne fortsat indbetales til stiftsøvrigheden til forvaltning blandt præsteembedernes kapitaler (model 1).

Beslutningen om at sælge præstegårdsbruget træffes af menighedsrådet, og ved denne afhændelse mister menighedsrådet en - måske beskeden - indtægtskilde. Menighedsrådet vil imidlertid næppe kunne motiveres til at sælge præstegårdsbruget, hvis ikke salgssummen bliver forrentet til fordel for det enkelte præsteembede.

Udvalget skal derfor anbefale, at fremtidige præsteembedekapitaler forrentes til fordel for det enkelte præsteembede med 4 % pr. år (model 1).

Endelig er det udvalgets opfattelse, at kapitalen alene bør kunne frigives til vedkommende kirke- eller præstegårdskasse til brug ved arbejder eller løsning af opgaver, der vedrører kirken eller præsteembedet. At kapitalen alene bør kunne frigives til den/de kirke- eller præstegårdskasser, som har indbetalt kapitalen, hænger sammen med, at dette vil være de pågældende menighedsråds motivation til ikke straks at anvende salgssummen til - for så vidt - unødvendige aktiviteter (model 1 og 3).

Udvalget skal på denne baggrund anbefale, at model 1 gennemføres.

3.6. BRUG AF PESTICIDER

3.6.1. PESTICIDANVENDELSE PÅ AREALER, DER EJES, DRIVES ELLER VEDLIGEHOLDES AF OFFENTLIGE MYNDIGHEDER

Som led i finanslovsaftalen 1998 blev der mellem regeringen og SF indgået aftale om, at der inden 5 år skulle ske en principiel udfasning af det offentliges pesticidanvendelse. Ifølge aftalen skulle denne udfasning af pesticidanvendelsen omfatte staten, amtskommunerne og primærkommunerne.

Som en opfølgning på finanslovsaftalen 1998 indgik miljø- og energiministeren i november 1998 en aftale med de kommunale organisationer om en afvikling

af pesticidanvendelsen inden 2003 på offentlige arealer. Aftalen vedrører alene arealer, der ejes, vedligeholdes eller drives af kommuner, amtskommuner eller staten.

Der er ikke som led i denne aftale ydet compensation til kommuner og amtskommuner for eventuelle økonomiske tab.

Miljø- og energiministeren har i marts 1999 skrevet til kirkeministeren og bedt om en tilbagemelding vedrørende opfølgningen af finanslovsaftalen inden for kirkeministerens ressortområde.

Som nævnt omfatter finanslovsaftalen umiddelbart kun pesticidanvendelse på arealer, der ejes, vedligeholdes eller drives af staten, amtskommuner og primærkommuner, hvorimod arealer, der ejes, vedligeholdes eller drives af folkekirken, ikke er omfattet af aftalen.

3.6.2. UDVALGETS INDSTILLING

Kirkeministeren har med hjemmel i økonomilovens § 21, stk. 2, mulighed for at udstede et generelt forbud mod anvendelse af kemiske midler til bekæmpelse af ukrudt og skadedyr på præstegårdsbrugene. Et sådant forbud vil imidlertid have økonomiske konsekvenser for de præsteembeder, hvis indtægter (forpagtningsafgifter) vil falde som følge af forbuddet.

Et generelt forbud mod brug af pesticider på jorder, der ejes af præsteembederne, vil omfatte både præstegårdsbrug, der udgør en driftsøkonomisk bæredygtig enhed, og parceller og mindre jordarealer, som bortforpagtes til samdrift med en anden landbrugsejendom. Der vil formentlig - ved et generelt forbud mod brug af pesticider - imidlertid være menighedsråd, som trods offentligt udbud ikke kan bortforpagte præstegårdsbruget, herunder parceller og mindre jordarealer.

Folkekirkens præstegårdsbrug drives ved bortforpagtning på tilsvarende vilkår som landets øvrige landbrug, og præstegårdsbrugene adskiller sig herved væsentligt fra de arealer, som ejes af staten, amts- og primærkommunerne.

Udvalget kan på denne baggrund ikke anbefale, at der indføres et generelt for-

bud mod brug af pesticider på præstegårdsbrugene.

Udvalget skal dog anbefale, at provstiudvalget i forbindelse med godkendelsen af fremtidige forpagtningsaftaler er opmærksom på, at brugen af pesticider bør begrænses mest muligt, og udvalget skal i denne forbindelse særligt pege på muligheden for, at menighedsråd og provstiudvalg søger at forpagte jorden ud til økologisk drift.

3.7. SKOVREJSNING

3.7.1. OFFENTLIG SKOVREJSNING

Ved offentlige skovrejsningsprojekter forstås projekter, der gennemføres enten som statslig skovrejsning eller som lokal skovrejsning ved kommuner, amtskommuner, menighedsråd eller sammenslutninger af disse myndigheder, herunder i selskaber med væsentlige kommunale interesser som f.eks. de kommunale vandværker.

Den hidtidige offentlige skovrejsning er hovedsageligt udført af Skov- og Naturstyrelsen som led i naturforvaltningsarbejdet.

Der er i de kommende år tilsigtet en øget skovrejsning i lyset af andre natur- og miljøpolitiske initiativer. Den politiske målsætning om fordobling af skovarealet over en trægeneration på 80-100 år er fra 1989 og indeholder en forudsætning om en ligelig fordeling mellem offentlig og privat skovrejsning.

Som led i Vandmiljøplan II (1998) og opfølgningen af bl.a.

Drikkevandsudvalgets betænkning (1998) skal hensynet til sikring af grund- og drikkevandsressourcerne, de bynære friluftinteresser og etableringen af samlede grønne netværk fremover prioriteres særligt højt og gives en øget vægt ved skovrejsning. Revision af regionplanlægningen for skovrejsning og særlig prioritering af tilskudsmidler til disse formål skal understøtte dette. (Der er eksempelvis i Vandmiljøplan II stillet krav om, at der skal afsættes øgede midler til etablering af 20.000 ha ny skov i perioden fra 1998 - 2003).

3.7.1.1. REGIONPLANLÆGNING FOR SKOVREJSNING

For hver amtskommune skal der foreligge en regionplan, jf. planlægningslovens § 6, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 551 af 28. juni 1999, og denne skal på grundlag af en samlet vurdering af udviklingen i amtskommunen indeholde retningslinier for beliggenhed af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket, jf. planlægningslovens § 6, stk. 3, nr. 7.

Regionplanernes retningslinier giver således som udgangspunkt rammerne for de offentlige skovrejsningsinitiativer.

Gennem "Den statslige udmelding til Regionplanrevision 2001" er der stillet krav om, at amterne som led i det kommende arbejde skal revurdere regionplanernes retningslinier for skovrejsning med henblik på at fremme regeringens ovennævnte hovedformål med de kommende års skovrejsningsinitiativer samt forbedre spredningsmuligheder for planter og dyr.

3.7.2. LANDBRUGSLOVENS REGLER OM SKOVBRUG

Jorderne til en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig jordbrugsmæssig måde i det omfang, de er egnede hertil. Ved jordbrugsmæssig udnyttelse forstås, at jorderne anvendes til landbrug, skovbrug m.v., jf. landbrugslovens § 7a, stk. 1, 1.-2. pkt.

Skovbrug er således almindelig jordbrugsdrift, som ikke kræver særlig tilladelse, ligesom skovbrug som udgangspunkt ikke er undergivet særlige restriktioner. Det er således som udgangspunkt tilladt at tilplante hele en landbrugsejendoms areal med skov, men ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan dog fastsætte særlige regler om skovplantning, herunder regler om, at der ikke må foretages skovplantning inden for områder, hvor skovplantning er uønsket i henhold til en endeligt godkendt regionplan, jf. landbrugslovens § 7a, stk. 3.

Det bemærkes, at skovplantning traditionelt forstås som beplantning med henblik på etablering af sluttet højskov af højstammede træer, mens dyrkning af pyntegrønt og juletræer i kort omdrift ikke anses som skovplantning.

I medfør af § 4, stk. 2, i landbrugsloven kan landbrugspligten ophæves på skovarealer over 35 ha, der er pålagt fredskovspligt. Formålet med denne bestemmelse er at lette sammenlægning af skovparceller, og ophævelse af landbrugspligten betyder blandt andet, at driftslederens og eventuelt erhververens pligt efter landbrugsloven til at bebo ejendommen bortfalder. "Fjerneje" af skove over 35 ha er derved muligt. Arealgrænsen på 35 ha er fastsat for at undgå udstykning af skovarealer, der ikke er begrundet i en erhvervsmæssig, skovbrugsmæssig anvendelse, men i en anvendelse til private rekreative formål.

Ophævelsen af landbrugspligten, jf. landbrugslovens § 4, stk. 1, kan, såfremt jorden agtes anvendt til skov eller rekreative formål, blandt andet betinges af, at jorden tilplantes og pålægges fredskovspligt i henhold til skovloven, jf. landbrugslovens § 4, stk. 4, 2. pkt. I dette tilfælde gives der normalt kun tilladelse til, at landbrugspligten ophæves, hvis der kan etableres en driftsenhed, der kan danne basis for rationel skovdrift.

Det bemærkes, at skove, der tilhører staten, kommunerne eller folkekirken er fredskovspligtige, jf. skovlovens § 4, stk. 1, nr. 1, jf. lovebekendtgørelse nr. 959 af 2. november 1996, og at det påhviler staten, kommunerne og folkekirken at orientere miljø- og energiministeren om erhvervelse eller etablering af skov, jf. skovlovens § 4, stk. 6.

3.7.2.1. JORDBRUGSKOMMISSIONERNES INDDRAGELSE I BEHANDLINGEN AF OFFENTLIGE SKOVREJSNINGS- PROJEKTER

Jordbrugskommissionerne inddrages - som led i kommissionernes almindelige opgavevaretagelse - i arbejdet omkring regionplanlægningen og herunder udpegning af regionplanernes skovrejsningsområder m.m., jf. §§ 1 og 5 i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris bekendtgørelse nr. 625 af 26. juli 1999 om administration af landbrugsloven m.v.

Ved udarbejdelsen af konkrete skovrejsningsprojektforslag bør jordbrugskommissionen inddrages tidligt i processen med henblik på at give en samlet vurdering af, om projektet bør og kan gennemføres ud fra en konkret vurdering af de lokale jordbrugsmæssige interesser og ud fra en vurdering af, om projektets

gennemførelse kræver tilladelse efter landbrugsloven.

Skovplantning på landbrugsejendomme betragtes som nævnt ovenfor som jordbrugsmæssig udnyttelse af en landbrugsejendom, der umiddelbart er tilladt, jf. landbrugslovens § 7 a, stk. 1. Reglerne vedrørende harmonibehov/suppleringsjord samt anden lovgivning, specielt naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven, indeholder dog umiddelbare forbudsbestemmelser mod skovrejsning.

3.7.2.2. STRUKTURDIREKTORATETS OPGAVER

Strukturdirektoratet varetager sammen med jordbrugskommissionerne de jordbrugsmæssige interesser i relation til den fysiske planlægning. Strukturdirektoratet inddrages derfor altid bl.a. ved revision af regionplaner og udarbejdelse af regionplantillæg, hvor der fastlægges ændrede retningslinier for skovrejsning og sker revurdering af de hidtil udpegede skovrejsningsområder og projekter, hvis gennemførelse forudsætter ændring af region- og/eller kommuneplan eller udarbejdelse af lokalplan.

Som medlem af Skov- og Naturstyrelsens rådgivende Naturforvaltningsudvalg inddrages Strukturdirektoratet herudover i vurderingen af alle projekter, der forelægges for udvalget, specielt i stillingtagen til revisioner af de prioriterede indsatsområder for skovrejsning.

3.7.3. UDVALGETS INDSTILLING

Mulighederne for skovrejsning er som nævnt ovenfor begrænset af en række regler, som ligger udenfor Kirkeministeriets ressortområde, og udvalget skal derfor blot pege på muligheden for, at menighedsrådene indenfor den nugældende lovgivning overvejer, om det kan være hensigtsmæssigt at omlægge en traditionel landbrugsmæssig drift til skovbrug.

Kapitel 4.

Tjenesteboliger

4.1. GÆLDENDE REGLER

4.1.1. INDSNÆVRING AF OMRÅDET FOR REGELFORENKLING

De nuværende regler om tjenesteboliger under Kirkeministeriets område vedrører alene tjenesteboliger for præster. Enkelte tjenesteboliger for kirkefunktionærer er opretholdt i den nuværende beboers embedsperiode eller efter ganske ekstraordinære ordninger, men generelt er der ikke mulighed for at knytte tjenestebolig til stillinger som kirkefunktionær. Sådanne boliger kan eventuelt stilles til rådighed for kirkefunktionærer på lejeboligvilkår.

Reglerne vedrørende præsteboliger findes i lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. § 18, hvori det fastslås: "Til stillinger som sognepræst knyttes tjenestebolig. Kirkeministeren kan dog undtage herfra." (bilag 8).

Endvidere er reglerne om tjenesteboliger for præster detaljeret fastsat i cirkulære om tjenestebolig for folkekirken præster af 20. marts 1989 med senere ændringer og i cirkulæreskrivelse af samme dato (bilag 9 og 10).

Reglerne kan groft opdeles i 3 kategorier.

Den første kategori vedrører reglerne om tilknytning af tjenesteboligpligt til en præstestilling. Den førnævnte bestemmelse i ansættelsesloven praktiseres sådan, at der i udgangspunktet knyttes tjenestebolig til stillinger som sognepræst, men i det omfang menighedsråd, provst og biskop indstiller, at en stilling opslås uden boligpligt, imødekommes dette.

I denne forbindelse skal udvalget opfordre til, at de lokale parter nøje overvejer, hvorvidt der er grundlag for at knytte tjenestebolig til en ledig præstestilling, hvor en eller flere præster i forvejen bor i sognet.

For så vidt angår dispensation fra tjenesteboligpligten for allerede ansatte præs-

ter, er praksis derimod stram. Dette hænger sammen med, at menighedsråd, provst og biskop ved opslaget af stillingen har forudsat, at der skulle knyttes tjenestebolig til denne, og dermed markeret, at sognepræsten forudsættes at bo i sognet. Der gives i dag alene dispensation i tilfælde, hvor præsten har indtil 6 måneder til fratrædelse på grund af alder eller sygdom, og i tilfælde hvor samgifte præster i forvejen bebor en tjenestebolig, og afstanden til denne er mindre end ca. 30 km. fra det andet embede, og endelig i ganske særlige tilfælde af sociale eller helbredsmæssige grunde.

Stiftsøvrigheden er i dag bemyndiget efter cirkulæreskrivelsen om tjenesteboliger til at dispensere fra boligpligten i tilfælde af indtil 6 måneder til afsked.

Disse regler er grundpillerne i den hidtil fra alle kirkelige sider forudsatte tjenesteboligpligt, som anses for nødvendig for at opretholde kravet om, at præsten som hovedregel bor i sit sogn, og det er vanskeligt at forestille sig, at administrationen på dette område kan decentraliseres eller forenkles væsentligt.

Den anden kategori af regler vedrører præstens brug af tjenestebolig og de dermed tilknyttede rettigheder og pligter i form af betaling af boligbidrag, varme m.v.

Disse regler er i hovedsagen baseret på aftaler mellem Finansministeriet og centralorganisationerne i henhold til tjenestemandsløven og har i øvrigt tæt sammenhæng til skattelovgivningen (frynsegodebeskatning m.v.). Da endvidere reglerne - måske bortset fra bestemmelserne om boligvurdering - ikke skønnes at være administrativt byrdefulde, og da vanskelighederne ved at lave dem om næppe vil stå mål med eventuelt indhøstede gevinster, har udvalget koncentreret sit arbejde om den tredje kategori af regler.

Disse regler vedrører erhvervelse, nyopførelse, leje eller salg af tjenesteboliger og omfatter dels en række krav om stiftsøvrighedens godkendelse dels en række maksimums- og procedurekrav vedrørende bygningens beskaffenhed. Endvidere er der i tjenesteboligcirkulæret detaljerede anvisninger om fremgangsmåden ved salg af en præstebolig.

4.1.2. NUVÆRENDE PRAKSIS

Bestemmelserne vedrørende erhvervelse og salg m.v. findes i tjenesteboligcirkulærets §§ 2-8.

I § 3 fastsættes en række forskrifter, som skal iagttages ved opførelse af ny tjenestebolig, herunder at boligens bruttoetageareal alt inkl. ikke må overstige 185 m² og at konfirmandstuen i intet tilfælde må overstige 95 m². Stiftsøvrigheden er bemyndiget til at godkende fravigelser i omkostningsniveau samt i tilfælde af køb eller leje af ejendom også i de angivne størrelsesnormer.

I § 4 fastslås det detaljeret, at salg af tjenestebolig skal ske efter offentligt udbud på en række betingelser, herunder at ejendommen averteres til salg i både lokal og landsdækkende dagspresse, og at stiftsøvrighedens godkendelse forudsættes for endeligt salg.

I § 5 findes en bestemmelse om, at menighedsrådet kan anmode den stedlige bygningskonsulent om bistand.

§ 6 indeholder regler om præstens udtaleret.

§ 7 indeholder bestemmelser om stiftsøvrighedens godkendelse af menighedsrådets beslutninger om køb, leje, opførelse, ombygning, nedrivning eller salg af tjenesteboliger.

Endelig indeholder § 8 bestemmelser om indbetaling til stiftsmidlerne af eventuelt salgsprovenue.

Disse regler er i alt væsentligt en videreførelse af de før tjenesteboligcirkulæret bestående regler, idet maksimumsgrænserne i § 3 dog er blevet til i forbindelse med tjenesteboligcirkulæret.

For hovedparten af de approbationer, som meddeles af stiftsøvrigheden, er der tale om områder, hvor provstiudvalget i forvejen er detaljeret indblandet efter sagernes natur. Endvidere er udbudsreglerne særdeles vidtgående i deres detaljering og fraviges erfaringsmæssigt ofte i praksis.

4.2. UDVALGETS FORSLAG

4.2.1. KØB, SALG, LEJE, OPFØRELSE, OMBYGNING, NEDRIVNING AF TJENESTEBOLIGER

Menighedsråd og provstiudvalg i forening har kompetencen til at træffe beslutning omkring ligningsområdets økonomi og i denne forbindelse foretage en samlet vurdering af ligningsområdets økonomiske forhold. På denne baggrund har det været udgangspunktet for udvalgets overvejelser, at kompetencen i relation til erhvervelse m.v. af tjenesteboliger bør ligge hos de lokale kirkelige myndigheder, hvilket vil sige menighedsråd og provstiudvalg i forening.

Udvalget foreslår derfor, at menighedsrådets beslutning om køb, salg, leje, opførelse, ombygning eller nedrivning af tjenestebolig alene skal godkendes af provstiudvalget. I de forholdsvis få tilfælde, hvor der er tale om fredede præstegårde, er det dog efter udvalgets opfattelse fortsat nødvendigt, at menighedsrådets beslutning om salg og ombygninger godkendes af stiftsøvrigheden.

Tjenesteboligpligten i medfør af ansættelseslovens § 18 berøres ikke af dette forslag, idet forslaget alene betyder, at kompetencen til at træffe beslutning om de fysiske rammer for tjenesteboligen flyttes ned i det kirkelige hierarki. Der vil derfor fortsat som hovedregel være knyttet tjenestebolig med boligpligt til sognepræstestillinger, jf. afsnit 4.1.1.

Udvalget skal endvidere foreslå, at afhændelse af tjenesteboliger sker ved offentligt salg i overensstemmelse med de retningslinier, der normalt finder anvendelse for salg af fast ejendom det pågældende sted. Provstiudvalget må derfor træffe beslutning om, hvorvidt salget skal ske ved offentligt udbud, eller om tjenesteboligen skal afhændes fx ved brug af ejendomsmægler.

Det skal understreges, at provstiudvalget kan have behov for juridisk rådgivning, og at denne rådgivning i givet fald vil kunne fås ved henvendelse til stiftsøvrigheden.

Udvalgets forslag indebærer, at der skal foretages ændring af tjenesteboligcirkulærets §§ 2-7 og § 17.

4.2.2. BISTAND FRA KONSULENT

Vedrørende brug af konsulenter skal udvalget anbefale, at de nugældende regler ændres således, at provstiudvalget, når der er tale om almindelige parcelluse, har mulighed for at søge bistand dels hos provstiudvalgets bygningskyndige dels hos den stedlige bygningskonsulent for præstegårde.

Når der derimod er tale om præstegårde, som er bevaringsværdige, vil det efter udvalgets opfattelse fortsat være nødvendigt, at den fornødne bygningskyndige bistand gives af den stedlige bygningskonsulent for præstegårde. Ved vurderingen af om præstegården er bevaringsværdig, må menighedsrådet og provstiudvalget henholde sig til den aktuelle lokalplan for kommunen, eller hvis der ikke er en lokalplan til den stedlige bygningskonsulent for præstegårdes vurdering.

Forslaget forudsætter, at tjenesteboligcirkulærets § 5 og instruks af 28. december 1989 ændres.

Forslaget forudsætter endvidere, at bekendtgørelse nr. 964 af 16. december 1998 om diæter m.v. til medlemmer af menighedsråd, provstiudvalg og stiftsudvalg samt til bygningskyndige deltagere i synsforretninger over kirker og præsteboliger ændres således, at provstiudvalgets bygningskyndige kan honoreres for bistanden til provstiudvalget. Honoraret vil i givet fald skulle betales af kirkekassen.

Honoraret til den stedlige bygningskonsulent for præstegårde vil fortsat blive finansieret af fællesfonden.

4.2.3. PRÆSTENS UDTALERET

Udvalgets flertal finder ikke, at reglerne om præstens udtaleret, jf. tjenesteboligcirkulærets § 6, bør ændres.

Et mindretal bestående af Den danske Præsteforenings repræsentant i udvalget finder, at reglerne om præstens udtaleret skal ændres således, at der i vakanceperioder efter udpegning gennem centralorganisationen tillægges en repræsentant for en kommende bruger udtaleret.

4.2.4. REGLER OM TJENESTEBOLIGENS OG KONFIRMANDLOKALETS STØRRELSE

I relation til spørgsmålet om indretningen af tjenesteboligen skal udvalget foreslå, at de nugældende regler vedrørende maksimum for tjenesteboligens størrelse gøres vejledende, og at der for boligarealets vedkommende eventuelt fastsættes minimumsregler.

Reglerne om, at et konfirmandlokale incl. garderobe, toiletter m.v., der opføres i forbindelse med præsteboligen, ikke må være større end 95 m², kan betyde, at lokalet reelt ikke kan anvendes til den øvrige mødeaktivitet, som ellers med fordel kunne henlægges til dette lokale. Menighedsrådet kan derfor opleve, at det ved siden af konfirmandlokalet - er nødvendigt at have adgang til lokaler andre steder i sognet til brug ved den øvrige mødeaktivitet.

Udvalget skal i denne forbindelse bemærke, at den nuværende praksis vedrørende råderetten over en konfirmandstue er således, at konfirmandstuen er undergivet præstens råderet, hvis konfirmandlokalet er mindre end 95 m², mens menighedsrådet har rådigheden over lokalet, hvis det er større end 95 m². Udvalget finder ikke, at der skal foretages ændringer i denne praksis, men at der bør foretages en præcisering af denne. Ved denne præcisering bør det understreges, at konfirmandlokaler, der ligger sammen med boligen, ved om- og tilbygning samt ved nybyggeri af hensyn til præsten og dennes familie ikke bør blive større end 95 m².

Den af udvalget foreslåede ændring forudsætter, at der foretages ændring af tjenesteboligcirkulærets § 3.

4.2.5. BETALING FOR VARME OG EL

Hvis menighedsrådet har overtaget forpligtelsen til at sørge for boligens opvarmning, skal præsten betale et af stiftsøvrigheden fastsat bidrag til opvarmningen, jf. tjenesteboligcirkulærets § 25, stk. 3. Præstens opvarmningsbidrag indeholdes i lønnen således, at stiftsøvrigheden afregner til kirkekassen eller præstegårdskassen, jf. tjenesteboligcirkulærets § 25, stk. 5.

Hvis menighedsrådet har overtaget forpligtelsen til at sørge for boligens opvarmning, har dette den konsekvens, at menighedsrådet også overtager forpligtelsen til at sørge for el- og gasforsyningen. Præsten betaler for forbrug af el og gas efter den til enhver tid gældende aftale mellem Finansministeriet og Tjenestemændenes Centralorganisationer om betaling for naturskyldelser, jf. tjenesteboligcirkulærets § 25, stk. 4, og afregningen foretages direkte til kirkekassen.

Det forekommer ikke hensigtsmæssigt, at udgifter til opvarmning, el og gas afregnes på forskellige måde, og udvalget skal derfor anbefale, at tjenesteboligcirkulærets § 25, stk. 5, ændres således, at der også foretages lønindeholdelse for betalingen for el og gas, og at stiftsøvrigheden afregner de indeholdte betalinger til kirkekassen eller præstegårdskassen.

4.2.6. KLAGEBESTEMMELSER

Udvalget skal foreslå, at både tjenestemanden og menighedsrådet får mulighed for at påklage provstiudvalgets afgørelse om tjenesteboligen til stiftsøvrigheden. Stiftsøvrighedens afgørelse vil ikke kunne indbringes for anden administrativ myndighed.

I de tilfælde, hvor stiftsøvrigheden træffer afgørelse i 1. instans, vil denne afgørelse, ligesom i dag kunne indbringes for Kirkeministeriet.

Ved siden af disse regler om administrativ rekurs vil Den danske Præsteforening naturligvis have mulighed for at gøre sin forhandlingsret gældende overfor Kirkeministeriet, hvis foreningen finder, at administrationen af tjenesteboligområdet ikke er tilfredsstillende.

Udvalgets forslag forudsætter, at tjenesteboligcirkulærets § 31 ændres.

Kapitel 5.

Ejendomme til brug for kirke og kirkegård

5.1. KOMPETENCEÆNDRINGER SIDEN 1970

5.1.1. DECENTRALISERINGEN I 1970

I 1970 blev der med lov nr. 260 af 4. juni 1970 om ændring af den kirkelige lovgivning som følge af ændringerne i landets kommunale inddeling givet hjemmel for decentralisering af dele af Kirkeministeriets sagsområde.

Med brev af 12. august 1970 blev landets stiftøvrigheder bemyndiget til at træffe afgørelse i en række sager om blandt andet kirker og kirkegårde, hvor afgørelsen hidtil var blevet truffet af Kirkeministeriet. Det drejede sig blandt andet om:

- erhvervelse af ejendomme - bebyggede såvel som ubebyggede - til sikring af kirkers og kirkegårdes omgivelser,
- mindre udvidelser af kirkegårde og indretninger af parkeringspladser,
- udførelse af arbejder vedrørende kirkegårde, fx udførelse, fornyelse og istandsættelse af indhegning og indgangspartier, og
- opførelse, ombygning og istandsættelse af de for kirkegårdenes drift fornødne bygninger samt nedrivning af sådanne bygninger.

5.1.2. 1986-LOVEN OM FOLKEKIRKENS KIRKEBYGNINGER OG KIRKEGÅRDE

Denne decentralisering inden for Kirkeministeriets sagsområde blev indarbejdet og videreført med lov nr. 268 af 22. maj 1986 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Ifølge 1986-loven skulle Kirkeministeriet - fortsat - godkende anlæggelse af nye kirkegårde og kirkegårdsudvidelser, jf. 1986-lovens § 11, stk. 1.

Kirkeministeren kunne dog bestemme, at mindre kirkegårdsudvidelser ikke skulle godkendes af ministeren, jf. 1986-lovens § 11, stk. 2.

Regler om kirkegårdes indhegning, indretning, beplantning, vedligeholdelse og udvidelse samt om opførelse af bygninger til brug for kirken eller kirkegården skulle fastsættes af kirkeministeren, jf. 1986-lovens § 11, stk. 3.

Disse regler blev fastsat med Kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 389 af 20. juni 1986 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. I overensstemmelse med 1986-loven fastslår bekendtgørelsen i § 15, stk. 1, at Kirkeministeriet skulle godkende forslag til placering og anlæggelse af nye kirkegårde og til større udvidelser af bestående kirkegårde.

Kirkeministeriet skulle yderligere godkende forslag til opførelse af blandt andet konfirmandstuebygninger og sognegårde, jf. 1986-bekendtgørelsens § 18, stk. 2.

Stiftsøvrigheden skulle ifølge 1986-bekendtgørelsen godkende:

- forslag til mindre kirkegårdsudvidelse, jf. 1986-bekendtgørelsens § 15, stk. 2,
- forslag til opførelse, ombygning, istandsættelse og nedrivning af bygninger til brug for kirken eller kirkegården, jf. 1986-bekendtgørelsens § 18, stk. 1.

5.1.3. 1992-LOVEN OM FOLKEKIRKENS KIRKEBYGNINGER OG KIRKEGÅRDE

1986-loven blev ændret ved lov nr. 287 af 29. april 1992, jf. lovbekendtgørelse nr. 454 af 11. juni 1992. Der er endvidere fortaget mindre tekniske ændringer af loven ved henholdsvis lov nr. 433 af 1. juni 1994 og lov nr. 391 af 22. maj 1996 (bilag 11).

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget i 1992 blev det blandt andet anført:

"Det foreliggende forslag til ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde skal ses som et led i Kirkeministeriets fortsatte bestræbelser for gennem regelforenklning og decentralisering af beslutningsprocesserne at tilveje-

bringe kortere og mere klare beslutningsveje for menighedsrådene ved varetagelsen af deres opgaver som kirke- og kirkegårdsbestyrelser.

Ændringer vedrører først og fremmest lovens kapitel II om kirkebygninger og kapitel III om kirkegårde.

Kirkeministerens godkendelseskompetence i henhold til loven foreslås nu indskrænket til kun at omfatte opførelse og nedbrydning af kirker, jf. forslaget § 1, nr. 1.

Nogle af de beføjelser, der ifølge loven udøves af kirkeministeren foreslås overført til stiftsøvrighederne. Dette gælder fx udvidelse, ombygning eller ændring af kirkebygninger, jf. forslaget § 1, nr. 2. Med hensyn til andre dele af det nuværende ministerielle kompetenceområde foreslås det at bemyndige kirkeministeren til at fastsætte nærmere regler fx om anlæggelse af nye kirkegårde og nedlæggelse af kirkegårde, jf. forslaget § 1, nr. 6.

Som en yderligere decentraliseringsforanstaltning foreslås stiftsøvrighedernes kompetence til at godkende kirkegårdsvedtægter overført til provstiudvalgene, jf. forslaget § 1, nr. 8."

Lovforslaget blev vedtaget uden ændringer.

Ifølge § 9, stk. 2, i 1992-loven fastsætter kirkeministeren regler om anlæggelse, udvidelse, nedlæggelse, indhegning, indretning, beplantning og vedligeholdelse af kirkegårde samt om opførelse, ombygning, nedrivning og istandsættelse af bygninger til brug for kirken eller kirkegården.

I medfør af 1992-lovens § 9, stk. 2, har ministeriet i bekendtgørelse nr. 527 af 19. juni 1992, som ændret ved bekendtgørelse nr. 123 af 18. marts 1998, om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde (bilag 12) gennemført en række kompetenceændringer med den virkning, at Kirkeministeriet ikke mere skal godkende anlæggelse af kirkegårde, større udvidelser af kirkegårde eller opførelse af konfirmandstuebygninger og sognegårde.

Kompetenceændringen betyder, at stiftsøvrigheden skal godkende:

- Erhvervelse af arealer og bygninger til brug for kirken eller kirkegården

(1992-bekendtgørelsens § 13). Det vil fx sige køb af arealer til anlæggelse eller udvidelse af kirkegårde og køb af bygninger, som tænkes anvendt til sognegårde, graverfaciliteter, menighedshuse o.lign.

- Anlæggelse, udvidelse og nedlæggelse af kirkegårde og parkeringspladser til brug for kirken eller kirkegården (1992-bekendtgørelsens § 14).
- Opførelse, ombygning og nedrivning af bygninger til brug for kirken eller kirkegården (1992-bekendtgørelsens § 15, stk. 1).

Provstiudvalget skal godkende ændring og regulering af kirkegårdens indretning, fjernelse af træer på kirkegården samt dræning af kirkegården (1992-bekendtgørelsens § 19).

Menighedsrådet træffer bestemmelse om istandsættelse af bygninger til brug for kirken eller kirkegården, jf. 1992-bekendtgørelsens § 15, stk. 2.

5.2 UDVALGETS OVERVEJELSER OG FORSLAG

Opførelse af en ny bygning på kirkegården eller i nærheden af kirken betyder en ændring af kirkens omgivelser. Da den nye bygning således skal indgå i et samspil med kirkebygningen, stilles der særlige krav til en sådan bygnings udformning. Det kræver særlig sagkyndig konsulentbistand at vurdere disse forhold, og denne bistand yder Nationalmuseet og de kgl. bygningsinspektører til stiftsøvrighederne efter § 8 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. nedenfor.

Udvalget mener derfor, at opførelse af nye bygninger til brug for kirken eller kirkegården samt også nedrivning af sådanne bygninger fortsat skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Da samme hensyn gør sig gældende vedrørende ombygning af bygninger, som ligger indenfor kirkegårdsdiget, mener udvalget, at menighedsrådets beslutning om ombygning af disse bygninger fortsat skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Tilsvarende mener udvalget, at det også fortsat skal være stiftsøvrigheden, der skal godkende erhvervelse af arealer samt anlæggelse, udvidelse og nedlæggelse af kirkegårde og parkeringspladser til brug for kirken eller kirkegården.

5.2.1. SAMARBEJDE MED KONSULENTER

Folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde har for hovedpartens vedkommende status af national kulturarv. Derfor har de kirkelige myndigheder i mere end 100 år benyttet særlige eksperter som konsulenter til at rådgive sig i spørgsmål, der vedrører kirker, kirkegårde og disses omgivelser.

Det lovmæssige grundlag for brug af konsulenter findes i § 8 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Her er det i stk. 1 bestemt, at blandt andet de kgl. bygningsinspektører og Nationalmuseet yder Kirkeministeriet og stiftsøvrighederne sagkyndig bistand i forhold, der vedrører kirker og kirkegårde. I stk. 2 er der hjemmel for kirkeministeren til at udpege særlige konsulenter i spørgsmål om varmeanlæg, orgler, klokker og andre forhold, hvor vejledning skønnes ønskelig, hvilket fx er sket ved udpegning af kirkegårdsconsulenter.

De kgl. bygningsinspektører og Nationalmuseet er centrale statsrådgivere også i ikke-kirkelige sager, og de henhører under henholdsvis By- og Boligministeriet og Kulturministeriet. Efter § 8, stk. 1, er de forpligtet til at yde konsulentbistand til ministeriet og stiftsøvrighederne i alle forhold, der vedrører kirker og kirkegårde. Det ligger forudsætningsvis til grund for bestemmelsen, at de skal indtages som rådgivere i spørgsmål om kirker og kirkegårde, idet de gennem deres særlige ekspertise i henholdsvis arkitektoniske og kulturhistoriske spørgsmål varetager samfundsmæssige interesser i henseende til at sikre, at der ikke sker forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkebygninger og kirkegårde.

Brugen af konsulenter opfattes af nogle menighedsråd som et bureaukratisk og forsinkende element i sagsbehandlingen. Kritikken fra disse menighedsråd af konsulenterne går ofte på, at de ikke er til at få i tale, og at de i øvrigt bestemmer for meget.

For så vidt angår det sidste udsagn skal det understreges, at konsulenterne ikke har selvstændig kompetence til at bestemme i de sager, som de udtaler sig om. Konsulenternes funktion er alene at yde rådgivning for den myndighed, der træffer afgørelsen. Men det ligger i sagens natur, at en sagkyndig vurdering må og skal tillægges en betydelig vægt, når fx en stiftsøvrighed træffer afgørelse vedrørende et kirke- eller kirkegårdsprojekt, som et menighedsråd ønsker godkendt.

Udvalget skal i denne forbindelse særligt fremhæve den rapport med titlen "Folkekirkens konsulentordning - Rapport fra en konference", der er udgivet af Kirkeministeriet og udsendt til blandt andet alle menighedsråd i begyndelsen af juni 2000. Efter udvalgets opfattelse er rapporten et vægtigt bidrag i henseende til dels at belyse de særlige problemstillinger, der er i forholdet mellem menighedsråd og konsulenter, dels at styrke dialogen mellem de to parter.

Udvalget skal i øvrigt pege på begrebet god forvaltningsskik. Dette forudsætter, at et menighedsråd høres om de fakta, der danner grundlag for en stiftsøvrigheds afgørelse om helt eller delvist afslag på en menighedsrådsansøgning, ligesom det naturligtvis forudsættes, at stiftsøvrighedens afgørelse begrundes.

Når konsulenterne inddrages som rådgivere i disse sager, er det derfor et krav til god forvaltningsskik, at menighedsrådet bliver gjort bekendt med konsulenternes eventuelle indvendinger mod et projekt, før stiftsøvrigheden træffer sin afgørelse. Dette kan betyde, at der går lidt ekstra tid med sagsbehandlingen, men dette opvejes af, at menighedsrådet ved høringen får mulighed for at imødegå konsulenternes indvendinger mod projektet.

5.2.2. ERHVERVELSE OG OMBYGNING AF EKSISTERENDE BYGNINGER UDENFOR KIRKEGÅRDSDIGET

Erhvervelse eller ombygning af en eksisterende bygning udenfor kirkegårdsdiget ændrer ikke på kirkens omgivelser, og derfor er en særlig sagkyndig bistand fra kgl. bygningsinspektører og Nationalmuseet ikke åbenlyst nødvendig.

Udvalget foreslår derfor, at kompetencen til at godkende erhvervelse og ombygning af en eksisterende bygning udenfor kirkegårdsdiget som udgangspunkt flyttes fra stiftsøvrigheden til de lokale kirkelige myndigheder, hvilket vil sige menighedsråd og provstiudvalg i forening. I de tilfælde, hvor menighedsrådet ønsker at erhverve eller ombygge en eksisterende bygning, som er fredet, skal denne beslutning efter udvalgets opfattelse fortsat godkendes af stiftsøvrigheden.

I den udstrækning hvor der i forbindelse med erhvervelse eller ombygning er behov for juridisk rådgivning, vil denne kunne fås hos stiftsøvrigheden.

Udvalgets forslag forudsætter, at økonomilovens § 21, stk. 3, og bekendtgørelsen om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 13 og § 15 ændres.

5.2.3. SALG AF BYGNINGER TIL BRUG FOR KIRKEN ELLER KIRKEGÅRDEN

Salg af bygninger, der er i brug for kirken eller kirkegården, skal i dag godkendes af kirkeministeren, jf. økonomilovens § 21, stk. 3. Som eksempel på sådanne bygninger kan nævnes nedlagte funktionærboliger eller sognegårde.

Med henblik på også at decentralisere kompetencen på dette område foreslår udvalget, at provstiudvalget får kompetence til at godkende menighedsrådets beslutning om salg af bygninger til brug for kirken eller kirkegården.

Afhændelse skal ske ved offentligt salg i overensstemmelse med de retningslinier, der normalt gælder for salg af fast ejendom på stedet. Provstiudvalget må derfor træffe beslutning om, hvorvidt salget skal ske ved offentligt udbud, eller om ejendommen skal afhændes fx ved brug af ejendomsmægler.

Provenuet ved salg af bygninger, der bruges af kirken eller kirkegården, skal indbetales til stiftsøvrigheden til forvaltning som en kirken tilhørende kapital, jf. bekendtgørelse nr. 431 af 24. maj 1996 om bestyrelse af kirkernes og præsteembedernes kapitaler § 3, nr. 1.

Udvalgets forslag forudsætter, at økonomilovens § 21, stk. 3, og bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 13 ændres.

Kapitel 6.

Sognebåndsløsning

6.1. HISTORISK OVERSIGT

Nedenstående historiske oversigt bygger for visse afsnits vedkommende på betænkning 1176/1989 (Sognebåndsløsning og kirkelig betjening af folkekirkes medlemmer).

Karakteristisk for den ældre kirkelige ordning herhjemme var det i Danske Lov hjemlede sognebånd, der dels medførte, at ethvert medlem af kirken skulle holde sig til sognets præst og kirke (D.L. 6 - 3 - 1), dels forbød nogen præst at befatte sig med andens kald uden med rette sognepræsts samtykke eller efter biskoppens befaling (D.L. 2-11-3). Sognebåndet var dels begrundet i rent administrative hensyn dels i de dagældende regler om aflønning af præster og kirkebetjente.

Siden vedtagelsen af lov af 4. april 1855 om løsning af sognebånd har ethvert medlem af en sognemenighed imidlertid haft ret til i det hele at slutte sig til en anden præst end sognets. Oprindeligt var der alene tale om et forhold mellem sognebåndsløseren og vedkommende præst, men ved lov af 10. maj 1912 om menighedsråd blev der åbnet mulighed for, at sognebåndsløsere kunne lade sig opføre på valglisten i det sogne, hvortil de var knyttet gennem sognebånd.

Disse regler om sognebåndsløsning blev stort set videreført med lov nr. 284 af 30. juni 1922 om sognebåndsløsning og brugen af kirkerne (brugsloven af 1922). Denne lov betegnede endvidere en endelig ophævelse af det i ældre dansk ret hjemlede sognebånd, idet der ifølge lovens § 2 - og senere § 18, stk.

2, - blev givet personer, der ikke var medlemmer af menigheden, adgang til at få kirkelige handlinger udført af menighedens præst, når denne var villig til at betjene dem, uden at der hertil krævedes samtykke fra vedkommendes egen præst.

De nugældende bestemmelser om sognebåndsløsning findes i lov nr. 352 af 6. juni 1991, som ændret ved lov nr. 941 af 20. december 1999, om medlemskab af

folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning kapitel 4 (§§ 10 - 13) (bilag 13), i lov om valg til menighedsråd § 5, jf. lovekendtgørelse nr. 32 af 19. januar 2000 (bilag 14) samt i bekendtgørelse nr. 58 af 24. januar 1992, som ændret ved bekendtgørelse nr. 572 af 21. juni af 1996, om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd (bilag 15).

6.2. GÆLDENDE REGLER

6.2.1. SOGNEBÅNDSLØSNINGENS STIFTELSE OG OPHØR

Ethvert medlem af folkekirken kan ved sognebåndsløsning slutte sig til sognepræsten for en anden menighed end den, hvortil medlemmet hører, jf. medlemskabslovens § 10, stk. 1, 1. pkt.

Det følger af ordene i § 10 om, at sognebåndsløsning kan ske ved at "slutte sig til sognepræsten for en anden menighed", at der ikke kan løses sognebånd til midlertidige hjælpepræster, til præster, der er ansat ved stiftelser eller institutioner, eller til valgmenighedspræster. Tilsvarende kan der ikke løses sognebånd til en konstitueret præst, og denne kan heller ikke modtage sognebåndsløser på den sognepræsts vegne, i hvis stilling han/hun er konstitueret.

Sognepræsten har ikke en ubetinget forpligtelse til at modtage en ansøger som sognebåndsløser, idet ansøgeren kan afvises, såfremt hensyn til ansøgeren findes at burde vige for afgørende hensyn til præsten eller dennes menighed, jf. medlemskabslovens § 10, stk. 1, 2. pkt. Præstens afslag skal være begrundet.

Den præst, der løses sognebånd til, påtager sig herved udførelsen af kirkelige handlinger og sjælesorg for sognebåndsløseren, og omvendt bliver den præst, fra hvem der løses sognebånd, fritaget for disse pligter, jf. medlemskabslovens § 6, stk. 1.

Selvom en person gennem sognebåndsløsning knyttes til en anden præst, bevarer sognebåndsløseren dog samtidig en vis tilknytning til sit bopælssogn.

Sognebåndsløseren betaler således fortsat kirkeskat i sit bopælssogn, og svarer omvendt ikke kirkeskat til den menighed, som han knyttes til ved sognebåndsløsningen. Sognebåndsløseren bevarer endvidere retten til at blive begravet på kirkegården i bopælssognet, mens sognebåndsløseren ikke erhverver ret til at

blive begravet på kirkegården i det sogn, hvortil han ved sognebåndsløsningen er blevet knyttet.

Såfremt sognebåndsløseren ikke har udnyttet adgangen til at udøve valgret og være valgbar i den menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat, jf. nedenfor i afsnit 6.2.2., har sognebåndsløseren fortsat valgret og er valgbar i sit bopælssogns menighedsrådsreds.

Sognebåndsløsning kan bringes til ophør ved sognebåndsløseren anmeldelse herom, jf. medlemskabslovens § 11, stk. 1. Der er således fri adgang for sognebåndsløseren til når som helst at opsiges et sognebåndsløsningsforhold, uden at det i denne forbindelse er nødvendigt at give nogen begrundelse.

Endvidere kan sognebåndsløserpræsten skriftligt med 6 måneders varsel opsiges sognebåndsløsning, såfremt der foreligger omstændigheder, som gør det urimeligt at fastholde præstens forpligtelser overfor sognebåndsløseren, jf. medlemskabslovens § 11, stk. 2, 1.-2. pkt. Præstens opsigelse af sognebåndet skal således være begrundet i ganske særlige omstændigheder, og sognepræsten skal redegøre for disse grunde i opsigelsen.

Endelig ophører sognebåndsløsningen, når den præst, til hvem sognebånd er løst, forflyttes, dør eller afskediges. Sognebåndsløserne kan dog i dette tilfælde udsætte ophørstidspunktet, indtil en ny præst er ansat, jf. medlemskabslovens § 11, stk. 3.

Når sognebåndsløsningen ophører, vender sognebåndsløseren tilbage til den menighed, hvor han ellers - bortset fra sognebåndsløsningen - hører hjemme, hvilket normalt vil være sognemenigheden på bopælsstedet.

6.2.2. PARLAMENTARISKE RETTIGHEDER

Siden vedtagelsen af lov af 10. maj 1912 om menighedsråd har sognebåndsløserne haft adgang til at vælge at udøve valgret og være valgbar til menighedsrådet enten i bopælssognet eller i en menighedsrådsreds i sognebåndsløserpræstens pastorat.

De gældende regler findes i menighedsrådsvalglovens § 5 samt i bekendtgørelse nr. 58 af 24. januar 1992, som ændret ved bekendtgørelse nr. 572 af 21. juni 1996, om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning og om sognebåndsløseres optagelse på valglisten.

Sognebåndsløseren skal i forbindelse med sognebåndsløsningens etablering vælge, om han eller hun vil udøve valgret i den menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløseren bor, eller i en menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat. Sognebåndsløseren er kun valgbar i den menighedsrådsreds, hvor valgretten udøves, jf. menighedsrådsvalglovens § 5, stk. 1 - 2.

Hvis sognebåndsløseren ikke træffer beslutning om at udøve valgretten i en menighedsrådsreds i sognebåndsløserpræstens pastorat inden 8 dage efter, at sognebåndsløsningen er etableret, udøver sognebåndsløseren sin valgret i bopæls sognet, jf. menighedsrådsvalglovens § 5, stk. 2, og sognebåndsløserbekendtgørelsens § 3, stk. 2, og § 6.

Det trufne valg er bindende, så længe sognebåndsløsningen består, jf. menighedsrådsvalglovens § 5, stk. 3.

6.3. UDVALGETS OVERVEJELSER OG FORSLAG

De parlamentariske rettigheder, der knyttes til sognebåndsløsningen, har eksisteret siden vedtagelsen af den første lov om menighedsråd i 1912. Der er således tale om frihedsrettigheder, der har eksisteret i en ikke ubetydelig årrække, hvilket i sig selv kan tale for, at de parlamentariske rettigheder ikke afskaffes.

Det er næppe umiddelbart foreneligt med den traditionelle opfattelse af sognebåndsløsningen som et personligt forhold mellem sognebåndsløseren og sognebåndsløserpræsten med henblik på, at sognebåndsløseren kan blive betjent af en præst, der har det teologiske tilhørsforhold, som sognebåndsløseren foretrækker, at der til sognebåndsløsningen kan knyttes parlamentariske rettigheder.

Hertil kommer, at sognebåndsløseren fortsat er kirkeskattepligtig i sit bopæls sogn, men at sognebåndsløseren ved at flytte valgretten/valgbarheden til sognebåndsløserpræstens menighedsrådsreds får indflydelse på blandt andet kirke-

skatten i et sogn, hvis økonomi sognebåndsløseren ikke selv bidrager til.

De parlamentariske rettigheder giver endvidere anledning til en række problemer i forbindelse med menighedsrådsvalgene, idet sognebåndsløserne, der har flyttet valgretten, ikke automatisk optages på de valglisten, som udskrives på baggrund af oplysningerne i cpr. Det enkelte sogns valgbestyrelse skal derfor manuelt optage og slette sognebåndsløserne af valglisten. Dette giver ved hvert menighedsrådsvalg anledning til en række praktiske problemer for valgbestyrelserne, og det kan ikke afvises, at sognebåndsløserne som følge heraf har haft mulighed for at stemme både i bopælssognet og i sognebåndsløserpræstens menighedsrådsreds.

Endelig kan det ikke udelukkes, at sognebåndsløserinstituttet i nogle tilfælde anvendes udelukkende for at opnå indflydelse i menighedsrådet og dermed ikke bruges i overensstemmelse med instituttets primære formål - nemlig at søge en bestemt forkyndelse.

Udvalget har overvejet følgende tre modeller vedrørende parlamentariske rettigheder.

6.3.1. MODEL 1

De nugældende regler om sognebåndsløseres parlamentariske rettigheder bevarer uændret.

6.3.2. MODEL 2

De nugældende regler om parlamentariske rettigheder for sognebåndsløserne ændres således, at medlemmer af folkekirken i fremtiden alene har valgret og er valgbare i bopælssognet.

Her må man være opmærksom på, at der særligt i Københavns Stift er sogne med et forholdsvist stort antal sognebåndsløserne i menighedsrådet. En afskaffelse af de parlamentariske rettigheder vil indebære en risiko for, at det ikke vil

være muligt at sammensætte et fuldtalligt menighedsråd i nogle af disse sogne.

Forslaget vil nødvendiggøre en overgangsordning, hvorefter den beslutning om udøvelse af valgret/valgbarheden, som nuværende menighedsrådsmedlemmer har truffet, fortsat vil være gældende, sålænge den nuværende sognebåndsløsning består.

Modellen kræver, at der foretages ændring af menighedsrådsvalglovens § 5 og sognebåndsløserbekendtgørelsens § 3, stk. 2, § 6, § 9, stk. 2, § 10, § 13, stk. 2, § 14, stk. 1, § 15, stk. 2, § 16, § 17, stk. 2, og §§ 18-21.

6.3.3. MODEL 3

Bestemmelserne om parlamentariske rettigheder ændres således, at en sognebåndsløser fortsat kan vælge at være valgbar i en menighedsrådsreds i sognebåndsløserpræstens pastorat, mens valgretten kun skal kunne udøves i bopæls-sognet.

Modellen kræver, at der foretages ændring af menighedsrådsvalglovens § 5 og sognebåndsløserbekendtgørelsens § 3, stk. 2, § 6, § 9, stk. 2, § 10, § 13, stk. 2, § 14, stk. 1, § 15, stk. 2, § 17, stk. 2, og §§ 18-21.

6.3.4. UDVALGETS INDSTILLING

Udvalget finder, at de parlamentariske rettigheder, der har været knyttet til sognebåndsløsningen, er en så integreret del af de folkekirkelige frihedsrettigheder, at man skal være meget varsom med at ændre på disse regler.

Som nævnt i afsnit 6.3. bliver de parlamentariske rettigheder imidlertid til tider mødt med den kritik, at en sognebåndsløser med de nugældende regler kan opnå indflydelse på kirkeskatten i et sogn, hvis økonomi sognebåndsløseren ikke selv bidrager til.

Udvalget finder denne kritik relevant, men skal samtidig understrege, at en ændring af reglerne om opkrævning af kirkeskat således, at kirkeskatten opkræves i det sogn, hvor en sognebåndsløser har valgt at udøve valgret/være valgbar.

formentlig ikke vil opleves som en administrativ forenkling, ligesom en sådan ændring vil kunne føre til et stort antal sognebåndsløsninger, som alene er begrundet i skattetekniske forhold.

Udvalget finder samtidig, at kritikken kan imødekommes med en gennemførelse af model 3.

Ved model 3 får sognebåndsløseren mulighed for at deltage i det kirkelige liv i en menighedsrådsreds i sognebåndsløserpræstens pastorat gennem valgbarheden til menighedsrådet. Da modellen forudsætter, at sognebåndsløserens valgret fortsat udøves i bopælssognet, vil sognebåndsløseren kun kunne opnå den ønskede indflydelse i et menighedsråd i sognebåndsløserpræstens pastorat, hvis folkekirkemedlemmerne med bopæl i sognet - og deraf følgende skattepligt - ønsker det.

Det bliver med andre ord sognets folkekirkemedlemmer, der med model 3 får den fulde indflydelse på, hvem der faktisk bliver valgt til menighedsrådet.

Samtidig vil model 3 imødekomme den kritik, at sognepræsten gennem modtagelse af sognebåndsløserne kan medvirke til, at menighedsrådet får en bestemt sammensætning. Ved at sognebåndsløserne som nævnt ikke ved sognebåndsløsningen kan flytte valgretten, vil det - uanset antallet af sognebåndsløserne til sognepræsten - fortsat være folkekirkens medlemmer i sognet, der bestemmer, hvem der skal vælges til menighedsrådet.

Administrativt vil model 3 være en forenkling for valgbestyrelsen, idet valgbestyrelsen ikke skal udskrive valgkort til sognebåndsløserne. Sognebåndsløserne vil automatisk modtage et valgkort til valget i bopælssognet.

Udvalget er opmærksom på, at valgbestyrelsen ved godkendelse af kandidatlister fortsat skal kontrollere, at kandidaterne er valgbare. Udvalget skal i denne forbindelse anbefale, at den protokol, som sognepræsten fører over sognebåndsløserne henholdsvis til og fra sognepræsten, suppleres med oplysninger om sognebåndsløserens valg med hensyn til valgbarhed. I forbindelse med valgbestyrelsens kontrol af valglisten må sognepræsten herefter være behjælpelig med oplysninger om, hvorvidt der er sognebåndsløserne blandt kandidaterne, og hvorvidt disse er valgbare i menighedsrådsredsen.

Udvalget skal med disse bemærkninger anbefale, at model 3 gennemføres.

Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers repræsentanter har ønsket følgende tilføjelse:

”Efter afslutning af udvalgsarbejdet har de delegerede på Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers årsmøde klart tilkendegivet, at man ikke ønsker den nugældende ordning ændret.”

6.4. FLYTNING MELLEM TO SOGNE I SAMME PASTORAT

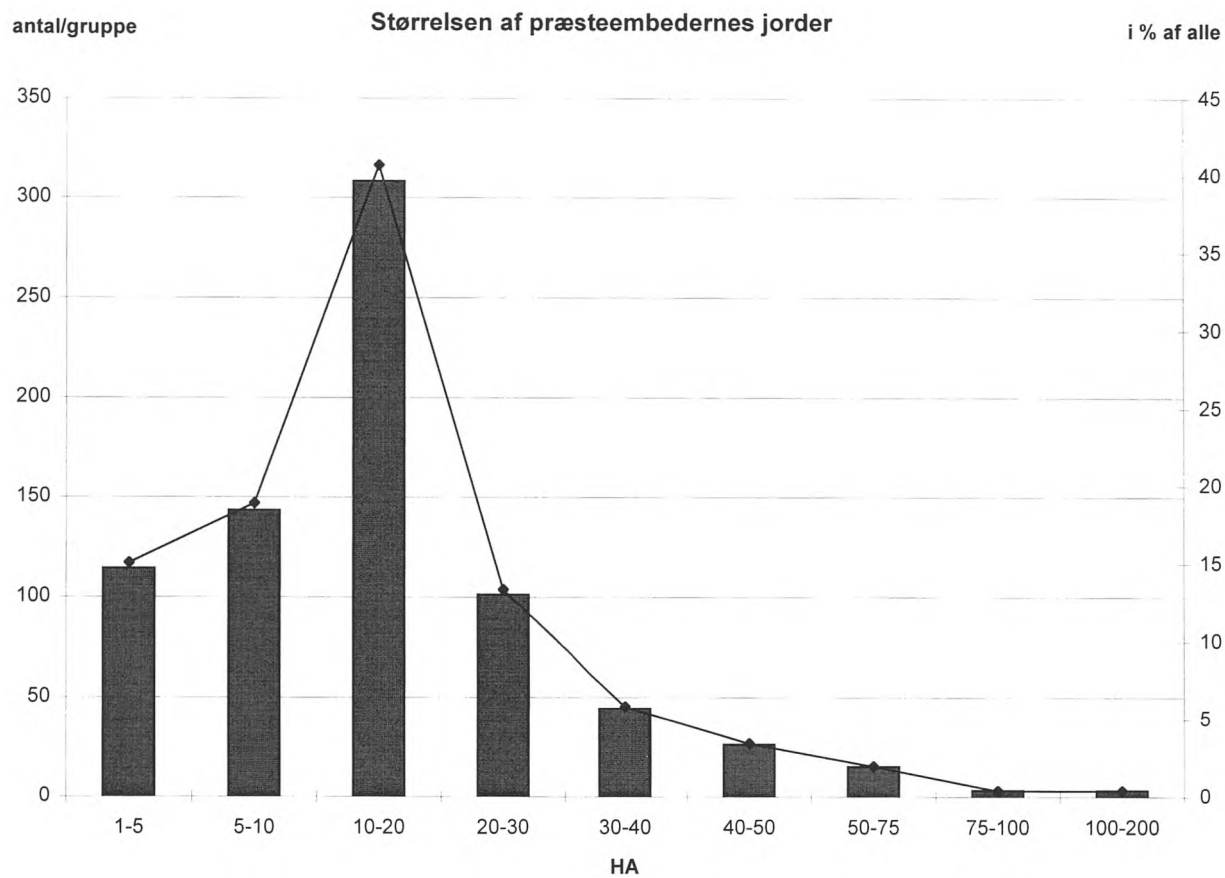
Udvalget er opmærksom på, at der fra tid til anden rejses spørgsmål om rimeligheden af, at personer, som flytter fra et sogn til et andet i samme pastorat, ikke fx ved sognebåndsløsning har mulighed for at opnå parlamentariske rettigheder i det tidligere bopælssogn.

Udvalget har kort drøftet problemstillingen og vil på et senere tidspunkt drøfte problemet mere detaljeret.

Størrelsen af præsteembedernes jorder

Areal i ha.	Antal præstegårdsbrug	Pct. af den samlede antal præstegårdsbrug
1-5	114	15
5-10	143	19
10-20	308	41
20-30	101	13
30-40	44	6
40-50	26	3
50-75	15	2
75-100	3	0
100-200	3	0

Tabel 1

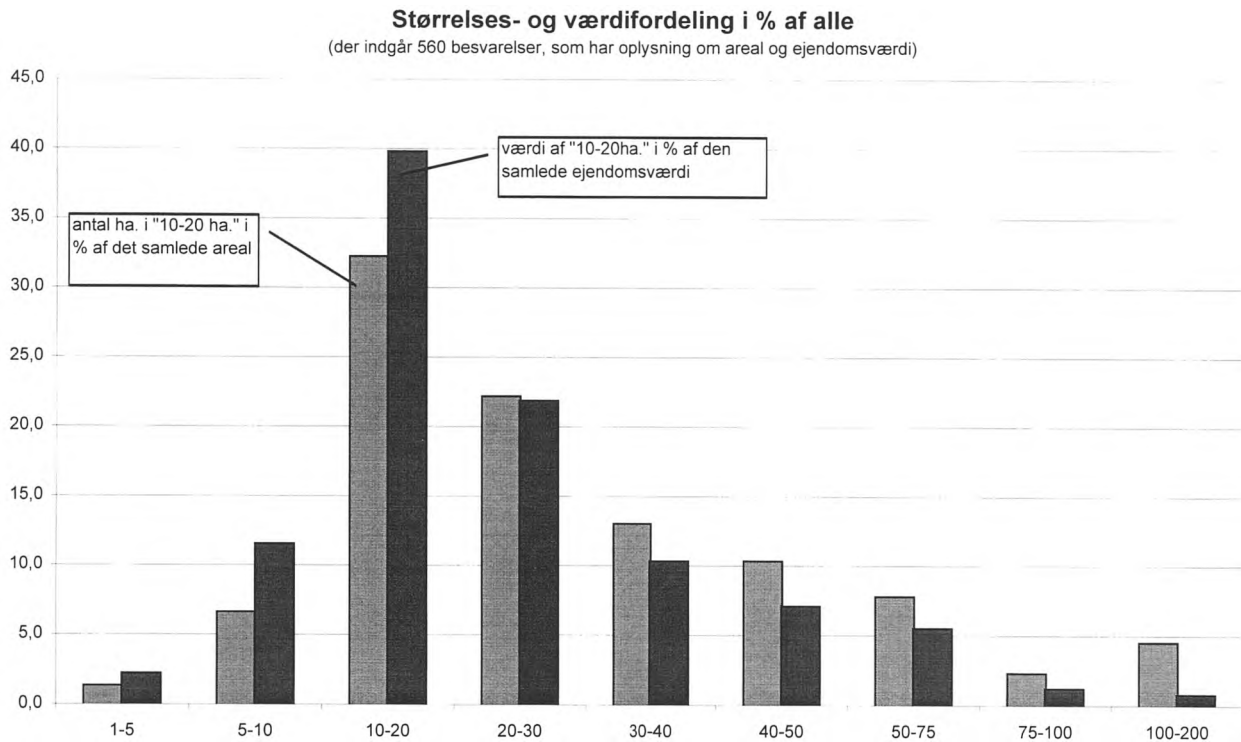

Tabel 2

Størrelses- og værdifordeling i % af alle

Areal i ha.	Antal præstegårdsbrug	ha. i alt	Antal ha. i det enkelte interval i % af det samlede areal	Ejendomsværdi pr. ha.	Samlede ejendomsværdi	Ejendomsværdi i det enkelte interval i % af den samlede ejendomsværdi
1-5	56	134,0	1,3	213.110,0	17.178.187	2,2
5-10	90	678,7	6,6	134.866,6	91.139.083	11,5
10-20	238	3.327,9	32,2	96.506,6	314.672.577	39,8
20-30	93	2.286,4	22,1	76.254,5	172.726.769	21,8
30-40	39	1.342,3	13,0	61.337,7	81.498.744	10,3
40-50	24	1.064,6	10,3	52.424,1	55.770.800	7,0
50-75	14	799,2	7,7	54.680,2	43.183.892	5,5
75-100	3	233,2	2,3	38.686,0	9.231.000	1,2
100-200	3	462,3	4,5	14.467,5	6.054.900	0,8
Alle	560	10.328	100	76.628	791.455.952	100

Tabel 2

Tabel 3

Opgørelse af indtægter og udgifter samt nettoforrentningen

Samlede areal i ha.	Ejendomsværdi pr. 1. januar 1999	Indtægter		Udgifter for menighedsrådet				Udgifter for forpagteren			
		Forpagt- ningsafgift	Husleje	Forsik- ring	Skatter	Renter og afdrag	Vedlige- holdelse	Forsik- ring	Skatter	Renter og afdrag	Vedlige- holdelse
10.328	791.455.952	23.040.942	4.442.354	2.713.114	4.267.053	9.050.785	7.369.019	427.972	1.067.033	185.551	334.873

Samlede indtægter	27.483.296
Udgifter for forpagteren	2.015.429
Udgifter for menighedsrådet	23.399.970
Indtægter i alt	6.098.755

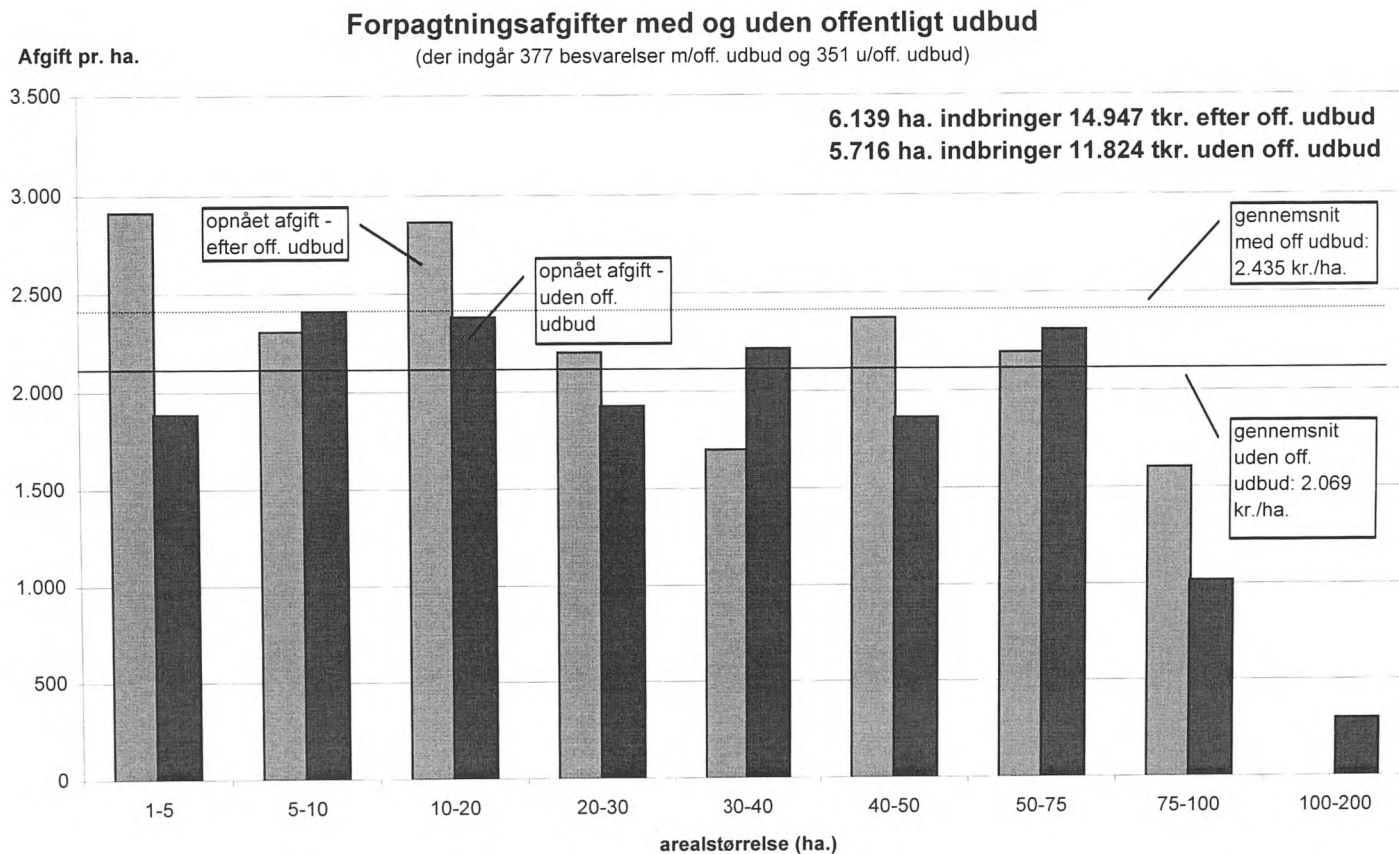
Nettoforrent- ningen i %	0,8
-----------------------------	------------

Tabel 4

Forpagtningsafgift med og uden offentligt udbud

Offentligt udbud			
Areal i ha.	ha. i alt	Forpagtningsafgift i alt	Gennemsnitlig forpagtningsafgift pr. ha.
1-5	126	365.521	2.911
5-10	503	1.158.345	2.304
10-20	2.369	6.778.341	2.861
20-30	1.401	3.077.871	2.196
30-40	633	1.073.436	1.697
40-50	632	1.495.142	2.367
50-75	401	878.518	2.191
75-100	75	120.000	1.600
100-200	0	0	0
I alt	6.139	14.947.173	2.435

Ikke offentligt udbud			
Areal i ha.	ha. i alt	Forpagtningsafgift i alt	Gennemsnitlig forpagtningsafgift pr. ha.
1-5	128	241.296	1.881
5-10	537	1.293.434	2.407
10-20	1.786	4.244.680	2.376
20-30	1.031	1.980.683	1.921
30-40	852	1.885.318	2.214
40-50	482	896.671	1.861
50-75	449	1.035.889	2.306
75-100	158	160.197	1.013
100-200	292	86.226	295
	5.716	11.824.394	2.069

Forenklingsudvalget

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21, DK 1220 København K
Telefon: 33 92 33 90 Telefax: 33 14 3590

Dato: 4. februar 2000
J.nr. 0131-62/99

Kirkeminister Margrethe Vestager
Kirkeministeriet

I oktober 1999 bad du Forenklingsudvalget om snarest at behandle reglerne om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præstestillinger med henblik på at komme dels med forslag til forenkling af de gældende afstemningsregler dels med forslag til afstemningsregler, der gør det muligt for ministeren at tage hensyn til et teologisk retningsbestemt mindretal i pastoratet.

Udvalget har på sit møde den 18. januar 2000 drøftet de nævnte problemstillinger og skal efter en skriftlig høring hermed aflevere sin redegørelse og indstilling omkring præsteudnævnelse.

Jeg skal her kort redegøre for udvalgets indstilling.

Udvalget foreslår, at de nugældende afstemningsregler ændres, således at menighedsrådet alene skal indstille to ansøgere i prioriteret rækkefølge, men således at afstemningen i øvrigt gennemføres efter de nugældende regler. Udvalget lægger i sin indstilling vægt på, at denne ændring indebærer en forenkling af de gældende afstemningsregler, samtidig med at menighedsrådets kaldelsesret udvides, idet ministeren med ændringen alene har mulighed for at vælge mellem to ansøgere.

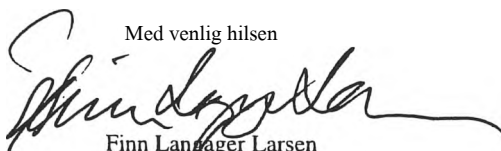
Udvalget foreslår endvidere, at afstemningsreglerne suppleres med en bestemmelse om, at menighedsrådets indstilling - hvis et teologisk retningsbestemt mindretal påberåber sig bestemmelsen i ansættelseslovens § 11, stk. 3, - både skal omfatte de ansøgere, som i medfør af afstemningsreglerne er indstillet som nr. 1 og nr. 2 samt de øvrige ansøgere, der har opnået stemmer i første afstemningsrunde.

I denne forbindelse foreslår udvalget også, at der indføres en høringspligt således, at menighedsrådet får lejlighed til at kommentere biskoppens udtalelse om mindretalshensyn, før denne udtalelse sendes til ministeren. Herved sikres det, at både flertal og mindretal har lejlighed til at udtale sig om mindretalsspørgsmålet, forinden ministeren træffer sin afgørelse.

Udvalget finder, at de foreslåede ændringer som helhed indeholder den nødvendige respekt for, at det er en af menighedsrådets primære og væsentligste funktioner at finde den eller de præster, som tilgodeser menighedens behov.

Udvalgets forslag kan gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præstestillinger m.m. Forslag hertil er vedlagt udvalgets indstilling.

Med venlig hilsen

Finn Langager Larsen

1. GÆLDENDE LOVGIVNING

1.1. MENIGHEDSRÅDETS MEDVIRKEN

Kirkeministeren er ansættelsesmyndighed for præster i folkekirken, men ansættelsen skal foretages i et samspil med pastoratets menighedsråd, provsten og biskoppen. Ved ansættelse i præstestillinger, der er oprettet i et pastorat, gælder således følgende vedrørende indstillinger/udtalelser fra henholdsvis menighedsråd, provst og biskop.

Ansættelse i en stilling som sognepræst, der ikke er forbundet med hvervet som værnspovst eller domprovst, kan først foretages, når menighedsrådet har afgivet en indstilling om ansættelse i stillingen, jf. lov nr. 310 af 16. maj 1990 om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. § 8, stk. 1-2, og §§ 9-11, og bekendtgørelse nr. 467 af 18. juni 1991, som ændret ved bekendtgørelse nr. 63 af 29. januar 1999, om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præstestillinger m.m. § 1, stk. 1, samt §§ 5-7. Efter modtagelsen af menighedsrådets indstilling og provstens udtalelse afgiver biskoppen sin indstilling til kirkeministeren, jf. ansættelsesbekendtgørelsens § 8, 1. pkt.

Ved besættelse af en stilling som hjælpepræst skal menighedsrådet afgive indstilling, såfremt ansættelsen har en varighed af 1 år eller mere, og beskæftigelsesgraden svarer til mindst halvtidsbeskæftigelse, jf. ansættelseslovens § 13, 1. pkt., og ansættelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1, 1.pkt. Ved besættelse af andre hjælpepræstestillinger indstiller biskoppen en eller flere ansøgere efter udtalelse fra vedkommende menighedsråd og provst, jf. ansættelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1, 2. pkt.

Ved konstitution af 1 års varighed eller mere i en sognepræstestilling afgiver menighedsrådet en indstilling, mens biskoppen ved andre konstitutioner indstiller en eller flere ansøgere efter udtalelse fra vedkommende menighedsråd og provst, jf. ansættelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Kirkeministeren kan ikke ansætte en ansøger, som ikke er omfattet af menighedsrådets indstilling, jf. ansættelseslovens § 11, stk. 1, ligesom ministeren er forpligtet til at udnævne en ansøger, som ved første afstemning på indstillingsmødet har opnået alle afgivne stemmer, jf. ansættelseslovens § II, stk. 2, 1. pkt. Er der ikke normeret andre sognepræstestillinger i pastoratet, skal en ansøger, der ved første afstemning har opnået 2/3 af de afgivne stemmer, udnævnes, jf. ansættelseslovens § 11, stk. 2, 2. pkt.

1.2. DE NUGÆLDENDE INDSTILLINGSREGLER

Når menighedsrådet skal afgive en indstilling om besættelse af en sogne- eller hjælpepræstestilling, skal menighedsrådet indstille 3 ansøgere i prioriteret rækkefølge.

Menighedsrådets indstilling afgives på et menighedsrådsmøde, hvor alene menighedsrådets valgte medlemmer og medarbejderrepræsentanten har adgang til at være tilstede. Det er alene menighedsrådets valgte medlemmer, som har stemmeret, og stemmeafgivningen er skriftlig og hemmelig.

Indstillingen skal omfatte 3 af de ansøgere, der er faldet stemmer på ved første afstemning. Er der ved første afstemning faldet stemmer på færre end 3 ansøgere, afgøres det ved de følgende afstemninger, hvem der yderligere skal indstilles, jf. ansættelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 1, 1.-2. pkt.

En ansøger, der ved første afstemning har opnået mere end halvdelen af de afgivne stemmer, er dermed indstillet som nr. 1, jf. ansættelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 1, 3. pkt.

Hvis der ikke er nogen ansøger, der ved første afstemning opnår mere end halvdelen af de afgivne stemmer, er det ved denne afstemning alene afgjort, at den endelige indstilling skal omfatte tre af de ansøgere, der er faldet stemmer på. Først ved de følgende afstemninger afgøres det, hvorledes prioriteringen skal være mellem disse ansøgere.

Afstemningen foregår i øvrigt på følgende måde:

1. afstemning	Ved denne afstemning kan der stemmes på alle ansøgerne. En ansøger, der får mere end halvdelen af de afgivne stemmer, er dermed indstillet som nr. 1. Hvis ingen ansøger får mere end halvdelen af de afgivne stemmer, er der ikke ved denne afstemning taget stilling til, hvem der skal indstilles som nr. 1. Der er derimod ved denne afstemning foretaget følgende begrænsning i kredsen af ansøgere, der kan stemmes på ved de følgende afstemninger: • Hvis der er faldet stemmer på færre end 3 ansøgere, skal disse ansøgere omfattes af den endelige indstilling, og der skal ved de følgende afstemninger inddrages yderligere ansøgere i afstemningsforløbet, indtil indstillingen omfatter 3 ansøgere. • Hvis der er faldet stemmer på 3 eller flere ansøgere, kan der ved de følgende afstemninger alene stemmes på disse ansøgere.
2. afstemning:	Ved denne afstemning afgøres, hvem der skal indstilles som nr. 1 - eller som nr. 2, hvis nr. 1 allerede er udpeget ved 1. afstemning. Den, der opnår flest stemmer, er indstillet som nr. 1 eller - hvis nr. 1 er udpeget allerede ved 1. afstemning - som nr. 2. Ved stemmelighed bliver de pågældende indstillet sideordnet som nr. 1 henholdsvis nr. 2. Hvis 3 ansøgere indstilles sideordnet som nr. 1 eller 2 ansøgere sideordnet som nr. 2, foretages der ikke yderligere afstemninger.

3. afstemning:	Ved denne afstemning afgøres, hvem der skal indstilles som nr. 2 eller - hvis nr. 2 allerede er udpeget ved 2. afstemning - som nr. 3. Afstemningen foretages, selvom der kun kan afgives stemme på én ansøger. Den, der opnår flest stemmer, er indstillet som nr. 2 eller - hvis nr. 2 er udpeget allerede ved 2. afstemning - som nr. 3. Ved stemmelighed bliver de pågældende indstillet sideordnet som nr. 2 henholdsvis nr. 3. Hvis 2 eller flere ansøgere indstilles sideordnet som nr. 2, foretages ikke yderligere afstemning.
4. afstemning;	Afstemningen foretages kun, hvis der ikke allerede ved 3. afstemning er indstillet de nødvendige ansøgere. Afstemningen foretages, selvom der kun kan afgives stemme på én ansøger. Den, der opnår flest stemmer, er indstillet som nr. 3. Ved stemmelighed bliver de pågældende indstillet sideordnet som nr. 3.

Den her beskrevne afstemningsprocedure kan efter fast praksis fremviges, hvis der ved 1. afstemning kun er faldet stemmer på én ansøger, og denne indstilling er bindende i medfør af ansættelseslovens § 11, stk. 2, og menighedsrådet enstemmigt beslutter ikke at indstille flere ansøgere.

1.3, MINDRETALSBESKYTTELSE

I ansættelseslovens § 11, stk. 3, er indsat følgende bestemmelse om mindretalsbeskyttelse;

”Stk. 3. Ved ansættelse i præstestillinger i pastorater med flere præstestillinger skal kirkeministeren tage hensyn til mindretal i pastoratet.”

Bestemmelsen er en videreførelse af bestemmelsen fra 1922-menighedsrådsloven. Bestemmelsen skal sikre, at der i pastorater med flere præstestillinger gives mulighed for, at et kirkeligt (teologisk retningsbestemt) mindretal i pastoratets menighed, der har manifesteret sig ved at være repræsenteret i menighedsrådet, kan blive særligt tilgodeset ved besættelsen af et ledigt embede.

Mindretalshensynet er dog kun et blandt flere synspunkter, som må indgå i ministerens overvejelser, og biskoppen har i pastorater med flere præstestillinger et særligt ansvar for, at ministeren sættes i stand til at vurdere, om hensynet til et kirkeligt mindretal giver rimelig begrundelse for at udnævne en ansøger, der ikke er indstillet som nr. 1, jf. ansættelsesbekendtgørelsens § 8, 2. pkt.

Det er imidlertid blevet påpeget, at den mindretalsbeskyttelse, der ligger i ansættelseslovens § 11, stk. 3, kan gøres illusorisk ved, at et flertal af menighedsrådets medlemmer udmanøvrerer et mindretal i forbindelse med afstemningen om, hvem af ansøgerne der skal opnå indstilling til embedet. Som bilag 1 og 2 er optrykt spørgsmål af 25. oktober 1999 fra folketingsmedlem Flemming Kofod-Svendsen samt ministerens svar af den 29. oktober 1999.

Problematikken kan illustreres ved følgende eksempel:

Menighedsrådet har 15 valgte medlemmer, der fordeler sig med 12 medlemmer i gruppe-A og 3 medlemmer i gruppe-B. Der er fire ansøgere til stillingen A, B, C og D.

1. afstemning:

Kandidat A	4 stemmer	}	fra gruppe-A
Kandidat B	4 stemmer		
Kandidat C	4 stemmer		
Kandidat D	3 stemmer		fra gruppe-B

2. afstemning:

Kandidat A	12 stemmer	A indstilles som nr. 1
Kandidat D	3 stemmer	

3. afstemning:

Kandidat B	12 stemmer	B indstilles som nr. 2
Kandidat D	3 stemmer	

4. afstemning:

Kandidat C	12 stemmer	C indstilles som nr. 3
Kandidat D	3 stemmer	

Med dette eksempel undgår et flertal i menighedsrådet, at mindretallets kandidat D bliver omfattet af indstillingen, hvilket indebærer, at vedkommende ikke vil kunne udnævnes til stillingen, jf. ansættelseslovens § 11, stk. 1.

Bestemmelsen i ansættelseslovens § 11, stk. 3, gælder ikke ved udnævnelse af hjælpepræster, jf. ansættelseslovens § 13, 1. pkt.

2. FORSLAG

Udvalget har opstillet 4 løsningsmodeller, som dels vil kunne betyde en forenkling af de gældende afstemningsregler, dels vil kunne imødekomme den i afsnit 1.3. beskrevne mindretalsproblematik.

2.1. MODEL 1

Afstemningsreglerne ændres, således at hvert af menighedsrådets valgte medlemmer har én stemme. Indstillingen vil herefter omfatte de ansøgere, der får stemmer, således at ansøgerne prioriteres efter stemmetal.

I tilfælde af stemmelighed indstilles de pågældende sideordnet.

Eksempel:

Menighedsrådet har 15 valgte medlemmer, og der er 5 ansøgere til den ledige sognepræstestilling. Stemmerne fordeler sig på følgende måde:

Kandidat A	4 stemmer	Indstilles som nr. 2.
Kandidat B	5 stemmer	Indstilles som nr. 1
Kandidat C	3 stemmer	Indstilles som nr. 3.
Kandidat D	2 stemmer	Indstilles som nr. 4.
Kandidat E	1 stemme	Indstilles som nr. 5.

Modellen indeholder et demokratisk underskud, idet kandidat B bliver indstillet som nr. 1 med blot 5 stemmer, hvilket kun er en tredjedel af menighedsrådets valgte medlemmer.

Modellen løser den i afsnit 1.3. nævnte mindretalsproblematik, idet alle ansøgere, der opnår stemmer, bliver omfattet af indstillingen.

Modellen forudsætter, at ansættelseslovens § 11, stk. 2, ændres.

2.2. MODEL 2

Afstemningsreglerne ændres, således at der gennemføres en afstemningsrunde, hvor hvert af menighedsrådets valgte medlemmer har mulighed for at stemme på 3 ansøgere i prioriteret rækkefølge. Den kandidat, der opnår flest 1. prioritetsstemmer, indstilles som nr. 1, den kandidat, der opnår flest 2. prioritetsstemmer, indstilles som nr. 2, og den kandidat, der opnår flest 3. prioritetsstemmer, indstilles som nr. 3.

I tilfælde af stemmelighed indstilles de pågældende sideordnet.

Eksempel:

Menighedsrådet har 15 valgte medlemmer, og der er 5 ansøgere til stillingen.

	1. prioritet	2. prioritet	3. prioritet	Indstilling
Kandidat A	3 stemmer	4 stemmer	4 stemmer	Indstillet som nr. 2.
Kandidat B	4 stemmer	2 stemmer	2 stemmer	Indstillet som nr. 1.
Kandidat C	3 stemmer	3 stemmer	1 stemme	
Kandidat D	3 stemmer	3 stemmer	3 stemmer	
Kandidat E	2 stemmer	3 stemmer	5 stemmer	Indstillet som nr. 3.

Modellen lider af den svaghed, at det enkelte menighedsrådsmedlem ikke - når det viser sig, at medlemmets foretrukne kandidat ikke bliver nr. 1 - har mulighed for at stemme på vedkommende som nr. 2 eller nr. 3.

Modellen løser ikke den i afsnit 1.3. beskrevne mindretalsproblematik. Mindretalsproblematikken kan løses, hvis modellen kombineres med model 4.

Modellen forudsætter, at ansættelsesbekendtgørelsens § § 6 - 7 ændres.

2.3. MODEL 3

Afstemningsreglerne ændres, således at menighedsrådet alene skal indstille to ansøgere i prioriteret rækkefølge, men således at afstemningen i øvrigt gennemføres efter de nugældende regler.

Modellen tager hensyn til den prioritering, som det enkelte menighedsrådsmedlem vil foretage, når det viser sig, at medlemmets fortrukne kandidat ikke bliver indstillet som nr. 1. Derimod løser modellen ikke den i afsnit 1.3. beskrevne mindretalsproblematik. Mindretalsproblematikken kan løses, hvis modellen kombineres med model 4.

Modellen forudsætter, at ansættelsesbekendtgørelsens § 7 ændres.

2.4. MODEL 4

Afstemningsreglerne suppleres med en bestemmelse om, at hvis et mindretal i menighedsrådet påberåber sig bestemmelsen i ansættelseslovens § 11, stk. 3, omfatter menighedsrådets indstilling både de ansøgere, som i medfør af afstemningsreglerne er indstillet som nr. 1, 2 og 3, samt de øvrige ansøgere, der har opnået stemmer i første afstemningsrunde.

Samtidig indføres der en høringspligt således, at menighedsrådet får lejlighed til at kommentere biskoppens udtalelse om mindretalshensyn, før denne udtalelse sendes til ministeren. Herved sikres det, at både flertal og mindretal har lejlighed til at udtale sig om mindretalsspørgsmålet, forinden ministeren træffer sin afgørelse.

Modellen indeholder ikke nogen forenkling af den nuværende afstemningsprocedure, men løser derimod alene den i afsnit 1.3. beskrevne mindretalsproblematik. En forenkling af afstemningsreglerne kan opnås, hvis modellen kombineres med model 3.

Modellen forudsætter, at ansættelsesbekendtgørelsens § § 7 - 8 ændres.

2.5. UDVALGETS INDSTILLING

Et enigt udvalg skal anbefale, at model 3 og model 4 gennemføres.

Vedrørende model 3 skal udvalget særligt bemærke, at proceduren ved menighedsrådets indstilling med denne model bliver forenklet, og at modellen samtidig indeholder en udvidelse af menighedsrådets kaldelsesret, idet ministeren med modellen alene har mulighed for at vælge mellem to ansøgere.

Om model 4 bemærkes, at denne model - når der er grundlag for at tage det lovfæstede hensyn til et teologisk retningsbestemt mindretal i pastoratet - indeholder en begrænsning af menighedsrådets

kaldelsesret, idet ministeren i denne situation får mulighed for at ansætte en ansøger, som ikke er blevet indstillet som nr. 1 eller nr. 2.

Udvalget finder, at de to modeller i kombination indeholder den nødvendige respekt for, at det er en af menighedsrådets primære og væsentligste funktioner at finde den eller de præster, som tilgodeser menighedens behov.

Udvalget skal derfor anbefale, at modellerne gennemføres ved, at der foretages følgende ændringer - fremhævet med fed skrift - af ansættelsesbekendtgørelsen.

Ansættelsesbekendtgørelsens § 7 affattes således;

”§ 7. Indstillingen skal omfatte 2 af de ansøgere, der er faldet stemmer på ved første afstemning. Er der ved første afstemning **kun faldet stemmer på 1 ansøger**, afgøres det ved de følgende afstemninger, hvem der yderligere skal indstilles. En ansøger, der ved første afstemning har opnået flere end halvdelen af de afgivne stemmer, er dermed indstillet som nr. 1.

Stk. 2. Ved anden afstemning kan der afgives stemmer på alle ansøgere, der har fået stemmer ved første afstemning, dog ikke på en ansøger, der allerede ved første afstemning er indstillet som nr. 1. Hvis der ved første afstemning kun er faldet stemmer på 1 ansøger, kan der ved anden afstemning også stemmes på ansøgere, som ikke har fået stemmer ved første afstemning.

Stk. 3. Den, der ved anden afstemning opnår flest stemmer, er derved indstillet som nr. 1 eller - hvis nr. 1 er udpeget allerede ved første afstemning - som nr. 2. Ved stemmelighed indstilles de pågældende sideordnet som nr. 1 henholdsvis nr. 2. Såfremt to ansøgere indstilles sideordnet som nr. 1 eller som nr. 2, foretages ikke yderligere afstemning.

Stk. 4. Ved tredje afstemning, jf. dog stk. 3, sidste punktum, stemmes der efter samme regler som angivet i stk. 2-3 for at udpege nr. 2. Sådan afstemning foretages, selvom der kun kan afgives stemme på én ansøger.

Stk. 5. Hvis et teologisk retningsbestemt mindretal i menighedsrådet påberåber sig bestemmelsen i ansættelseslovens § 11, stk. 3, omfatter menighedsrådets indstilling foruden de ansøgere, som i medfør af stk. 1-4 bliver indstillet som nr. 1 og 2, de øvrige ansøgere, som har opnået stemmer i første afstemningsrunde. Ethvert af mindretallets medlemmer kan ved ansøgningernes fremsendelse ledsage disse med en begrundelse for påberåbelsen af lovens § 11, stk. 3.

Stk. 6. Indstillingsmødets resultat, herunder de ved alle afstemninger faldne stemmetal, tilføres beslutningsprotokollen, som underskrives af samtlige mødedeltagere. Udskrift af protokollen vedrørende de i § 5, stk. 2, og § 7 omtalte møder sendes umiddelbart efter det sidste mødes afslutning sammen med sagens akter og alle ansøgerne gennem provsten til biskoppen.”

I ansættelsesbekendtgørelsens § 8 indsættes som stk. 2;

”*Stk. 2.* Forinden biskoppen afgiver den i stk. 1, 2. pkt., nævnte udtalelse, skal pastoratets menighedsråd gøres bekendt med dens indhold og have lejlighed til at fremkomme med en udtalelse herom. Biskoppen kan fastsætte en frist for afgivelse af menighedsrådets udtalelse.”

S P Ø R G S M Å L
til
skriftlig besvarelse2KIRKEMINISTEREN
5 OKT 1999

Til kirkeministeren (25/10 99) af:

Flemming Kofod-Svendsen (KRF) :

»Kan ministeren bekræfte, at de gældende regler giver mulighed for, at et flertal i et menighedsråd ved afstemning om indstilling af ansøgere til et ledigt præsteembede kan udmønstre et mindretal i rådet, således at mindretallets kandidat (er) ikke bliver omfattet af rådets indstilling, hvorved kirkeministerens mulighed for at tage mindretalshensyn udelukkes, og hvad vil ministeren i bekræftende fald gøre for at ændre dette forhold?«
(Spm. nr. S 233).

Begrundelse

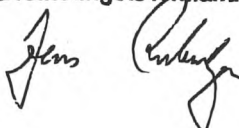
Det fremgår af § 11, stk. 3, i lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v., at kirkeministeren ved udnævnelse af præster til stillinger i folkekirken skal tage hensyn til mindretallet i pastorer med flere præstestillinger. I forarbejderne til bestemmelsen om mindretalshensyn er det forudsat, at mindretallet, for at der kan blive taget hensyn til det, skal være repræsenteret med en sådan vægt, at mindretallets kandidat kan blive omfattet af menighedsrådets indstilling.

Bekendtgørelse nr. 467 om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præstestillinger m.m. åbner dog mulighed for, at flertallet ved en taktisk manøvre kan undgå, at mindretallets kandidat bliver indstillet. De tre kandidater, der indstilles, skal alle have fået stemmer i første afstemningsrunde, jævnfør bekendtgørelsens § 7, stk. 1. Hvis flertallet opstiller mindst tre kandidater ved første afstemningsrunde, og hver af disse får mindst en stemme, har flertallet mulighed for i hver af de følgende afstemningsrunder at få deres kandidat indstillet. Hvis flertallet anvender denne procedure, har mindretallet ingen muligheder for at få deres kandidat indstillet, uanset om de udgør det størst mulige mindretal (lige under halvdelen af menighedsrådets medlemmer) ! Det fremgår desuden af lov om ansættelse i folkekirken m.v. § 11, stk. 1, at kirkeministeren ikke kan ansætte en ansøger, der ikke er omfattet af menighedsrådets indstilling.

Spørgsmålet er stillet i henhold til forretningsordenens § 20.

Spørgeren udbeder sig skriftligt svar, der bedes tilstillet Folketingets Lov- og Parlamentssekretariat i 80 eksemplarer. I svaret bedes anført spørgsmålets nummer.

På folketingets formands vegne

Til
kirkeministeren

Kirkeminister Margrethe Vestagers svar af 29 OKT. 1999 folketingsmedlem Flemming Kofod-Svendsens spørgsmål af 25. oktober 1999 (spørgsmål nr. S 233).

“Kan ministeren bekræfte, at de gældende regler giver mulighed for, at et flertal i et menighedsråd ved afstemning om indstilling af ansøgere til et ledigt præsteembede kan udmanøvrere et mindretal i rådet, således at mindretallets kandidat (er) ikke bliver omfattet af rådets indstilling, hvorved kirkeministerens mulighed for at tage mindretalshensyn udelukkes, og hvad vil ministeren i bekræftende fald gøre for at ændre dette forhold?”

Svar:

Jeg kan bekræfte, at det forholder sig som anført, idet der ikke er fuldstændig overensstemmelse mellem indstillingsreglerne i bekendtgørelsen om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præstestillinger m.m. og bestemmelsen i lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.m. om mindretalshensyn.

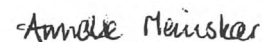
Ministeriet har således kendskab til et tilfælde, hvor der kan have været tale om, at et flertal i forbindelse med indstilling til et ledigt præsteembede har udmanøvreret et mindretal, således at mindretallets kandidat ikke blev omfattet af menighedsrådets indstilling.

Jeg kan oplyse, at jeg allerede har taget initiativ til at bringe forholdet i orden. Det er sket ved, at jeg ved nedsættelse af ministeriets Forenklingsudvalg af 23. juni 1999 har aftalt med formanden for udvalget, at dette blandt andet skal gennemgå reglerne om indstilling i forbindelse med præsteansættelse. Dels med henblik på en vurdering af, om reglerne kan forenkles, dels med henblik på at bringe bekendtgørelsens indstillingstegler i overensstemmelse med ansættelseslovens regel om mindretalshensyn.

På den givne anledning vil jeg bede udvalget om at fremskynde behandlingen af den nævnte problemstilling og evt. afgive en særskilt redegørelse herom.

Med venlig hilsen

Margrethe Vestager

/ Annette Meinskar

Bekendtgørelse af lov om folkekirkens økonomi

Herved bekendtgøres lov om folkekirkens økonomi, jf. lovebekendtgørelse nr. 677 af 4. juli 1994, med de ændringer, der følger af lov nr. 426 af 10. juni 1997.

Kapitel 1

Kirke- og præstegårdskassen

§ 1. Ved hvert menighedsråd oprettes en kirkekasse, der bestyres af menighedsrådet.

Stk. 2. Bestyrer et menighedsråd flere kirker, kan menighedsrådet beslutte, at der oprettes en selvstændig kirkekasse ved hver kirke.

Stk. 3.1 pastorater med flere menighedsråd kan menighedsrådene på et fællesmøde beslutte, at der tillige oprettes en præstegårdskasse. Fællesmødet vælger i så fald af eller uden for sin midte en kasserer for præstegårdskassen. Præstegårdskassen bestyres af menighedsrådene gennem præstegårdsudvalget, jf. § 4, stk. 2.

§ 2. Af kirkekassen afholdes udgifter vedrørende:

- 1) Vedligeholdelse og drift samt opførelse, ombygning og nedbrydning af kirker, gudstjenestelokaler og bygninger til brug for kirker eller kirkegårde.
- 2) Vedligeholdelse og drift samt anlæg, udvidelse, regulering og nedlæggelse af kirkegårde.
- 3) Erhvervelse af arealer eller bygninger til brug for kirker eller kirkegårde samt efter kirkeministerens bestemmelse andre udgifter vedrørende kirker og kirkegårde.
- 4) Vedligeholdelse og drift samt opførelse, ombygning og nedbrydning af præsteboliger, bygninger til brug for præsteembedet og præstegårdsbrug.
- 5) Erhvervelse af arealer eller bygninger til brug for præsteembedet.

- 6) Huslejetilskud, telefongodtgørelser m.v. til præster, en del af udgifterne til opvarm-

ning af præsteboliger samt efter kirkeministerens bestemmelse andre udgifter vedrørende præsteembederne.

- 7) Konfirmationsforberedelse og afholdelse af konfirmation.
- 8) Løn og andre udgifter til kirke- og kirkegårdsfunktionærer.
- 9) Valg til menighedsråd og udgifter i forbindelse med rådets virksomhed efter reglerne herom i lov om menighedsråd, herunder diæter i særlige tilfælde efter kirkeministerens bestemmelse.
- 10) Menighedsrådsmedlemmers deltagelse i kurser m.v., der må anses af betydning for udsøvelsen af hvervet som menighedsrådsmedlem.
- 11) Annoncering i lokalaviser m.v. samt trykning og distribution m.v. af kirkeblad i sognet, kirkedistriktet eller pastoratet.
- 12) Rådighedsbeløbet, jf. § 2 a.
- 13) Bidrag til lokalt mellemkirkeligt arbejde, jf. § 12.
- 14) Registrering af gravminder, jf. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 21, stk. 1.
- 15) Provstesynd og menighedsråds deltagelse i synsforretninger.

Stk. 2. Udgifter vedrørende ikke-selvejende kirker afholdes af den, der ejer kirken, eller den, der ejer afløsningssummen for kirketien. Ved ikke-selvejende kirker kan der af kirkekassen dog afholdes udgifter til:

- 1) Anskaffelse af orgel eller harmonium
- 2) Installation af elektrisk belysning
- 3) Anskaffelse af lysekroner og andre mere betydelige belysningselementer
- 4) Anskaffelse af høreanlæg

5) Opvarmning af kirken

6) Tilskud til kirkegårdens drift efter kirkeministerens bestemmelse.

Stk. 3. De udgifter, der er nævnt i stk. 1, nr. 4-7, afholdes af præstegårdskassen, hvor en sådan oprettes, jf. § 1, stk. 3. Oprettes der ikke en præstegårdskasse i et pastorat med flere menighedsråd, træffer provstiudvalget beslutning om, af hvilken kirkekasse de nævnte udgifter skal afholdes.

§ 2 a. Inden for menighedsråds kredsen kan menighedsrådet årligt anvende et beløb på indtil 104.000 kr. til fremme af det kirkelige liv i sognet, kirkedistriktet, pastoratet eller kommunen eller til kirkelige formål af betydning for stiftet som helhed.

Stk. 2. Kirkeministeren træffer årligt beslutning om eventuelle ændringer af det i stk. 1 nævnte maksimumsbeløb som følge af prisudviklingen.

§ 2 b. Til fremme af menighedsarbejdet forvalter menighedsrådet gennem kirkekassen, hvad der indkommer ved indsamlinger i kirken. Nærmere regler herom fastsættes af kirkeministeren.

§ 3. Kirkekassen oppebærer indtægter af kirkes kapitaler samt betaling for brug af kirke og kirkegård.

Stk. 2. Leje- og driftsindtægter af præsteembedets faste ejendomme indgår i præstegårdskassen, hvor en sådan oprettes, og ellers i kirkekassen. Oprettes der ikke en præstegårdskasse i et pastorat med flere menighedsråd, træffer provstiudvalget beslutning om, i hvilken kirkekasse de nævnte indtægter skal indgå.

Stk. 3. Den del af kirke- og præstegårdskassens udgifter, der ikke kan afholdes af de i stk. 1 og 2 nævnte indtægter, dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunen.

§ 4. Menighedsrådet udarbejder årligt budget over kirkekassens indtægter og udgifter for det kommende regnskabsår.

Stk. 2. For præstegårdskassen udarbejder menighedsrådene på et fællesmøde ved almindelig stemmeflerhed budget efter indhentet udtalelse fra præstegårdsudvalget.

Stk. 3. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udarbejdelse og indsendelse til provstiudvalget af budgetter for kirke- og præstegårdskasserne.

§ 5. Efter modtagelsen af budget for kirke- og præstegårdskasserne indkalder provstiudvalget en eller to repræsentanter for hvert menighedsråd til budgetsamråd. Der kan afholdes flere budgetsamråd.

Stk. 2. I budgetsamrådet forhandles de enkelte bevillingsforslag og deres prioritering. Budgetsamrådet har ikke besluttende myndighed.

Stk. 3. Menighedsrådene har pligt til at lade sig repræsentere under budgetsamrådet.

Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om afholdelse af budgetsamråd.

§ 6. Ligningsbeløbet til kommunens kirke- og præstegårdskasser fastsættes af provstiudvalget. Ved ligningsbeløbs fastsættelse kan provstiudvalget forhøje det budgetterede underskud for kasserne med et beløb til imødegåelse af uforudsete udgifter i ligningsområdet. Beløbet kan højst udgøre 5 pct. af det samlede ligningsbeløb.

Stk. 2. Ligningsbeløbet til kirkekasserne i en kommune må ikke uden kommunalbestyrelsens samtykke være mere end 20 pct. højere end gennemsnittet af de sidste 4 års ligningsbeløb til kirkekasserne. Ved beregningen heraf bortses fra valgudgifter, udgifter til arbejde, der er krævet ved synsforretninger, udgifter til kirkefunktionærers lønninger m.v., udgifter til forrentning og afdrag af lån og de udgifter, der er nævnt i stk. 1 samt i § 2, stk. 1, nr. 4-7.

§ 7. Provstiudvalget træffer afgørelse om godkendelse af kirke- og præstegårdskassernes budget for det kommende regnskabsår.

§ 8. Regnskabsåret for kirke- og præstegårdskassen er kalenderåret.

§ 9. Menighedsrådet aflægger årligt regnskab for kirkekassen. Er der oprettet en præstegårdskasse, aflægger menighedsrådene på et fællesmøde årligt regnskab for denne. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om regnskaberne aflæggelse, om revision og om provstiudvalgets godkendelse af regnskaberne.

Stk. 2. Provstiudvalget kan tillade og under særlige omstændigheder bestemme, at der skal benyttes regnskabskyndig bistand til tilrettelæggelse og aflæggelse af kirke- og præstegårdskassens regnskab samt til foretagelse af kasseeftersyn.

Stk. 3. Provstiudvalgets afgørelser vedrørende regnskabet kan indbringes for stiftsøvrigheden.

Kapitel 2 Fællesfonden

§ 10. Fællesfonden bestyres af stiftsøvrighederne efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

§ 11. Af fællesfonden afholdes folkekirkens udgifter, for så vidt de ikke er omfattet af § 2, § 17 c, stk. 3 og 4, eller § 20, herunder:

- 1) Tilskud efter kirkeministerens bestemmelse til hel eller delvis dækning af udgifterne til uddannelse af ansatte i folkekirken og af personer, der ønsker sådan ansættelse
- 2) Udgifter til de særlig sagkyndige, der er nævnt i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 8, stk. 2
- 3) Udgifter til det særlige syn, der er nævnt i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 33
- 4) Udgifter til den sagkyndige medvirken og registrering, der er nævnt i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 21, stk. 2 og 3.

Stk. 2. Kirkeministeren kan fastsætte regler om henlæggelse af en del af fællesfondens indtægter til en reservefond og om denne fonds anvendelse. De årlige henlæggelser må ikke overstige 1 pct. af præsteembedernes kapitaler.

Stk. 3. Hvor økonomisk støtte efter kirkeministerens skøn er særlig påkrævet, kan ministeren af fællesfonden anvende indtil 200.000 kr. af den årlige renteindtægt af præsteembedernes kapitaler til kirkelige formål.

Stk. 4. Kirkeministeren træffer årligt beslutning om eventuelle ændringer af det i stk. 3 nævnte maksimumsbeløb som følge af prisudviklingen.

§ 12. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om folkekirkens deltagelse i mellemkirkeligt arbejde, herunder om finansiering af et centralt mellemkirkeligt råds virksomhed af fællesfonden, for så vidt denne virksomhed ikke dækkes af bevillinger på finansloven. Endvidere kan ministeren fastsætte regler om finansiering af lokalt mellemkirkeligt arbejde af kirkekassen, jf. § 2, stk. 1.

§ 12 a. (Ophævet)

§ 13. Er det samlede kirkelige ligningsbeløb i en kommune særlig stort i forhold til den skattepligtige indkomst for folkekirkens medlemmer i kommunen, kan kirkeministeren bestemme, at der ydes et tilskud af fællesfonden til nedsættelse af ligningsbeløbet. Det samlede beløb, der anvendes på denne måde, må ikke overstige 12 pct. af landskirkeskatten i det år, for hvilket tilskud ydes.

§ 14. Fællesfonden oppebærer renter og udbytte af præsteembedernes kapitaler bortset fra fast ejendom.

Stk. 2. Den del af fællesfondens udgifter, der ikke kan afholdes af indtægterne efter stk. 1 eller af tilskud fra statskassen efter § 20, stk. 2, dækkes gennem en landskirkeskat, der pålægges folkekirkens medlemmer.

§ 15. Hvert år inden en af kirkeministeren fastsat frist indsender stiftsøvrighederne hver for sit stifts vedkommende et forslag til budget over fællesfondens indtægter og udgifter i det følgende regnskabsår til kirkeministeren.

Stk. 2. Landskirkeskattens størrelse fastsættes af kirkeministeren.

Stk. 3. Landskirkeskattens fordeling mellem kommunerne sker på grundlag af de skattepligtige indkomster i kommunerne for det på fordelings tidspunktet nærmest forudgående indkomstår for de i kildeskattelovens § 1 omhandlede skattepligtige personer, således som disse indkomster er opgjort med henblik på beregning af slutskat. Ved fordelingen ses bort fra indkomster, som vedrører medlemmer af en valgmenighed, Skt. Petri tyske menighed og personer, der ikke hører til folkekirken.

§ 16. Fællesfondens regnskabsår er kalenderåret.

§ 17. Stiftsøvrighederne aflægger regnskab for fællesfonden til kirkeministeren efter bestemmelser fastsat af ministeren.

Stk. 2. Regnskabet revideres af rigsrevisionen.

Kapitel 2 a Provstiudvalg

§ 17 a. I hvert provsti vælges et provstiudvalg, der består af provsten og 2-7 lægemedlemmer. Kirkeministeren fastsætter nærmere

regler om valgets foretagelse og om antallet af medlemmer.

Stk. 2. Provstiudvalget vælger af sin midte en formand og en næstformand. Valget sker ved skriftlig afstemning på udvalgets konstituerende møde, som provsten indkalder til. Valget gælder for udvalgets valgperiode. Medlemmerne af udvalget er pligtige at modtage valg som formand og næstformand. Provsten virker som udvalgets forretningsførende medlem og drager omsorg for udførelsen af udvalgets beslutninger.

Stk. 3. Provstiudvalgets endelige behandling af kirke- og præstegårdsskassernes årlige budget og af provstiudvalgskassens årlige budget sker i offentlige møder. Bortset herfra bestemmer udvalget selv, i hvilket omfang dets møder skal være offentlige, og fastsætter selv sin forretningsorden. Er der uenighed i provstiudvalget om forretningsgangen, kan spørgsmål herom forelægges stiftsøvrigheden til afgørelse.

Stk. 4. De i lov om menighedsråd § 46, stk. 1, nævnte regler om annullation og suspension af beslutninger finder tilsvarende anvendelse over for et provstiudvalgs beslutninger, der strider mod lovgivningen. Endvidere finder de i lov om menighedsråd § 46, stk. 2-5, og § 48 nævnte regler om pålæggelse af tvangsbøder i forbindelse med ulovlige undladelser, anlæggelse af erstatningssager ved domstolene, frafald af erstatningsanlæg mod betaling af erstatningsretlig bod samt nedsættelse eller helt bortfald af en erstatning tilsvarende anvendelse over for medlemmer af provstiudvalg, der er ansvarlige for en undladelse eller for, at en kirkekasse, en præstegårdskasse eller provstiudvalgskassen er påført et tab.

Stk. 5. Stiftsøvrighedens afgørelser efter stk. 4, 1. pkt., kan af provstiudvalget indbringes for kirkeministeren. Stiftsøvrighedens afgørelser efter stk. 4, 2. pkt., kan af de pågældende medlemmer af provstiudvalget indbringes for kirkeministeren.

Stk. 6. Nærmere regler for provstiudvalgets virksomhed, herunder beføjelser med hensyn til behandling og godkendelse af kirke- og præstegårdsskassernes årlige budget, fastsættes af kirkeministeren.

§ 17 b. Kirkeministeren kan bestemme, at der for en kommune med flere provstier eller dele af flere provstier oprettes et budgetudvalg. Nærmere regler for budgetudvalgets sammen-

sætning, valg og virksomhed fastsættes af kirkeministeren.

§ 17 c. Ordinært valg til provstiudvalg skal foretages inden udgangen af marts måned i året efter, at ordinært valg til menighedsråd har fundet sted. Valget gælder fra 1. april, og valgperioden er 4 år.

Stk. 2. Ved hvert provstiudvalg oprettes en provstiudvalgskasse, der bestyres af provstiudvalget.

Stk. 3. Udgifterne til valg af provstiudvalgene og til disses møder, herunder befordringsgodtgørelse og diæter til de valgte medlemmer samt udvalgenes udgifter til medhjælp, kontorartikler m.v., udredes af provstiudvalgskassen efter kirkeministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 4. Udgifter til provstiudvalgsmedlemmers deltagelse i kurser m.v., der må anses af betydning for uøvelsen af hvervet som provstiudvalgsmedlem, afholdes af provstiudvalgskassen. Der vil endvidere efter kirkeministerens bestemmelse af provstiudvalgskassen kunne ydes valgte provstiudvalgsmedlemmer erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med deltagelse i sådanne kurser m.v.

§ 17 d. Provstiudvalgskassens udgifter dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunen. Omfatter provstiet flere kommuner eller dele af flere kommuner, dækkes udgifter til provstiudvalgskassen gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunerne.

Stk. 2. Provstiudvalget udarbejder årligt budget over provstiudvalgskassens indtægter og udgifter for det kommende regnskabsår.

Stk. 3. Ligningsbeløbet til provstiudvalgskassen fastsættes af provstiudvalget.

Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udarbejdelse af budget for provstiudvalgskassen.

Stk. 5. Regnskabsåret for provstiudvalgskassen er kalenderåret.

Stk. 6. Provstiudvalget aflægger årligt regnskab for provstiudvalgskassen. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om regnskaberne aflæggelse, om revision og om stiftsøvrighedens godkendelse af regnskaberne.

Kapitel 3

Almindelige bestemmelser om den kirkelige ligning

§ 18. Ligningsbeløb til kirke- og præstegårdskasserne og provstiudvalgskasserne samt landskirkeskat pålignes folkekirkens medlemmer under ét efter samme regler, hvorefter kommunal indkomstskat svares til vedkommende kommune, dog at den kirkelige ligningsprocent fastsættes med 2 decimaler. Bestemmelserne i lov om kommunal indkomstskat om fordeling af kommunal indkomstskat mellem kommunerne finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Påligningen sker under ét for kommunen, uanset om denne omfatter flere sogne.

Stk. 3. Ved ligningen bortses fra medlemmer af valgmenigheder og Skt. Petri tyske menighed.

Stk. 4. En person fritages for kirkelige afgifter, når det dokumenteres, at den pågældende under ophold i udlandet har forpligtet sig til at yde bidrag af mindst samme størrelse til en der-værende menighed under Dansk Kirke i Udlandet eller Dansk Sømandskirke i fremmede Havne. Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 5. Omfatter et sogn dele af forskellige kommuner, deles sognets ligningsbeløb imellem dem i samme forhold som det, hvori de svarer landskirkeskat, medmindre andet fastsættes af kirkeministeren. Tilsvarende forholdes med præstegårdskassens udgifter, for så vidt pastoratet omfatter flere kommuner. På samme måde forholdes med ligningsbeløbet til provstiudvalgskassen, for så vidt provstiet omfatter flere kommuner.

§ 19. Landskirkeskatten udbetales til stiftsøvrighederne. Ligningsbeløb til kirke- og præstegårdskasserne bortset fra beløb til imødegåelse af uforudsete udgifter, jf. § 6, stk. 1, udbetales til vedkommende menighedsråd. Ligningsbeløb til provstiudvalgskassen og beløb til imødegåelse af uforudsete udgifter, jf. § 6, stk. 1, udbetales til vedkommende provstiudvalg.

Stk. 2. Et beløb, der står tilbage ved regnskabsårets slutning, anvendes af kommunalbestyrelsen til nedbringelse af det følgende års ligning.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan med provstiudvalgets tilslutning yde et menighedsråd el-

ler provstiudvalget forskud på ligningsbeløbet for det nærmest følgende regnskabsår.

Kapitel 4

Statstilskud

§ 20. Af folkekirkens udgifter afholder statskassen:

- 1) Lønninger, pensioner og andre ydelser til biskopperne.
- 2) Pensioner og efterindtægt i henhold til lov om tjenestemandspension vedrørende provster og præster.
- 3) Udgifterne ved den kirkelige betjening af Christiansø og Hirsholmene.

Stk. 2. Statskassen yder herudover et årligt tilskud til fællesfonden svarende til 40 pct. af fællesfondens udgifter til lønninger til provster og præster. Ved opgørelsen af fællesfondens udgifter til lønninger til provster og præster bortses fra de udgifter, som vedrører betjening af institutioner eller grupper af personer, for hvilke der ikke er oprettet menighedsråd.

Stk. 3. Endvidere udreder statskassen tilskud, hvis størrelse fastsættes på finansloven, dog mindst 14 mill. kr. årligt, til restaurering af kirker og af kirkers historiske inventar samt særligt bevaringsværdige gravminder.

Kapitel 5

Folkekirkens kapitaler

§ 21. Menighedsrådet bestyrer kirkens og præsteembedernes faste ejendomme efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Stk. 2. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om brug, indretning og vedligeholdelse af præsteembedernes faste ejendomme m.v. og om afholdelse af syn over dem.

Stk. 3. Forbrug af kirkers og præsteembeders formue samt køb og salg af fast ejendom kan kun ske efter beslutning af menighedsrådet og med godkendelse af kirkeministeren eller efter dennes bemyndigelse af stiftsøvrigheden.

§ 22. Egner et præsteembedes jorder sig til landbrugsmæssig drift som selvstændigt brug, finder de i lov om landbrugsejendomme indeholdte bestemmelser om landbrugsejendommens opretholdelse og drift anvendelse. Kirkeministeren kan dog gøre undtagelse herfra.

Stk. 2. Forpagtningskontrakter godkendes af provstiudvalget.

§ 23. Stiftsøvrighederne bestyrer kirkernes og præsteembedernes øvrige kapitaler efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Stk. 2. I hvert stift nedsættes et udvalg til på menighedsrådenes vegne at have indseende med stiftsøvrighedens forvaltning af kirkernes og præsteembedernes kapitaler. Stiftsøvrigheden indkalder udvalget to gange årligt. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udvalgets sammensætning. Udvalget kan forlange sig forelagt alle oplysninger om stiftsmidlernes udlånsvirksomhed og om kapitalernes anbringelse og afkast.

Kapitel 6

Samarbejde mellem kirkelige instanser m.v.

§ 24. De i lov om menighedsråd § 43, stk. 1-6, nævnte regler om samarbejde mellem menighedsråd finder tilsvarende anvendelse på samarbejde mellem stiftsøvrighed og provstiudvalg, mellem to eller flere stiftsøvrigheder, mellem to eller flere provstiudvalg og mellem menighedsråd og en eller flere stiftsøvrigheder eller provstiudvalg.

Stk. 2. Den i lov om menighedsråd § 43, stk. 7, nævnte regel om dispensation fra dele af den kirkelige lovgivning til et menighedsråd finder tilsvarende anvendelse på et provstiudvalg eller en stiftsøvrighed, hvis det er ønskeligt af hensyn til løsningen af folkekirkelige opgaver i henholdsvis provstiet eller stiftet.

§§ 25 – 26. (Ophævet).

Kapitel 7

Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 27. Loven træder i kraft den 1. januar 1986.

Stk. 2. Saldoen pr. 31. december 1985 i de hidtidige kirkeskasser, menighedsråds-kasser og præstelønningskasser overføres pr. 1. januar

1986 til vedkommende kirkekasse eller præstegårdskasse efter provstiudvalgets bestemmelse.

Stk. 3. Følgende bestemmelser ophæves:

- 1) Lov om folkekirkens lønningsvæsen m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 384 af 25. august 1980, bortset fra bestemmelserne i § 32, § 34 og § 35, stk. 3¹⁾.
- 2) § 5, § 7, stk. 1, §§ 10-11 og §§ 13-14 i lov om kirkers bestyrelse m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 318 af 26. juni 1970²⁾.
- 3) § 13, stk. 1, 2. pkt., og § 27, stk. 4, i den tidligere lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 136 af 15. april 1980³⁾.

§ 28. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft på Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Lov nr. 420 af 10. juni 1997 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1998. Bestemmelserne i § 1, nr. 8, og § 1, nr. 10-13, om oprettelse af en provstiudvalgskasse har dog først virkning for budgetlægningen vedrørende budgetår 1999. Endvidere har reglen i § 1, nr. 10, om antallet af læge medlemmer til provstiudvalget først virkning for de provstiudvalg, der vælges ved de ordinære valg til provstiudvalg i 2001⁴⁾.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Kirkeministeriet, den 24. juni 1997

OLE VIG JENSEN

/ Carsten Dalsgaard Jørgensen

¹⁾ § 32 og § 34 er ophævet ved lov nr. 310 af 16. maj 1990.

²⁾ Loven er ophævet ved lov nr. 218 af 23. april 1986.

³⁾ Loven er ophævet ved lov nr. 352 af 6. juni 1991.

⁴⁾ § 11, stk. 1, §§ 17 a-d, § 18, stk. 1 og 5, og § 19 vedrører oprettelse af en provstiudvalgskasse. Disse bestemmelser har virkning for budgetlægningen vedrørende budgetåret 1999. Endvidere er § 17 a, stk. 1, om antallet af læge medlemmer af provstiudvalget ny. Denne bestemmelse har virkning for de provstiudvalg, der vælges ved de ordinære valg til provstiudvalg i 2001.

Lovtidende A

Hæfte 110 Nr. 598-601

1999

Udgivet den 27. juli 1999

15. juli 1999.

4095

Nr. 598.

Bekendtgørelse af landbrugslov

Herved bekendtgøres landbrugsloven, Jf. lovekendtgørelse nr. 769 af 24. august 1994 med de ændringer, der følger af lov nr. 472 af 1. juli 1998 og lov nr. 350 af 2. juni 1999.

Kapitel I

Indledning

A. Lovens formål og område

§ 1. Ved denne lov tilstræbes at

- 1) værne dyrkningsjorderne og de hertil knyttede landskabelige værdier, således at både jordbrugets erhvervsøkonomiske interesser og hensynet til det omgivende miljø tilgodeses,
- 2) sikre en forsvarlig udnyttelse af de jordbrugs-mæssige arealressourcer og
- 3) sikre en hensigtsmæssig udvikling af jordbrugserhvervene og en forbedret konkurrenceevne i disse erhverv.

Stk. 2. Loven skal særlig anvendes til at

- 1) tilgode-se, at jordanvendelsen administreres ud fra den betragtning, at landbrugsjord er en begrænset naturressource, således at forbruget af landbrugsjord til ikke-jordbrugs-mæssige formål ikke bliver større end nødvendigt, og således at de bedst egnede landbrugsjorder sikres,
- 2) bevare større samlede landbrugsområder, som på grund af områdets karakter, de pågældende ejendommers struktur og jordernes bonitet har særlig betydning med henblik på en sikring af jordbrugets erhvervsmuligheder,
- 3) tilgode-se heltidsbedrifterne og bevare en bred variation af ejendomme i jordbruget samt sikre en hensigtsmæssig ejendomsstruktur og jordarrondering og

- 4) tilgode-se befolkningsudviklingen i landdistrikterne.

Stk. i. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler for

- 1) inddragelse af landbrugsjord til ikke-jordbrugs-mæssige formål,
- 2) offentlige myndigheders erhvervelse og forpagtning af landbrugsjord og
- 3) forsvarlig udnyttelse af landbrugsjorderne.

Stk. 4. Ministeren kan fastsætte regler om, at offentlige og private projekter, anlæg og dispositioner, som vil medføre, at større landbrugsarealer vil blive beslaglagt til ikke-jordbrugs-mæssige formål, eller vil medføre væsentlige indgreb i arronderingen eller driften af landbrugsejendomme, skal forelægges for ministeren tidligst muligt, og inden der træffes beslutning om fremme af projektet m.v. Det er herved forudsat, at der ikke tilvejebringes lokalplan, og at der ikke er tale om anlæg, der behandles efter lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 5. De i stk. 3 og 4 omhandlede regler fastsættes af ministeren efter forhandling med miljø- og energiministeren og vedkommende fagminister.

§ 2. Landbrugsejendomme er undergivet landbrugspligt efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. Ved en landbrugsejendom forstås en ejendom, der i matriklen er noteret som en landbrugsejendom.

Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri lader på grundlag af den seneste vurde-

ring til ejendomsværdi og grundværdi foretage notering af landbrugspligt på arealer, der uden at være omfattet af noteringen i matriklen er vurderet under ejendommen. Der ses dog bort fra arealer, der er tilladt fraskilt ejendommen inden for de seneste 5 år.

Stk. 4. Ministeren kan fravige reglerne i stk. 3, når særlige forhold taler for det.

§ 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri lader foretage notering i matriklen som angivet i § 2 af ejendomme på 2 ha eller derover, såfremt mindst 2 ha af ejendommens jordtilliggende anvendes til landbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed, og ejendommen er forsynet med beboelsesbygning, hvorfra jorden drives af beboerne.

Stk. 2. Ministeren kan endvidere efter ansøgning lade foretage notering af gartnerier, specielt væksthushavnerier, uanset at ejendommens jordtilliggende er under 2 ha. Det forudsættes, at de i stk. 1, sidste led, fastsatte betingelser er opfyldt.

Stk. 3. Notering kan undlades, når forholdene taler derfor.

B. Planlægning

§ 3 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri foretager klassificering af landbrugsjorden.

Stk. 2. På grundlag af den i stk. 1 nævnte klassificering gennemfører amtsrådet i samarbejde med kommunalbestyrelserne en planlægning til sikring af de i § 1 omhandlede formål, herunder navnlig til sikring af særlig værdifulde landbrugsområder. Planlægningen indgår i region- og kommuneplanlægningen.

Stk. 3. Amtsrådet skal mindst en gang i hver valgperiode udarbejde og offentliggøre en redegørelse for planlægningen efter stk. 2. Amtsrådet skal i denne forbindelse tilkendegive, hvilke mål amtsrådet vil søge at opnå gennem planlægningen, samt hvorledes disse mål agtes opfyldt.

Stk. 4. Ministeren kan fastsætte regler for udarbejdelsen og indholdet af planlægningen efter stk. 2 og for fremgangsmåden efter stk. 3.

C Ophævelse af landbrugspligt

§ 4. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan tillade ophævelse af landbrugspligt på en landbrugsejendom eller på en del af en landbrugsejendom ved udstykning eller arealover-

førsel. Tilladelsen kan i almindelighed forventes meddelt,

- 1) når jorden i nær fremtid kan påregnes inddraget til udbygning af bysamfund med boliger, arbejdspladser m.m., til offentlige formål eller til sommerhusbebyggelse m.m., og jorden ligger i byzone, i sommerhusområde eller i områder af landzone, som i en endeligt vedtaget eller godkendt lokalplan er udlagt til de nævnte formål,
- 2) når jorden i nær fremtid kan påregnes anvendt til bebyggelse m.v., og parcellen ikke overstiger 5.000 m²,
- 3) når særlige forhold taler derfor.

Stk. 2. Landbrugspligten kan ophæves på skovarealer over 35 ha, der er pålagt fredskovspligt.

Stk. 3. Ophævelse af landbrugspligt efter stk. 1 kan bl.a. betinges af, at det pågældende areal drives jordbrugsmæssigt, jf. § 7 a, stk. 1, indtil det tages i brug til andet formål, og at arealet på ny pålægges landbrugspligt og afhændes, hvis det ikke inden en nærmere fastsat frist på mindst 18 måneder er taget i brug til formålet. Pålæggelse af landbrugspligt kan i dette tilfælde ske, enten ved at ejendommen genoprettes som landbrugsejendom, eller ved at arealet afhændes til sammenlægning med en bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13.

Stk. 4. Ophævelse af landbrugspligt kan ligeledes betinges af, at ejendommens øvrige jorder fraskilles ejendommen og sammenlægges med anden landbrugsejendom. Såfremt jorden agtes anvendt til skov eller til rekreative formål, kan tilladelsen bl.a. betinges af, at jorden tilplantes og pålægges fredskovspligt i henhold til skovloven, eller at jorden pålægges forpligtelser, der tager sigte på bevarelse af landskabelige værdier eller tilgodeser ordensmæssige og almene samfundsmæssige hensyn, herunder bl.a., at dér sikres offentligheden adgang til arealerne. Såfremt jorden agtes anvendt til udnyttelse af råstofforekomster, kan der for tilladelsen bl.a. stilles betingelser som angivet i § 7 a, stk. 4, sidste pkt.

Stk. 5. Ophævelse af landbrugspligten på en del af en landbrugsejendom kan bl.a. nægtes, når der ønskes fraskilt beboelses- eller avlsbygninger, der hører til ejendommen, eller når restejeendommen vil blive opdelt på uheldig måde f.w. driften.

Stk. 6. Når en landbrugsejendom ved udstykning eller på anden måde nedbringes under 2 ha.

ophæves landbrugspligten, medmindre ejeren ønsker den opretholdt. Hvis ejendommen nedbringes under 0,5 ha, bortfalder landbrugspligten.

Stk. 7. Ministeren fastsætter regler om, at landbrugspligten kan bortfalde uden tilladelse efter stk. 1 i forbindelse med udstykning m.v.

D. Notering i matriklen

§ 5. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris tilladelse til ophævelse af landbrugspligt og til omlægning af jorder mellem landbrugsejendomme samt reglerne i medfør af § 4, stk. 7, og § 13, stk. 9, er grundlaget for forandringer i matriklens notering af ejendomme som landbrugsejendomme.

§ 6. (Ophævet)

Kapitel II

Anvendelse af jorder og bygninger m.v.

§ 7. En landbrugsejendom skal opretholdes som selvstændigt brug og holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne, jf. dog § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 1 og 2, og § 10.

Stk. 2. Ejendommen skal drives på forsvarlig måde under hensyn til de erhvervsmæssige udnyttelsesmuligheder, til husdyrsundhedsmæssige forhold samt til natur og miljø.

Stk. 3. Transport af husdyrgødning ud over en vejafstand på 10 km fra produktionsanlægget kan kun finde sted efter regler, der fastsættes af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri.

Stk. 4. Den, der som ejer eller forpagter driver ejendommen eller som bestyrer varetager ejendommens drift for ejerens eller forpagterens regning, skal have fast bopæl på ejendommen, jf. § 18b. Ejeren skal selv have fast bopæl på ejendommen og selv drive ejendommen i det omfang, dette følger af betingelserne for erhvervelsen.

Stk. 5. Ministeren kan fastsætte regler for landbrugsejendommens og landbrugsbedrifters forsvarelige drift, herunder om

- 1) maksimum for dyrehold på den enkelte ejendom og bedrift,
- 2) krav til andel af egen jord for ejendomme og bedrifter med husdyrhold,
- 3) opførelse af nye bygninger og anlæg på en landbrugsejendom og

- 4) størrelse, beliggenhed og karakter af den bolig, hvorfra bopælskravet skal opfyldes.

Stk. 6. Hvor særlige grunde taler for det, kan ministeren fravige stk. 1, 3 og 4.

§ 7 a. Jorderne til en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig jordbrugsmæssig måde i det omfang, de er egnede hertil. Ved jordbrugsmæssig udnyttelse forstås, at jorderne anvendes til landbrug, skovbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed. Ingen del af jorderne må tages i brug til anden anvendelse, herunder til udnyttelse af forekomster i jorden, såsom sten, grus, sand, ler, kridt og tørv, jf. dog stk. 2, nr. 1 og 2.

Stk. 2. Ejeren kan:

- 1) udnytte forekomster i jorden i begrænset omfang til eget brug eller give andre en tilsvarende begrænset udnyttelsesret,
- 2) anvende eller tillade, at andre anvender en mindre del af ejendommen til begrænsede ikke-jordbrugsmæssige formål, såfremt en jordbrugsmæssig anvendelse af arealerne ikke hindres, jf. dog § 12, stk. 2,
- 3) udtage landbrugsjorder, etablere våde enge, foretage naturgenopretning eller lignende.

Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte særlige regler om skovplantning, herunder regler om, at der ikke må foretages skovplantning inden for områder, hvor skovplantning er uønsket i henhold til en endeligt godkendt regionplan.

Stk. 4. Hvor særlige forhold taler derfor, kan ministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1. Tilladelse til en ikke-jordbrugsmæssig udnyttelse kan tidsbegrænses og bl.a. gives på vilkår, der tager sigte på, at jorderne efterbehandles, så de igen kan anvendes jordbrugsmæssigt. Tilladelse til udnyttelse af særlige forekomster i jorden i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 1, kan bl.a. betinges af, at de arealer, der benyttes til gravning og materialeaflægning, ved passende behandling og tilplantning m.m. bringes i en sådan stand, at de ikke virker skæmmende for landskabet, og at der stilles fornøden sikkerhed for opfyldelse af eventuelle betingelser om reetablering af det areal, hvorpå råstofudnyttelsen har fundet sted.

Stk. 5. Ved tinglysning af kontrakter om udnyttelse af landbrugsejendommens jorder eller dele heraf til ikke-jordbrugsmæssige formål fin-

der bestemmelserne i § 26 tilsvarende anvendelse.

§ 7 b. Kravet i § 7 om, at en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig erhvervsmæssig måde, er ikke til hinder for, at der på en landbrugsejendom drives pelsdyrfarm, hestestutteri, biavl, dambrug, ålebrug el. lign., såfremt sådan virksomhed indgår som et led i ejendommens jordbrugsmæssige udnyttelse.

§ 8. Beboelsesbygningen skal holdes forsvarligt ved lige. Såfremt den helt eller delvis ødelægges, skal fornøden beboelse genopføres, eller istandsættelse foretages inden 2 år.

Stk. 2. Beboelsesbygningen skal holdes forsvarligt brandforsikret. Brandskadeerstatningen må kun udbetales til genopførelse eller istandsættelse af bygningen. Ved afhændelse af en brandlidt landbrugsejendom kan sælgeren ikke forbeholde sig brandskadeerstatningen. Landbrugsejendomme, der tilhører staten, er undtaget fra kravet om forsikring.

Stk. 3. Når beboelsesbygningen er beliggende på et areal, der fraskilles fra ejendommen, skal der inden 2 år opføres fornøden beboelse på restejendommen, jf. dog stk. 4. Fraskillelsen kan betinges af, at der stilles sikkerhed for opførelsen. Bestemmelserne i dette stykke finder tilsvarende anvendelse ved udstykning til oprettelse af nye landbrugsejendomme.

Stk. 4. Uanset bestemmelsen i § 7. stk. 1, kan bygningerne på en landbrugsejendom fraskilles uden krav om opførelse af ny beboelse, hvis ejendommen ejes og drives lovligt sammen med en anden landbrugsejendom med beboelsesbygning. Der kan dog kun fraskilles bygninger på en af de samdrevede ejendomme. Efter fraskillelsen må der ikke uden ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris tilladelse opføres nye bygninger på ejendommen, og den skal ejes og drives lovligt sammen med en landbrugsejendom med beboelsesbygning. Ved ejerskifte skal ejendommen afhændes til sammenlægning eller til samdrift med en landbrugsejendom med beboelsesbygning.

Stk. 5. Såfremt ubenyttede bygninger på en landbrugsejendom virker stærkt skæmmende i forhold til omgivelserne, kan ministeren meddele ejeren påbud om inden en fastsat frist at fjerne bebyggelsen eller bringe den i en sådan stand, at den ikke længere virker stærkt skæmmende. Det samme gælder, hvis en bebyggelse, som er del-

vis nedrevet eller ødelagt ved brand eller på anden måde, i et længere tidsrum henstår i en sådan tilstand, at den virker stærkt skæmmende i forhold til omgivelserne. Tilladelse til ophævelse af landbrugspligt på en landbrugsejendom eller på en bebygget restparcel af en landbrugsejendom kan betinges af, at dårligt vedligeholdte bygninger enten fjernes eller bringes i forsvarlig stand.

Stk. 6. Hvor særlige grunde taler derfor, kan ministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1-4.

Stk. 7. Hvis beboelsesbygningen på en landbrugsejendom har været ubeboet i over 2 år, eller hvis en landbrugsejendom uden ministerens tilladelse har været uden beboelsesbygning i over 2 år, kan ministeren fravige kravet i § 7, stk. 1, om, at ejendommen skal være forsynet med en beboelsesbygning, og kan bestemme, at der ikke må opføres nye bygninger på ejendommen, samt at ejendommen ved førstkommande ejerskifte skal afhændes til sammenlægning med en bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13. En tilladelse til at fraskille ejendommens beboelsesbygninger efter lovens § 4, stk. 1, eller en tilladelse eller dispensation efter andre bestemmelser i loven kan ligeledes betinges af at ejendommen ikke bebygges, men afhændes til forening med bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13.

Kapitel III

Samdrift, fællesdrift, forpagtnings- og lejeforhold

§ 9. Landbrugsejendomme, der tilhører samme ejer, og landbrugsejendomme, der forpagtes, kan uanset § 7, stk. 1, drives sammen, hvis afstanden mellem ejendommenes jorder ikke overstiger 15 km. Det er desuden en betingelse, at

- 1) antallet af ejendomme, der indgår i samdrift ten, ikke overstiger 5 eller
- 2) arealet af de samdrevede jorder ikke overstiger 375 ha.

Stk. 2. Afstanden mellem ejendommene i stk. 1 regnes ad den benyttede vej fra bygningerne på den ejendom, hvor driftslederen bor, til hver enkelt jordlod af de øvrige ejendomme, der indgår i samdriften. Der ses dog bort fra vedvarende græsningsarealer og arealer som anført i § 13, stk. 7. Bestemmelserne i stk. 1 gælder også dele af ejendomme, der forpagtes. Delarealer af en ejendom medregnes som en ejendom i det samlede antal ejendomme, og arealerne medregnes i

det samlede areal. Ved arealgrænsen på 375 ha i stk. 1, nr. 2, ses der bort fra arealer som anført i § 13, stk. 7.

Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan tillade samdrift i videre omfang end efter stk. 1 og 2, når særlige forhold taler for det. Afstandsgrænsen på 15 km i stk. 1 kan fraviges ved udtagning af landbrugsjorder. Betingelserne i stk. 1, nr. 1 eller 2, kan endvidere fraviges i det omfang, der er behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 7, stk. 1, 2 og 4, finder anvendelse på den samlede driftsenhed, og § 8, stk. 1 og 2, finder anvendelse for så vidt angår beboelsesbygningerne på samtlige samdrevene ejendomme, jf. dog § 8, stk. 4.

Stk. 5. Hvis et selskab, en forening, en sammenslutning eller en institution ejer flere end 5 landbrugsejendomme, kan ministeren meddele ejeren påbud om, at ejendomme, der overstiger begrænsningen i stk. 1, nr. 1 eller 2, og som udgør selvstændige driftsenheder, skal bortforpagtes efter lovens regler for en periode, der normalt ikke må være under 8 år. Det er en forudsætning for at meddele påbud, at ejendommene ikke på grund af foretagne fællesinvesteringer, beskæftigelsesmæssige forhold eller lignende må tillægges afgørende betydning for den pågældende institutions økonomi.

Stk. 6. Ministeren kan fastsætte nærmere regler for oplysnings- og indberetningspligt med henblik på kontrol og registrering m.v. af samdrift og forpagtning.

§ 10. Landbrugsejendomme kan uanset § 7, stk. 1, helt eller delvis drives i et driftsfællesskab, der opfylder de krav, der fastsættes af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, eller som godkendes af denne.

Stk. 2. Ministeren kan uanset bestemmelserne i §§ 9, 11 og 12 fastsætte regler om adgang til etablering af driftsfællesskaber. Ministeren kan ligeledes fastsætte regler om opfyldelse af kravet om egen drift i § 16 ved deltagelse i et gruppe-landbrug.

§ 11. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan ske uden ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris tilladelse, hvis det sker til en person, og hvis

- 1) forpagteren er fyldt 18 år,
- 2) forpagteren er dansk statsborger eller er

statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,

- 3) forpagteren opfylder uddannelseskravet i § 16, stk. 1, nr. 6, hvis ejendommens areal overstiger 30 ha, eller hvis der er tale om samdrift af mere end 30 ha,
- 4) forpagteren i hele forpagtningsperioden har fast bopæl på den forpagtede ejendom eller på en anden landbrugsejendom, som forpagteren ejer eller har i forpagtning, og som ligger inden for en vejafstand på 15 km regnet som anført i § 9, stk. 2, og
- 5) antallet og arealet af de ejendomme eller dele af ejendomme, som forpagteren eller dennes ægtefælle ejer eller forpagter, ikke overstiger begrænsningen i § 9, stk. 1, nr. 1 eller 2. Begrænsningen gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 2. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan endvidere ske uden ministerens tilladelse, hvis forpagtningen sker til et fællesskab, der opfylder betingelserne i § 18 a, stk. 1-3, eller til et selskab, der opfylder betingelserne i § 20, stk. 1. Er forpagteren i forvejen ejer eller forpagter af en anden landbrugsejendom, skal betingelserne i § 9, stk. 1, jf. stk. 2, være opfyldt, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 3. En aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed skal være skriftlig og skal indeholde bestemmelser om forpagtningens varighed, om opsigelsesfristen og om forpagtningsafgiften.

Stk. 4. Aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan indgås for et tidsrum af indtil 30 år.

Stk. 5. Ministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1 og 2, når forholdene taler for det.

§ 12. Forpagtning eller leje af en del af en landbrugsejendom kan ske uden ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris tilladelse for et tidsrum af indtil 30 år, hvis

- 1) forpagtningsforholdet vedrører jorder, eventuelt med bygninger, der indgår i samdrift efter reglerne i § 9, stk. 1 og 2, og betingelserne i § 11, stk. 1, nr. 1, 2, 4 og 5, eller stk. 2, er opfyldt,
- 2) forpagtningsforholdet alene vedrører eng-, kær-, mose- eller marskarealer, som benyttes til vedvarende græsning, forudsat at det

forpagtede areal ikke skal tages i brug til anden anvendelse, og at forpagteren har fast bopæl inden for en vejafstand af 15 km fra arealet,

- 3) lejeforholdet alene vedrører avlsbygninger,
- 4) lejeforholdet alene vedrører beboelsesbygninger, eventuelt med tilhørende have el. lign., i det omfang beboelsen ikke er nødvendig for ejendommens selvstændige drift, eller
- 5) lejeforholdet alene vedrører et areal, der skal anvendes til opførelse af bygninger til jordbrugsmæssig produktion.

Stk. 2. Ministeren kan tillade forpagtning eller leje i videre omfang end efter stk. 1, når særlige forhold taler for det. Tilladelse for et længere tidsrum end 30 år kan dog ikke meddeles.

Stk. 3. Lejemål vedrørende landbrugsejendomme beboelsesbygninger kan uanset bestemmelserne i lejelovgivningen og uanset, om der i lejeforholdet er fastsat længere varsel, opsiges med 6 måneders varsel, når lejligheden ønskes anvendt til opfyldelse af bopælskravet ved erhvervelse af ejendommen eller som bolig for personer, der beskæftiges med ejendommens drift. Uanset om der i lejeforholdet er fastsat et kortere varsel, tilkommer der dog lejerer et opsigelsesvarsel af 3 måneder.

Kapitel IV

Omlægning af jorder mellem landbrugsejendomme

§ 13. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan tillade, at en landbrugsejendom eller et areal, der fraskilles en landbrugsejendom, sammenlægges med en anden landbrugsejendom, når det samlede areal efter sammenlægningen ikke overstiger 125 ha.

Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 til sammenlægning kan meddeles, hvis

- 1) de jorder, der ønskes sammenlagt, ligger hensigtsmæssigt for samlet drift fra ejendommens bygninger, ved dyrkningsjorder inden for en vejafstand på 2 km,
- 2) en ejendoms jorder ikke vil blive opdelt på uheldig måde for driften og
- 3) der ikke ved sammenlægningen vil opstå en u hensigtsmæssig ejendomsfordeling,
 - a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder betingelserne for erhvervelse af den supplerede ejendom, jf. § 16, § 18 a, stk. 2 og 3, og § 20, stk. 1,

idet der dog ses bort fra bestemmelserne om afstand og antal ejendomme, eller

- b) fordi ejeren, dennes ægtefælle og børn under 18 år vil blive ejer af mere end 375 ha.

Stk. 3. Hvis ansøgeren efter sammenlægningen vil komme til at eje eller være medejer af mere end 70 ha, kan ministeren nægte sammenlægning, når

- 1) ejeren af en nærliggende landbrugsejendom har ønske om suppleringsjord,
- 2) suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 2 km fra bygningerne på den i nr. 1 nævnte ejendom,
- 3) den pågældende ejer efter sammenlægningen ikke vil komme til at eje eller være medejer af mere end 70 ha,
- 4) den pågældende ejer opfylder de krav til en jordbrugsuddannelse, der fastsættes af ministeren,
- 5) den pågældende ejer vil erhverve jorden til en pris, der svarer til sædvanlig handelspris for landbrugsjord af tilsvarende bonitet i området, og som, hvis der ikke kan opnås enighed herom mellem parterne, fastsættes af ministeren, og
- 6) jorderne i øvrigt kan tillades sammenlagt med denne ejendom, jf. stk. 2.

Stk. 4. Hvis suppleringsjorden, jf. stk. 3, er frigjorte arealer efter reglerne i lov om ophørsstøtte til jordbrugere, skal ejeren af en nærliggende landbrugsejendom, der opfylder betingelserne i stk. 3, nr. 1-6, tillige opfylde betingelserne til overtagere efter lov om ophørsstøtte til jordbrugere.

Stk. 5. Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion, kan sammenlægning dog kun nægtes efter stk. 3, jf. stk. 4, hvis den, der ønsker fortrinsstilling, har behov for arealet for at skabe harmoni i en bedrift med en animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion.

Stk. 6. Reglerne om fortrinsstilling i stk. 3-5 finder ikke anvendelse ved jordomlægninger, der gennemføres ved jordfordeling efter reglerne i lov om jordfordeling mellem landejendomme eller ved ekspropriation, hvis jordomlægninger-

ne sker i forbindelse med afståelse af landbrugsjord til offentlige anlæg m.v.

Stk. 7. Ved arealgrænserne i stk. 1-3 medregnes ikke skovarealer, der er pålagt fredskovspligt, og arealer, der er helt uden jordbrugsmæssig værdi, herunder søarealer, strandbredder og lignende samt arealer, der ikke må tilføres gødning.

Stk. 8. Ministeren kan tillade sammenlægning i videre omfang end efter stk. 1-3.

Stk. 9. Ministeren kan fastsætte regler om, at udstykning og sammenlægning af landbrugsejendomme kan ske uden tilladelse efter stk. 1 i forbindelse med matrikulære forandringer.

§ 14. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan tillade udstykning af en landbrugsejendom med henblik på oprettelse af nye selvstændige landbrugsejendomme, jf § 8, stk. 3 og 4.

Stk. 2. Ministeren kan tillade, at tidligere nedlagte landbrugsejendomme og fritliggende beboelsesejendomme suppleres og oprettes som nye selvstændige landbrugsejendomme.

§ 15. Sammenlægning efter § 13 skal ske under iagttagelse af reglerne i tinglysningslovens §§21 og 23.

Kapitel V

Erhvervelse af landbrugsejendomme

A. Personer

§ 16. Adkomst på en landbrugsejendom, der ligger i landzone, og hvis areal overstiger 30 ha, kan erhverves af en person, hvis

- 1) erhververen er fyldt 18 år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år ikke inden erhvervelsen er ejere eller medejere af nogen landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,
- 4) erhververen inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen,
- 5) erhververen selv driver ejendommen, og
- 6) erhververen opfylder de krav til en jordbrugsuddannelse, der fastsættes af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 2. Adkomst på en landbrugsejendom, hvis

areal ikke overstiger 30 ha, kan erhverves, hvis erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-4.

Stk. 3. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1 og 2,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en anden landbrugsejendom, den pågældende måtte være ejer eller medejer af,
- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 5 og 6, hvis det samlede areal af de efter erhvervelsen ejede eller medejede landbrugsejendomme overstiger 30 ha,
- 4) alle de efter erhvervelsen ejede ejendomme ligger inden for en vejafstand på 10 km, regnet som anført i § 9, stk. 2, 1. pkt., fra den ejendom, hvor ejeren bor eller tager fast bopæl,
- 5) højst en af de efter erhvervelsen ejede landbrugsejendomme er uden bygninger, jf § 8, stk. 4, 6 og 7, og
- 6) det samlede areal af de efter erhvervelsen ejede og medejede landbrugsejendomme ikke overstiger 70 ha.

Stk. 4. Ved arealgrænserne i stk. 1-3 medregnes ikke de i § 13, stk. 7, anførte arealer.

§ 17. Uanset bestemmelserne i § 16 kan ejerens ægtefælle erhverve adkomst på en landbrugsejendom ved overtagelse til hensidende i uskiftet bo, ved deling af fællesbo eller ved arv, såfremt ejeren har haft lovlig adkomst på ejendommen.

Stk. 2. Uanset bestemmelserne i § 16 kan andre end ejerens ægtefælle erhverve adkomst på en landbrugsejendom ved arv, såfremt

- 1) arveladeren eller dennes ægtefælle har haft lovlig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 8 år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark, og
- 3) erhververen inden 2 år efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en af

de landbrugsejendomme, den pågældende måtte være ejer af.

Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 2, såfremt særlige forhold taler derfor, og kan navnlig meddele tilladelse i tilfælde, hvor ejendommen i længere tid har været i slægtens eje og ønskes overdraget til en slægtning. Ministeren kan navnlig dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, i tilfælde, hvor erhververen på grund af uddannelse er midlertidigt forhindret i at opfylde bopælskravet. Ministeren kan endvidere i særlige tilfælde dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, såfremt ejendommen bortforpagtes for en periode, der normalt ikke må være under 8 år, til en forpagter, der opfylder betingelserne i § 11, stk. 1 og 2, eller såfremt ejendommen drives af en bestyrer, der opfylder tilsvarende krav. Dispensationen fra bopælskravet kan gøres tidsbegrænset og kan normalt ikke gives for et længere tidsrum end 15 år.

§ 17 a. Uanset bestemmelserne i § 16 kan adkomst på en landbrugsejendom overdrages til ejerens ægtefælle eller til en person, der er beslægtet med ejeren i ret op- eller nedstigende linie, hvis:

- 1) overdrageren eller dennes ægtefælle har haft lovlig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 8 år,
- 2) erhververen er fyldt 18 år,
- 3) erhververen, dennes ægtefælle og børn under 18 år efter erhvervelsen ikke tilsammen vil være ejer eller medejer af mere end tre landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,
- 4) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 5) erhververen inden 2 år efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en anden landbrugsejendom, den pågældende måtte være ejer af.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1, såfremt særlige forhold taler derfor, og kan navnlig meddele tilladelse i tilfælde, hvor ejendommen i længere tid har været i slægtens eje og ønskes overdraget til en slægtning. Ministeren kan endvidere dispensere fra bopælskravet som angivet i § 17, stk. 3.

§ 17 b. Ved beregning af antal landbrugsejendomme i § 16, stk. 1, nr. 3, og stk. 3, § 17 a, stk. 1, nr. 3, og § 18 a, stk. 1, nr. 3, bortses fra landbrugsejendomme, for hvilke der i tingbogen er foretaget notering i henhold til § 11, stk. 1, sidste punktum, i lov nr. 291 af 31. marts 1949 om landbrugsejendomme eller notering i henhold til § 17, stk. 3, i lov nr. 114 af 4. april 1967 om landbrugsejendomme om, at ejendommen er en familieejendom.

Stk. 2. Notering i henhold til § 17, stk. 3, i lov nr. 114 af 4. april 1967 om landbrugsejendomme skal slettes ved ejerskifte, medmindre erhvervelsen sker som anført i § 17, stk. 1, i nævnte lov, eller erhververen dokumenterer at være beslægtet eller besvogret med overdrageren som anført i nævnte lovs § 17, stk. 2. Noteringen skal tillige slettes, hvis ejendommens tilliggende forøges efter 1. januar 1965.

§ 18. Bortset fra de i §§ 16, 17 og 17 a omhandlede tilfælde kan adkomst på en landbrugsejendom i landzone kun erhverves med ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris tilladelse.

Stk. 2. Ministeren kan meddele tilladelse i særlige tilfælde, hvor erhververen på grundlag af tidligere beskæftigelse eller anden uddannelse end den, der kræves i henhold til § 16, stk. 1, nr. 6, må antages at være kvalificeret til at forestå driften af den pågældende ejendom, eller når forholdene i øvrigt taler for det.

Stk. 3. Ministeren kan meddele tilladelse til, at en person erhverver midlertidig adkomst på mere end tre landbrugsejendomme, hvis erhvervelsen sker med henblik på sammenlægning, der kan tillades efter § 13, eller hvis en af ejerens andre landbrugsejendomme afhændes i forbindelse med erhvervelsen.

Stk. 4. Ministeren kan meddele tilladelse til, at en person erhverver adkomst på en landbrugsejendom, når

- 1) erhvervelsen sker med henblik på anvendelse som anført i § 4, stk. 1, nr. 1, og ejendommen i nær fremtid kan påregnes udlagt til det pågældende formål,
- 2) erhvervelsen sker i erhvervsøjemed med henblik på en ikke-jordbrugsmæssig anvendelse, som i øvrigt må anses som ønskelig ud fra en almindelig samfundsmæssig vurdering,
- 3) erhvervelsen sker med henblik på særlige formål, herunder anvendelse til videnskabelige, undervisningsmæssige, almene sociale,

sundhedsmæssige eller almene rekreative fornåls,

- 4) erhvervelsen sker i forbindelse med etablering af våde enge, naturgenopretning eller lignende eller
- 5) særlige forhold i øvrigt taler for det.

Stk 5. Tilladelse kan i almindelighed ikke meddeles, hvis

- 1) det skønnes, at erhvervelsen hovedsagelig tager sigte på kapitalanbringelse eller der er et misforhold mellem købesummen og ejendommens reelle værdi eller
- 2) erhvervelsen vil medføre en uhensigtsmæssig driftsstruktur eller ejendomsstruktur.

Stk 6. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan tilladelse til erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom normalt ikke meddeles, hvis det samlede areal af ejendommen og de i forvejen ejede ejendomme overstiger 70 ha, og ejeren af en landbrugsejendom som omhandlet i § 13, stk. 3 og 4, har ønske om fortrinsstilling til suppleringsjord, jf. dog stk. 7-9.

Stk 7. Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion, gælder fortrinsstillingen kun, hvis den, der ønsker fortrinsstilling, har behov for arealet for at skabe harmoni i en bedrift med en animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion.

Stk 8. Ved erhvervelse af en landbrugsejendom med beboelsesbygning som ejendom nr. 2 finder reglerne i stk. 6 og 7 om fortrinsstilling ikke anvendelse, uanset at det samlede areal af de to ejendomme overstiger 70 ha. Tilladelse meddeles på betingelse af, at reglerne om fortrinsstilling finder anvendelse, hvis ejendommen eller dens jorder sammenlægges med en anden landbrugsejendom, som ejeren, dennes ægtefælle eller børn under 18 år er ejer eller medejer af, eller hvis ejendommens bygninger fraskilles.

Stk 9. Reglerne om fortrinsstilling i stk. 6 og 7 kan dog ikke bringes i anvendelse, hvis den eller de ejendomme, der ønskes erhvervet, er under eller vil blive nedbragt under en størrelse, hvor

kravet til egen jord. If bestemmelser fastsat i medfør af § 7, stk. 5, ikke kan opfyldes.

§ 18 a. En person kan erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom ved deling af fællesbo, ved arv fra ægtefælle eller ved hensiddent i uskiftet bo. Herudover kan en person erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhvervelsen sker ved arv, eller hvis overdrageren eller de øvrige medejere er erhververens ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- eller nedstigende linie,
- 2) mindst en af anpartshaverne er ejer af en anpart på 1/5 eller derover af ejendommen og opfylder betingelserne i §§ 16, 17 eller 17 a og
- 3) erhververen ikke efter erhvervelsen er ejer eller medejer af mere end tre landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet.

Stk 2. Bortset fra de i stk. 1 nævnte tilfælde kan to eller flere personer i forening erhverve adkomst på en landbrugsejendom, hvis

- 1) hver enkelt anpartshaver opfylder betingelserne i § 16, stk. i. nr. 1-3,
- 2) mindst en af anpartshaverne er ejer af en anpart på 1/5 eller derover af ejendommen, har fast bopæl og lovlig adkomst på ejendommen eller opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af denne og
- 3) hver enkelt af de øvrige anpartshavere inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller deltager i den daglige drift og har fast bopæl højst 10 km fra ejendommen.

Stk 3. Kredsen af anpartshavere, jf. stk. 2, som i forvejen ejer en eller to landbrugsejendomme, kan uanset bestemmelserne i stk. 2, nr. 1, erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis en anpartshaver, der opfylder betingelserne i stk. 2, nr. 2, også opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom.

Stk 4. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan uanset bestemmelserne i stk. 2 og 3 fastsætte regler om fællesskabers erhvervelse af landbrugsejendomme.

Stk 5. Ejer en person alene eller sammen med sin ægtefælle eller børn under 18 år en anpart på 1/5 eller derover af en landbrugsejendom eller 1/5 eller derover af kapitalen i et selskab m.v., der ejer en landbrugsejendom, jf. §§ 20 og 21,

eller ejer en person aktier eller anparter, der repræsenterer flertallet af stemmerne i et selskab, der ejer en landbrugsejendom, jf. § 20, stk. 1, anses vedkommende for at være medejer af den pågældende landbrugsejendom.

Stk. 6. Ministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1-3.

§ 18 b. Den, der har bopælspligt på en ejendom efter loven, skal have fast og varig bopæl på den pågældende ejendom, der samtidig skal tjene som hovedbopæl i skattemæssig forstand. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om kravet til fast og varig bopæl.

Stk. 2. Ministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om lovens krav om egen drift af en landbrugs-ejendom.

§ 18 c. (Ophævet)

§ 19. De ifølge forordning af 13. maj 1769 § 5, I. punktum, og senere bestemmelser gældende regler om selvejerbønderes testationsret finder anvendelse med hensyn til testamentariske dispositioner over landbrugsejendomme med tilbehør. De nævnte regler finder dog ikke anvendelse i tilfælde, der omfattes af bestemmelserne i forordning af 21. maj 1845 § 27, 2. punktum, jf. lov nr. 563 af 4. oktober 1919 § 5, næstsidste stykke.

B. Selskaber, sammenslutninger, institutioner m.m.

§ 20. Et aktieselskab eller et anpartsselskab kan erhverve og forblive ejer af en landbrugs-ejendom, der er beliggende i landzone, hvis

- 1) aktier eller anparter, der repræsenterer flertallet af stemmerne i selskabet og mindst udgør 10 pct. af selskabskapitalen, ejes af en deltager, der
 - a) indtil selskabets erhvervelse af ejendommen har haft lovlig adkomst på denne el-ler
 - b) opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af ejendommen, jf. §§ 16, 17, 17 a og 18, dog således at et eventuelt krav om egen drift overgår på selskabet, og
- 2) samtlige øvrige aktier eller anparter ejes af personer, der er den i nr. 1 nævnte persons

ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- eller nedstigende linie, eller af pensionskasser og livsforsikringsselskaber.

Stk. 2. For aktieselskabers vedkommende skal alle aktier noteres på navn.

Stk. 3. Selskabets vedtægter og aftaler mellem selskabets deltagere må ikke stride mod reglerne i loven.

Stk. 4. Hvis et selskab ikke længere opfylder betingelserne i stk. 1, skal selskabet inden 6 måneder afhænde ejendommen, medmindre der nås dispensation efter stk. 7.

Stk. 5. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte nærmere regler for udøvelse af landbrug i selskabsform, herunder regler om afhændelse af aktier eller anparter, bopælspligt m.v., og om de beføjelser og opsigelsesvilkår m.v., der skal tilkomme den person, der opfylder betingelserne i stk. 1, litra a eller b. Disse regler skal ikke kunne tilsidesættes ved aftale mellem deltagerne i selskabet.

Stk. 6. Ministeren kan desuden fastsætte nærmere regler for oplysnings- og indberetningspligt med henblik på kontrol og registrering m.v. i forbindelse med aktie- og anpartsselskabers erhvervelse og besiddelse af landbrugsejendomme.

Stk. 7. Ministeren kan dispensere fra bestemmelsen i stk. 1. nr. 2, såfremt særlige forhold taler for det

§ 21. Bortset fra de i § 20 omhandlede tilfælde kan et selskab, en forening eller anden sammenslutning eller fællesskab, en offentlig eller privat institution, en fond eller en udenlandsk offentlig myndighed kun med ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris tilladelse erhverve adkomst på en landbrugsejendom, der er beliggende i landzone, eller på en anpart i en sådan, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Ministeren kan meddele tilladelse, såfremt

- 1) erhvervelsen sker med henblik på jordens anvendelse til forsøgs-, forsknings- eller forædlingsvirksomhed,
- 2) adkomst erhverves med henblik på fællesdrift, der er omfattet af § 10,
- 3) erhververen er et selskab, hvis deltagere opfylder betingelserne i § 18 a, stk. 2 eller 3, eller
- 4) særlige forhold i øvrigt taler for det.

Stk. 3. For så vidt angår folkekirkens erhvervelse af landbrugsejendomme meddeles den i stk. 1 omhandlede tilladelse af kirkeministeren.

§ 22. Den ansvarlige ledelse for et selskab m.v. kan uanset bestemmelser i vedtægt, fundats el. lign. afhænde ejendomme eller arealer, der benyttes Jordbrugsmæssigt.

Stk. 2. I det omfang et selskab m.v. som følge af bestemmelserne i denne lov afskæres fra at erhverve landbrugsejendomme, kan ledelsen anvende midlerne til køb af fast ejendom af anden art eller anbringe dem i overensstemmelse med de regler, der af justitsministeriet er fastsat for anbringelse af myndiges båndlagte midler. Det samme gælder om midler, som fremkommer ved salg af ejendomme eller arealer som nævnt i stk. 1.

Stk. 3. For selskaber m.v. under offentligt eller andet særligt foreskrevet tilsyn kræves tilsynets godkendelse af de i stk. 1 og 2 omtalte fravigelser fra vedtægt, fundats el. lign.

Kapitel VI

Fallesbestemmelser om erhvervelse og forpagtning m.m. af landbrugsejendomme

§ 23. Tilladelser i henhold til denne lov kan betinges og tidsbegrænses. Betingelser og tidsbegrænsninger er bindende for indehavere af rettigheder i ejendommen uanset tidspunktet for rettens stiftelse og kan af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri foranlediges tinglyst på ejerens bekostning.

Stk. 2. En tilladelse, der er meddelt i henhold til denne lov, bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år efter at være meddelt.

§ 24. Tilladelse til erhvervelse eller forpagtning af en landbrugsejendom skal søges inden 4 ger efter, at der er indgået aftale om køb eller forpagtning, medmindre ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri efter ansøgning i det enkelte tilfælde beslutter at forlænge fristen.

Stk. 2. Tilladelse til fortsat at bevare adkomst på en landbrugsejendom eller til at fortsætte en forpagtning af en sådan skal søges inden 4 uger, hvis ejeren eller forpagteren ikke længere opfylder betingelserne for fortsat at have adkomst på eller for fortsat at kuime forpagte ejendommen. Fristen løber fra det tidspunkt, hvor ejeren eller forpagteren ikke længere opfylder de nævnte betingelser.

§ 25. En ejendom, der er overtaget på auktion

eller til brugeligt pant, skal inden 1 år fra overtagelsesdagen sælges til en person eller et selskab, der opfylder erhvervelsesbetingelserne. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan dog forlænge fristen eller tillade, at ejendommen afhændes til anden side.

§ 26. Såfremt der ikke ved anmeldelse til tinglysning af et dokument om erhvervelse af adkomst på en landbrugsejendom eller ved anmeldelse til tinglysning af en forpagtningskontrakt vedrørende en landbrugsejendom forevises tilladelse fra ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri eller fornøden dokumentation for, at erhvervelsen eller forpagtningen kan ske uden tilladelse, sætter dommeren i overensstemmelse med reglerne i tinglysningsloven en frist til fremskaffelse af tilladelse eller dokumentation. I de i § 21, stk. 3, omhandlede tilfælde skal der forevises tilladelse fra kirkeministeren.

Stk. 2. Vilkår, der er optaget i ministerens tilladelse, er ikke til hinder for dokumentets tinglysning uden frist.

Stk. 3. Ministeren fastsætter regler om den dokumentation, der skal forevises tinglysningsdommeren.

§ 27. Hvis erhververen ikke opfylder betingelserne for at erhverve adkomst på en landbrugsejendom eller anpart i en sådan ejendom, kan ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri meddele den pågældende påbud om at afhænde ejendommen inden en frist på mindst 6 måneder og højst 1 år.

Stk. 2. Hvis ansøgning om tilladelse til erhvervelse af en landbrugsejendom eller ansøgning om tilladelse til forpagtning af en landbrugsejendom ikke indgives rettidigt, kan ministeren meddele ejeren påbud om at afhænde ejendommen inden en frist på mindst 6 måneder og højst 1 år eller meddele forpagteren eller lejereren påbud om inden en tilsvarende frist at fratræde brugsforholdet. Det samme gælder, hvis tilladelse nægttes eller bortfalder, eller de for tilladelsen stillede vilkår ikke opfyldes. I tilfælde af en ejendoms overtagelse til brugeligt pant kan der under samme omstændigheder meddeles panthaveren pålæg om inden nævnte frist at lade ejendommen sælge ved tvangsauktion eller fravige pantet.

Kapitel VII

Almindelige bestemmelser

§ 28. De kommunale myndigheder skal give

indberetning til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, såfremt de får kendskab til overtrædelser af denne lovs bestemmelser. De kommunale myndigheder skal på begæring af ministeren, anklagemyndigheden eller domstolene foretage syn og afgive udtalelser om landbrugs-ejendommers bygninger og driftsforhold.

§ 29. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri og vedkommende politimester eller kommunale myndighed kan forlange at få forevist dokumenter, smn kan have betydning fm bedømmelse af, om der foreligger overtrædelse af lovens bestemmelser.

Stk 2. Tinglysnings-, lignings-, vurderings-myndighederne og de kommunale myndigheder skal meddele ministeren de oplysninger, der er nødvendige til lovens gennemførelse.

§ 30. Der nedsættes for hver amtskommune en jordbrugskonunissin bestående af en formand og yderligere to medlemmer. Medlemmerne udpeges af amtskommunen. For hvert medlem udpeges en suppleant

Stk 2. Formanden skal have bestået juridisk kandidateksamen. De to øvrige medlemmer udpeges efter indstilling fm de stedlige foreninger under henholdsvis De Danske Landboforeninger og Dansk Familielandbrug.

Stk 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter nærmere regler fm nedsættelsen af Jordbrugskorunissionerne.

Stk 4. Amtskommunen yder jordbrugskommissionen sekretariatsmæssig bistand og afholder de med jordbrugskommissionens virke forbundne omkostninger. Ministeren kan fastsætte nærmere regler for jordbrugskommissionernes virksomhed og amts- og primærkmrununemes (^gaver i forbindelse henned.

§ 30 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan bemyndige jordbrugskorunissionerne, de kommunale og amtskommunale myndigheder samt styrelser under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri til at udøve beføjelser efter denne lov.

Stk 2. Hvis afgørelse træffes af en jrdmlmigs-kommission, kan tilladelse ikke meddeles, når et medlem modsætter sig dette.

Stk 3. Klage over de i sfic. 1 nævnte myndigheders afgørelse efter bemyndigelse kan indgives til ministeren jf. dog stk. 5. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren. Ministeren kan fastsætte regler, hvorefter der

alene kan klages over afgørelsen af rettlige spørgsmål.

Stk 4. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om tilsyn med jordbrugskommissionerne, herunder om kommissionernes behandling af ansøgninger, varetagelse af tilsyn og kontrol, indberetning om afgørelser og statistiske oplysninger herom samt om, at afgørelser i sager af større betydning eller principiel karakter skal træffes af ministeren.

Stk 5. Ministeren kan henlægge sin beføjelse til at træffe afgørelse i klagesager til en styrelse under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Ministeren kan fastsætte regler, hvorefter afgørelser truffet af en styrelse under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri ikke kan påklages yderligere.

§ 30 b. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri eller den, ministeren bemyndiger dertil, påser, at loven og regler, der er udstedt efter loven, overholdes, herunder at påbud og vilkår, der er fastsat i tilladelser, overholdes.

Stk 2. Til kontrol med overholdelse af loven og af regler og vilkår, der er udstedt efter loven, kan ministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, besigtige landbrugsejendomme. Besigtigelsen kan gennemføres uden retskendelse, men mod legitimation og så vidt muligt efter forudgående meddelelse til ejeren eller brugeren.

§ 30 c. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan indhente de oplysninger hos andre offentlige myndigheder, der er nødvendige for at kontrollere, at loven og regler, der er udstedt i medfør af loven, overholdes, bl.a. med henblik på registersamkøring og sammenstilling af oplysninger i kontroløjemed, herunder oplysninger om skatteforhold.

§ 30 d. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fritage de regionale jordkøbsnævn m.v., der udøver beføjelser efter § 30 a i jordkøbsloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 493 af 13. juni 1997, for i forbindelse med erhvervelse af fast ejendom efter reglerne i § 18 i fornævnte lov at overholde reglerne i landbrugsloven.

§ 31. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte nærmere regler om, hvilke oplysninger og erklæringer der skal foreligge ved ansøgninger om tilladelser m.v. i henhold til loven.

§ 32. Lovens regler finder tilsvarende anvendelse på aftaler, hvorved denne lovs bestemmelse ses søges omgået.

§ 33. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1-4, § 7 a, stk. 1, § 8, stk. 1-4, § 9, stk. 1, § 11, stk. 1-4, § 12, stk. 1, § 16, stk. 1-3, § 17, stk. 2, § 17 a, stk. 1, § 18a, stk. 1-3, § 20, stk. 1-4, § 24 eller § 25,
- 2) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 6, § 7 a, stk. 4, § 8, stk. 4,6 og 7, § 9, stk. 3, § 11, stk. 5, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1 og 8, § 14, stk. 1 og 2, § 17, stk. 3, § 17a, stk. 2, § 18, stk. 1-4 og 6-8, § 18a, stk. 6, § 20, stk. 7, eller § 21 eller
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 5 og 7, § 9, stk. 5, eller § 27.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der

- 1) opretholder et forpagtningsforhold eller lejemål i strid med loven,
- 2) bevarer adkomst på en landbrugsejendom i strid med loven eller
- 3) overtræder betingelserne i § 13, stk. 2.

Stk. 3. I forskrifter, der udstedes i henhold til loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Kapitel VIII

Ikrafttræden m.v.

§ 34. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Lov nr. 291 af 31. marts 1949 om landbrugsejendomme og lov nr. 127 af 16. april 1957 om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord ophæves.

§ 35. Et brugsforhold angående en landbrugsejendom, der er lovligt efter den hidtidige lovgivning, kan, selv om det er i strid med bestemmelserne i denne lov, vedvare, indtil kontraktforholdet udløber.

Stk. 2. Samdriftsforhold, der er etableret efter den hidtidige lovgivning, men som ikke kunne være etableret efter denne lov, kan fortsætte indtil 8 år fra samdriftens begyndelse.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 11, stk. 2, om adgang til opsigelse af et lejeforhold med 6 måneders varsel, uanset om der i lejeforholdet er fastsat længere varsel, finder ikke anvendelse på lejeaftaler, der er indgået før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Udstykning af en landbrugsejendom og ophævelse af landbrugspligten skal tillades i det omfang, det ved tvangsauktion måtte vise sig nødvendigt af hensyn til panterettigheder, der alene hviler på en del af ejendommen.

Stk. 5. Tilladelser, der er meddelt efter den hidtidige lovgivning, bevarer deres gyldighed. Det samme gælder de vilkår, der er fastsat i tilladelserne, medmindre ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri gør undtagelse herfra.

Stk. 6. Bestemmelserne i § 3, jf. § 7, i lov nr. 127 af 16. april 1957 om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord opretholdes, for så vidt angår landbrugsejendomme, der er erhvervet før nærværende lovs ikrafttræden.

Stk. 7. Bestemmelserne i § 11 i lov nr. 291 af 31. marts 1949 om landbrugsejendomme opretholdes, for så vidt angår ansøgninger, der er rettidigt indgivet.

§ 36. Loven gælder ikke for Københavns og Frederiksberg kommuner, Færøerne og Grønland.

§ 37. (Ophævet)

Lov nr. 114 af 4. april 1967 om landbrugsejendomme er trådt i kraft den 21. april 1967.

Lov nr. 230 af 19. maj 1971 om ændring af lov om landbrugsejendomme § 2 indeholder følgende bestemmelser.

§ 2. Loven træder i kraft den 1. juli 1971.

Stk. 2. Lov nr. 240 af 7. juni 1952 om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje ophæves. De brugskontrakter, der er indgået i henhold til lov om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje, bevarer gyldighed, indtil de lovligt opsiges, eller den ved lovens ikrafttræden værende bruger, henholdsvis dennes ægtefælle, dør. De i § 2, stk. 2-9, og §§ 3-14 i lov om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje indeholdte bestemmelser gælder fremdeles for disse brugsforhold.

Stk. 3. Landbrugsministeriet foretager inden udgangen af 1973 notering i tingbogen om, at de nuværende brugeres og ægtefællers ret til kontraktfornyelse bevares, indtil brugerne, henholdsvis dennes ægtefælle, dør, og foranlediger den i § 1, stk. 5, i lov om visse landbrugsejendomme.

dommes brug og overgang til selveje nævnte notering slettet, når betingelserne for ejendommens frigørelse er opfyldt.

Stk. 4. Lov nr. 241 af 7. juni 1952 om brug af visse ejendomme og boliger på landet ophæves. Brugsforhold, som er indgået i henhold til nævnte lov, og som består ved lovens ikrafttræden, bevarer deres gyldighed, indtil brugsforholdet lovligt ophører. For disse brugsforhold gælder fremdeles §§ 2-6 og § 7 i lov om brug af visse ejendomme og boliger på landet.

Lov nr. 300 af 6. juni 1973 § 3 indeholder følgende bestemmelser

§3. Tidspunktet for lovens ikrafttræden bestemmes af landbrugsministeren. Bestemmelserne i § 13, stk. 2, og § 16, stk. 3 og 4, træder dog i kraft straks.

Stk. 2. Den nye affattelse af landbrugslovens § 9 har virkning for samdriftsforhold, der begynder efter lovens ikrafttræden, eller som efter lovens ikrafttræden fortsættes af andre end den hidtidige ejers eller forpagters pårørende efter § 16, stk. 1.

Stk. 3. Den nye affattelse af landbrugslovens § 11 har virkning for aftaler om bortforpagtning eller udleje, der indgås, ændres eller forlænges efter lovens ikrafttræden med andre end den hidtidige forpagters eller lejers efterlevende ægtefælle eller livsarvinger.

Stk. 4. Den nye affattelse af landbrugslovens §§ 4 og 13 har virkning for ansøgninger, der indkommer til matrikelmyndighederne efter lovens ikrafttræden.

De ændringer, der er en følge af lov nr. 300 af 6. juni 1973, er trådt i kraft den 15. august 1973. Bestemmelserne i landbrugslovens § 13, stk. 2, og § 16, stk. 3 og 4, er dog trådt i kraft den 15. juni 1973.

Lov nr. 263 af 8. juni 1978 § 2 indeholder følgende bestemmelser:

§ 2. Bestemmelserne i lovens § 1, § 3 a og § 9, stk. 1, 3. pkt., træder i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende. Lovens øvrige bestemmelser træder i kraft den 1. januar 1979, dog

træder bestemmelserne i § 9, stk. 2, først i kraft den 1. januar 1984.

Stk. 2. Den nye affattelse af § 9, stk. 3 og 4, har virkning for samdriftsforhold, der iværksættes efter lovens ikrafttræden, eller som efter lovens ikrafttræden fortsættes af andre end den hidtidige ejers eller forpagters pårørende efter § 16 stk 1, nr. 2.

Stk. 3. Den nye affattelse af § 11 og § 12, stk. 1, nr. 1, har virkning for forpagtningsaftaler, der indgås, ændres eller forlænges efter lovens ikrafttræden med andre end den hidtidige forpagters ægtefælle eller livsarvinger.

Stk. 4. Den nye affattelse af § 4, § 13, § 16, § 17, § 17 a og § 17 b har virkning for ansøgninger, der indkommer til Landbrugsministeriet, matrikelmyndighederne eller Statens Jordlovsudvalg efter lovens ikrafttræden. Ansøgninger om tilladelse, der indkommer inden 3 måneder efter lovens ikrafttræden, behandles dog efter de hidtil gældende regler, såfremt det dokumenteres, at ansøgningen støtter sig på aftaler, der er indgået inden for 6 måneder inden lovens ikrafttræden, eller Landbrugsministeriet finder, at særlige grunde taler for, at sagen behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 5. Den nye affattelse af § 24 finder anvendelse på aftaler, der indgås efter lovens ikrafttræden.

Lov nr. 206 af 25. maj 1983 § 2 indeholder følgende bestemmelse;

§ 2. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Lov nr. 583 af 19. december 1985 § 2 indeholder følgende bestemmelse:

§ 2. Loven træder i kraft den 1. januar 1986.

Lov nr. 327 af 4. juni 1986 § 2 indeholder følgende bestemmelser

§ 2. Tidspunktet for lovens ikrafttræden fastsættes af landbrugsministeren.

Stk. 2. Loven har virkning for retshandler, der indgås efter dens ikrafttræden, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Loven har virkning for ansøgninger, der indkommer til Landbrugsministeriet, Matrikel-

direktoratet, Jordbrugsdirektoratet, Jordlovsudvalget eller jordbrugskommissionerne efter dens ikrafttræden. Ansøgninger om tilladelse, der indkommer inden 3 måneder efter lovens ikrafttræden, behandles dog efter de hidtil gældende regler, såfremt det dokumenteres, at ansøgningen støtter sig på retshandler, der er indgået inden for 6 måneder inden lovens ikrafttræden, eller landbrugsministeren finder, at særlige grunde taler for, at sagen behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Tilladelser, der er meddelt efter den hidtidige lovgivning, bevarer deres gyldighed. Det samme gælder de vilkår, der er fastsat i tilladelserne, medmindre landbrugsministeren bestemmer andet.

Stk. 5. Samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret inden lovens ikrafttræden, kan fortsættes af ejeren henholdsvis forpagteren eller disses pårørende efter § 17 a, stk. 1. Ved forpagtning kan samdriften dog kun fortsættes inden for den aftalte forpagtningsperiode.

Lov nr. 327 af 4. juni 1986 er trådt i kraft den 15. juli 1986.

Lov nr. 381 af 7. juni 1989 § 5 indeholder følgende bestemmelser:

§ 5. Loven træder i kraft den 1. september 1989, jf. dog stk. 2 og 3. Bestemmelserne i § 3 a, stk. 2 og 3, i den hidtidige affattelse og bestemmelserne i lov om frikommuner § 22, stk. 1, nr. 2, i den hidtidige affattelse finder dog fortsat anvendelse for de amtskommuner, inden for hovedstadsområdet Hovedstadsrådet, der ikke har udarbejdet en plan for sikring af særlig værdifulde landbrugsområder.

Stk. 2. Tidspunktet for ikrafttræden af § 1, nr. 37 og nr. 38, og § 2 fastsættes af landbrugsministeren. Tidspunktet for ophævelse af §§ 31-34 i lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 14. februar 1983, fastsættes ligeledes af landbrugsministeren.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte regler for Jordlovsudvalgets og de i medfør af lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m. nedsatte jordbrugskommissioners sammensætning og virke

samt om Jordfondens dækning af deres udgifter, indtil afslutningen af de opgaver, der har påhvilet disse myndigheder. Landbrugsministeren kan herunder fravige bestemmelserne i den pågældende lovs §§ 31-35. Nærværende stykke træder i kraft ved lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 4. Loven har virkning for retshandler, der indgås efter dens ikrafttræden, jf. dog stk. 5.

Stk. 5. Lovens bestemmelser kan efter ansøgning anvendes på retshandler, der er indgået før dens ikrafttræden, hvis forholdene taler for det.

Stk. 6. Tilladelser, der er meddelt efter den hidtidige lovgivning, bevarer deres gyldighed. Det samme gælder de vilkår, der er fastsat i tilladelserne, medmindre landbrugsministeren bestemmer andet.

Stk. 7. Samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret inden lovens ikrafttræden, kan fortsættes af ejeren henholdsvis forpagteren eller disses pårørende efter § 17 a, stk. 1. Ved forpagtning kan samdriften dog kun fortsættes inden for den aftalte forpagtningsperiode.

Lov nr. 138 af 7. marts 1990 om ændring af forskellige lovbestemmelser, der angår § 4, § 8 og § 12, træder i kraft den 1. april 1991.

Lov nr. 1106 af 22. december 1993 om ophørsstøtte til jordbrugere, der angår § 9 og § 13, træder i kraft den 1. august 1994.

Lov nr. 436 af 1. juni 1994 § 3 indeholder følgende bestemmelser:

§ 3. Tidspunktet for lovens eller dele af lovens ikrafttræden fastsættes af landbrugsministeren.

Stk. 2. Tidspunktet for ikrafttræden af § 1, nr. 2, fastsættes af landbrugsministeren. § 7, stk. 5, i lov om landbrugsejendomme som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5, træder i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 3. Loven har virkning for retshandler, der indgås efter lovens ikrafttræden.

Stk. 4. § 8, stk. 4, og § 13, i lov om landbrugsejendomme som ændret ved denne lovs § 1, nr. 7 og nr. 11-18, har virkning for ansøgninger, der indkommer til jordbrugskommissionerne eller Kort- og Matrikelstyrelsen efter lovens ikrafttræden. Ansøgninger om tilladelse, der indkom-

mer inden 3 måneder efter lovens ikrafttræden, behandles dog efter de hidtil gældende regler, såfremt det dokumenteres, at ansøgningen støtter sig på aftaler, der er indgået inden lovens ikrafttræden, eller jordbrugskommissionen finder, at særlige grunde taler for, at sagen behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 5. Tilladelser, der er meddelt efter den hidtidige lovgivning, bevarer deres gyldighed. Det samme gælder vilkår, der er fastsat i tilladelserne, medmindre landbrugsministeren bestemmer andet.

Stk. 6. Samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret inden lovens ikrafttræden, kan fortsættes af ejeren henholdsvis forpagteren eller disses pårørende efter § 17 a, stk. 1. Ved forpagtning kan samdriften dog kun fortsættes inden for den aftalte forpagtningsperiode.

Bortset fra § 1, nr. 2, som sættes i kraft senere efter landbrugsministerens bestemmelse, og § 1, nr. 5, som er trådt i kraft den 2. juni 1994, træder loven i kraft den 1. september 1994.

Lov nr. 472 af 1. juli 1998 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, der angår § 7, stk. 5, er trådt i kraft den 1. august 1998.

Lov nr. 350 af 2. juni 1999 § 2 indeholder følgende bestemmelser:

§ 2. Loven træder i kraft den 1. september 1999, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Bestemmelserne i landbrugslovens § 7,

stk. 5, nr. 1 og 2, som ændret ved denne lovs § 1, nr. 5 og 6, og § 20, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 34, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 3. Loven har virkning for retshandler, der indgås efter den 1. september 1999, jf. dog stk. 2 og 4.

Stk. 4. Landbrugslovens § 13 som ændret ved denne lovs nr. 14-23 har virkning for ansøgninger, der indkommer til jordbrugskommissionerne eller Kort & Matrikelstyrelsen efter den 1. september 1999. Ansøgninger om tilladelse, der indkommer inden den 1. december 1999, behandles dog efter de hidtil gældende regler, såfremt det dokumenteres, at ansøgningen støtter sig på aftaler, der er indgået inden den 1. september 1999, eller jordbrugskommissionen finder, at særlige grunde taler for, at sagen behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 5. Tilladelser, der er meddelt efter den hidtidige lovgivning, bevarer deres gyldighed. Det samme gælder vilkår, der er fastsat i tilladelserne, medmindre ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri bestemmer andet.

Stk. 6. Samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret inden den 1. september 1999, kan fortsættes af ejeren henholdsvis forpagteren eller disses pårørende efter landbrugslovens § 17a, stk. 1. Ved forpagtning kan samdriften dog kun fortsættes inden for den aftalte forpagtningsperiode.

De ændrede bestemmelser i lovens § 7, stk. 5, nr. 1 og 2, og § 20 er trådt i kraft den 4. juni 1999.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, den 15. juli 1999

HENRIK DAM KRISTENSEN

/ Bodil Ekner

Cirkulære om præstegårdenes opretholdelse som selvstændige brug m. v.

(Til stiftsøvrighederne).

Man skal herved henlede opmærksomheden på, at der ved lov nr. 114 af 4. april 1967 om landbrugsejendomme er sket en del ændringer i de hidtil gældende regler om landbrugsejendomme.

Uanset at præstegårdene efter lovens § 2 fremdeles ikke henregnes til landbrugsejendomme i lovens forstand, vil en del af de nye regler også have betydning for præstegårde på grund af henvisningen i præstelønningslovens § 65, stk. 3, til den hidtil gældende landbrugslov og som følge af, at lov af 16. april 1957 om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord nu er optaget i landbrugsloven og i forbindelse hermed undergået nogle ændringer. Man skal kort omtale de bestemmelser, der særlig vil have betydning for folkekirkens landbrugsmæssigt drevne jorder:

1. Præstegårdenes opretholdelsespligt.

I præstelønningsloven af 1958 blev der i § 65 optaget en bestemmelse om, at reglerne i § 2 i lov nr. 291 af 31. marts 1949 om landbrugsejendomme kommer til anvendelse på de præstegårde, der efter at der er truffet bestemmelse om udstykning i henhold til lov nr. 537 af 4. oktober 1919, jfr. lov nr. 283 af 30. juni 1922 § 2, stk. 2, eigner sig til landbrugsmæssig drift. Dispensation herfra kan dog meddeles af kirkeministeren.

Ifølge indholdet af de nævnte bestemmelser skulle sådanne præstegårde opretholdes som selvstændige brug og i lighed med landbrugsejendomme være forsynet med beboelses- og avlsbygninger, hvorfra jordtilliggendet blev drevet af ejendommens beboere, og hvortil indavling skulle ske. Endvidere skulle ejendommene holdes forsynet med inventar og avl, eventuelt besætning, i det omfang, som var nødvendigt for at opretholde ejendommens selvstændige drift.

Disse krav er nu delvis forladt i landbrugsloven. De nye bestemmelser om landbrugsejendommens opretholdelse og drift m. v. indeholdes i §§ 7 og 8 i loven af 4. april

1967. Herefter skal jorderne til en landbrugsejendom udnyttes jordbrugsmæssigt i det omfang, de er egnede dertil, og ingen del af jorderne må tages i brug til anden anvendelse. En landbrugsejendom skal endvidere opretholdes som selvstændigt brug og holdes forsynet med beboelsesbygning, hvorfra jorden drives af beboerne. Derimod stiller loven ikke krav om opretholdelse af avlsbygninger til jordernes drift.

Ministeriet anser det for en naturlig følge af de ændrede regler om landbrugsejendomme, at bestemmelsen i præstelønningslovens § 65, stk. 3, om præstegårdens opretholdelsespligt fremtidig praktiseres på tilsvarende måde. *Herefter er præstegårde undergivet opretholdelsespligt, såfremt de er forsynet med beboelsesbygninger (hvortil tjenesteboliger for præster ikke henregnes), hvorfra jorderne drives. Endvidere er præstegårde, hvis jorder midlertidigt er bortforpagtet uden beboelsesbygning, undergivet opretholdelsespligt, såfremt sådan beboelsesbygning forefindes.*

Som det vil fremgå af foranstående er indholdet af opretholdelsespligten herefter:

- a) Præstegårdsjorderne skal udnyttes jordbrugsmæssigt. Ingen del af jorderne må tages i brug til anden anvendelse uden kirkeministeriets tilladelse. Ej heller må eventuelle forekomster af tørv, grus, kalk o. lign. udnyttes, uden at særlig tilladelse hertil er givet af kirkeministeriet.
- b) Præstegårdene skal holdes forsynet med beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne. Det påhviler menighedsrådene at påse, at sådanne beboelsesbygninger til præstegårdsjordernes drift holdes forsvarligt vedlige, og at de, såfremt de helt eller delvis ødelægges, genopføres eller istandsættes inden 2 år. I tilfælde af frastykning af det areal, hvorpå beboelsesbygningen ligger, skal der inden 2 år efter opføres en beboelsesbygning på restejendommen. *Opmærksomheden henledes særligt på, at*

beboelsesbygningen skal opretholdes og vedligeholdes også i tilfælde af, at præstegårdsjorderne udlejes uden bygninger til samdrift med en anden landbrugsejendom, jfr. afsnit 2.

Fra foranstående bestemmelser kan kirkeministeriet gøre undtagelse, når særlige grunde taler derfor.

Som nævnt indeholder opretholdelsespligten ikke længere krav om avlsbygninger til jordernes drift. Det følger heraf, at det må stå menighedsrådene frit for, hvor det skønnes ønskeligt, at udleje præstegårdens avlsbygninger uden forbindelse med jorderne i øvrigt. Derimod vil avlsbygningerne ikke kunne nedrives uden kirkeministeriets godkendelse, og bygningerne må holdes forsvareligt vedlige.

Det bemærkes, at forpagtnings- og lejekontrakter vil være at godkende af provstiudvalgene i samme omfang som hidtil.

2. Samdrift af præstegårde, som er undergivet opretholdelsespligt, med een eller flere landbrugsejendomme.

Uanset foranstående regler vil præstegårdsjord, som er underkastet opretholdelsespligt, kunne bortforpagtes med eller uden beboelsesbygning for et tidsrum af indtil 10 år til ejeren eller forpagteren af en landbrugsejendom til samdrift med denne landbrugsejendom. Endvidere vil præstegårdsjorder — med eller uden beboelsesbygning — kunne bortforpagtes til samdrift med to eller flere landbrugsejendomme eller dele af sådanne for et tidsrum af indtil 10 år, såfremt de samdrevede jorder ikke overstiger tilsammen 100 ha.

Tilladelse herfra til bortforpagtning af præstegårdsjorder uden bygninger i overensstemmelse med disse regler er ikke fornøden. Såfremt en præstegårdsjord kontinuerligt har været drevet sammen med een eller flere landbrugsejendomme i sammenlagt i alt 10 år, må samdriftsforholdet ophøre, og præstegården på ny drives som et selvstændigt brug. Der vil dog af kirkeministeriet kunne meddeles tilladelse til, at samdriften forlænges ud over 10-årsperioden, såfremt omstændighederne taler derfor.

Man henleder opmærksomheden på, at bestemmelsen i § 10 i regulativ af 14. oktober 1924 for driften af præstegårdens jorder,

tilsynet med dem m. m. fortsat er gældende, og at forpagtningskontrakter ej heller i de heromhandlede tilfælde bør oprettes — eller godkendes — for et længere tidsrum end 8 år.

I overensstemmelse med det i afsnit 1 anførte bemærkes, at beboelsesbygningerne vil være at vedligeholde forsvarligt, uanset om de for tiden anvendes til ejendommens drift eller ej.

Såfremt en præstegårds forpagterbolig ikke for tiden er nødvendig for ejendommens selvstændige drift, vil den kunne udlejes særskilt. Kontrakt herom må udfærdiges skriftligt og skal ligesom forpagtningskontrakten vedrørende jorderne forelægges vedkommende provstiudvalg til godkendelse. Man beder imidlertid menighedsrådene og provstiudvalgene have opmærksomheden henvendt på, at lejelovgivningen — herunder lejelovgivningens regler om uopsigelighed — finder anvendelse på sådanne lejemål, hvorfor lejemålene må indgås tidsbegrænset for samme periode, for hvilken jorderne er bortforpagtet, således at beboelsesbygningen kan være til disposition til det tidspunkt, da aftalen om forpagtningsforholdet udløber.

3. Nedlæggelse af præstegårdsbrug som selvstændige landbrugsbedrifter.

Der vil formentlig også i fremtiden forekomme tilfælde, hvor der er behov for dispensation fra opretholdelsespligten for præstegårde. Sager herom må som hidtil forelægges ministeriet. Det vil kunne forventes, at der, hvor endelig dispensation meddeles, samtidig vil blive foretaget regulering af tilsvaret af præstegårdsjorderne til fællesfonden. I tilfælde, hvor det skønnes rimeligt for en kortere årrække at meddele dispensation fra opretholdelsespligten, men hvor denne skønnes at burde opretholdes på længere sigt, vil det sædvanligvis blive betinget, at overskuddet ved bortforpagtningen i perioden oplægges til brug ved senere opførelse af beboelsesbygning og eventuelt avlsbygninger til ejendommens drift. I øvrigt skal man henstille, at menighedsrådene, når præstegårdens tilliggende er for lille til at udgøre en passende driftsenhed, tager under overvejelse at søge tilliggendet bortsolgt til supplering af andre landbrugsbedrifter, jfr. herved nedenfor afsnit 4.

I forbindelse med de af ministeriet i de senere år meddelte midlertidige fritagelser for præstegårdens opretholdelsespligt er der i almindelighed optaget en betingelse om oplæggelse af overskuddet i overensstemmelse med det foran bemærkede. Det kan i visse tilfælde — nemlig hvor opretholdelsen af præstegården som selvstændig bedrift varigt må skønnes udelukket — være mindre betimeligt at opretholde disse fonds. *Menighedsrådenes opmærksomhed henledes derfor på, at de, om de ønsker det, i sådanne tilfælde kan begære spørgsmålet om disse fondsoplæg optaget til fornyet overvejelse.* Det kan forventes, at spørgsmålet om størrelsen af tilsvaret til fællesfonden af præstegårdsjorder samtidig vil blive taget op til overvejelse. Andragender må være ledsaget af oplysning om fondens størrelse ved andragendets indgivelse og forslag om, hvortil fonden bør anvendes.

4. Supplerings af præstegårde ved tilkøb af landbrugsjord samt salg af præstegårdsjorder.

Som indledningsvis nævnt er lov af 16. april 1957 om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord ophævet og erstattet af nye regler i landbrugslovens kapitel V, afsnit B. Ved disse regler er forbudet mod folkekirkens erhvervelse af landbrugsjord opretholdt, men i lovens § 20, stk. 2, er der optaget en bestemmelse om, at kirkeministeren kan dispensere herfra.

I overensstemmelse med de mellem landbrugsministeriet og kirkeministeriet forenden formuleringen af denne bestemmelse førte forhandlinger skal man bemærke, at den nu for kirkeministeriet hjemlede dispensationsadgang ikke vil medføre nogen ændring af den hidtidige dispensationspraksis. Det er således ikke tilsigtet at åbne mulighed for en forøgelse af folkekirkens samlede jordbesiddelser, men alene at søge disse besiddelser samlet på færre landbrugsejendomme af en sådan størrelse og beskaffenhed, at de også på længere sigt vil kunne opretholdes som selvstændigt drevne og rentable landbrugsbedrifter.

For at opnå dette formål vil det være nødvendigt, at der ved nedlæggelse af for små eller i øvrigt utilssvarende præstegårdsbrug som led i den almindelige rationalisering inden for

landbruget afgives jord til supplerings af bestående mindre landbrug.

Endvidere bemærkes, at det af landbrugsministeriet under de før omtalte forhandlinger er fremhævet, at det ved tilrettelæggelsen af kirkeministeriets dispensationspraksis bør tilstræbes, at der sker *afhændelse af folkekirkens jordbesiddelser, når der er naturligt behov for, at jorderne indtages til samfundsmæssige formål eller indgår i en hensigtsmæssig byudvikling.* Nærværende ministerium kan ganske tilslutte sig dette synspunkt, der også svarer til forudsætningerne for landbrugsloven iøvrigt, hvor efter bevarelse af en ejendom som landbrugsejendom i almindelighed må vige for udviklingen, hvad enten der er tale om indtagelse af jorder til byggeformål, til oprettelse eller udvidelse af industrielle virksomheder eller til udnyttelse af forekomster i jorden eller indtagelse af jorder til offentlige formål (vejanlæg, kraftanlæg m. v.) eller til anvendelse til undervisnings-, forsøgs- eller idrætsformål o. lign. eller til rekreativ anvendelse overalt, hvor denne indtagelse sker som led i en ordnet udvikling og ikke går ud over det, der må anses som en forvarlig anvendelse af landbrugsjorden på det pågældende sted.

Under forudsætning af, at afhændelse af præstegårdsjorder finder sted i et rimeligt omfang, vil ministeriet kunne godkende en tilsvarende supplerings af egnede præstegårdsbrug med tillægsjord. Følgende betingelser herfor vil i almindelighed blive stillet:

- Præstegårdens driftsforhold — herunder bygningernes egnethed — må kunne begrunde ønsket om en supplerings.
- De jorder, hvormed præstegården foreslås suppleret, må være velbeliggende i forhold til præstegårdsjorden.
- Præstegårdens tilliggende må i forening med de jorder, der foreslås erhvervet, ikke overstige 35 ha. Ministeriet vil dog undtagelsesvis — herunder under hensyntagen til jordens bonitet — kunne godkende, at et præstegårdsbrug forøges herudover.

Derimod vil der ikke kunne forventes meddelt tilladelse til køb af erstatningsjord eller til mageskifter, hvor præstegårdsjorden indgår i en byudvikling eller indtages til

andet samfundsmæssigt formål, såfremt præstegården ikke i forvejen egnede sig til at drives som selvstændigt brug.

Man skal henstille, at menighedsrådene i forbindelse med overvejelser angående supplering af præstegårdsbrug har opmærksomheden henledt på de omliggende landbrugsejendommers suppleringsbehov. Såfremt erhvervelsen af et landbrugspligtigt areal til supplering af et præstegårdsbrug afskærer en landbrugsejendom fra en efter forholdene rimelig udvidelse, fordi arealet er den pågældende ejendoms eneste udvidelsesmulighed, vil menighedsrådets overvejelse af det ønskelige i arealets erhvervelse for præsteembedet i særlig grad være nødvendig. Hvor sådanne omstændigheder foreligger, bedes oplysning herom givet i menighedsrådets andragende om tilladelse til køb af arealet. Spørgsmålet vil derefter blive gjort til genstand for forhandling imellem landbrugsministeriet (Statens Jordlovsudvalg) og kirkeministeriet.

Kirkeministeriets tilladelse til salg af præstegårdsjord og køb af jord til supplering af en præstegård udkræves i alle tilfælde.

Til sammenlægning af en landbrugsejendom eller dele af en sådan med et præstegårdsbrug udkræves endvidere landbrugsministeriets medvirken i overensstemmelse med bestemmelser i landbrugslovens kapitel IV om omlægning af jord mellem landbrugsejendomme. Landbrugsministeriets afgørelse i sådanne sager vil blive truffet i forbindelse med behandlingen af udstykningsagen, der først bør indgives, når kirkeministeriets godkendelse af dispositionen foreligger.

Man henleder opmærksomheden på bestemmelsen i § 5, stk. 1, nr. 2 i landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 120 af 10. april 1967 om dokumentation ved tinglysning af dokumenter vedrørende landbrugsejendomme m. v., hvorefter begæring om tinglysning af adkomst erhvervelse for folkekirken til landbrugspligtige arealer skal være ledsaget af den originale skrivelse, hvori kirkeministeriets tilladelse til erhvervelsen er meddelt. Ministeriets originale approbationskrivelser må derfor i disse sager videresendes til menighedsrådene med bemærkning om, at skrivelsen skal vedlægges adkomstdokumentet ved dets fremsendelse til tinglysning.

5. Opgørelse af folkekirkens jordtilliggende.

Som et udgangspunkt for ministeriets praksis med hensyn til supplering af utilstrækkelige præstegårdsbrug vil det være nødvendigt at tilvejebringe en oversigt over udviklingen i folkekirkens — altså såvel præsteembedernes og degneembedernes som kirkernes og andre folkekirkelige institutioners (herunder f. eks. bispeembederne, enkesæder o. lign.) — samlede jordtilliggende fra 1. januar 1964 til 1. april 1968, idet bemærkes, at der med landbrugsministeriet er truffet aftale om, at førstnævnte dato skal være skæringsdag ved opgørelsen af forholdet mellem solgte og købte kirkelige ejendomme.

Man skal derfor anmode stiftsævrigheden om at foranledige, at der foretages en så vidt muligt nøjagtig opgørelse af folkekirkens køb og salg af jorder i stiftet i tidsrummet fra 1. januar 1964 til 1. april 1968, idet det ved udfærdigelsen af denne opgørelse må oplyses, hvilken kirke eller hvilket embede m. m. der har erhvervet adkomst på eller afstået jorden, hvorledes arealet er matrikuleret, arealets geometriske størrelse, og hvortil arealet tidligere blev anvendt og nu udnyttes. Ved opgørelsen medtages samtlige dispositioner, som er approberet af kirkeministeriet, uanset om endelig berigtigelse og opmåling har fundet sted. I tilfælde, hvor nøjagtig opmåling af de pågældende arealer og berigtigelse af handleterne ikke har fundet sted ved opgørelsens afslutning, bedes dette anført. Man vedlægger et antal blanketter til brug ved denne opgørelse.

Ministeriet skal henstille, at denne opgørelse afsluttes og indsendes til ministeriet senest 1. maj 1968.

Man skal yderligere anmode stiftsævrigheden om at ville foranledige, at der, når forholdene muliggør det, foretages en opgørelse over folkekirkens jordtilliggende i stiftet af en hvilken som helst art, det være sig byggegrunde, landbrugsmæssigt drevne jorder, plantager eller jorder, der udnyttes på anden måde, idet dog de under kirkegårde inddragne arealer samt kirker med dertil hørende grund eller plads undtages. Af opgørelsen må følgende forhold fremgå:

5

a) ejerforhold,	f) oplysning om eventuelle bygninger og deres art,
b) de enkelte jorders matrikulære betegnelse,	g) oplysning om forpagtningsforhold, forpagtningsafgift og tilsvær til fællesfonden.
c) jordernes geometriske størrelse,	
d) ejendomsværdien og grundværdien ved den senest foretagne offentlige vurdering,	Det fornødne antal eksemplarer af nærværende cirkulære vedlægges til omdeling blandt menighedsråd og provstiudvalg i stiftet.
e) ejendommens brug.	

Kirkeministeriet, den 15. januar 1968.

Orla Møller.

/ P. Felbo.

SPØRGESKEMA vedrørende præsteembedets landbrugsejendomme
(Der udfyldes et skema pr. landbrugsejendom)

stift:	
Provsti:	
Præsteembede:	
Sognekode (cpr-kode):	
Landbrugsejendommens navn:	
Matr.nr. (med ejerlavsbetegnelse):	
Ejerlavsnr.:	
Ejendomsnr.:	
Areal (kun landbrugsareal):	ha
Ejendomsværdi (pr. 01.01.99): (kun landbrugsejendommen - ikke præstebolig)	Kr.
Grundværdi (pr. 01.01.99): (kun landbrugsejendommen - ikke præstebolig)	Kr.

Bortforpagtet som	Marker med kryds
Landbrugsejendom med husdyrhold:	
Landbrugsejendom uden husdyrhold:	
Landbrugsareal og bolig udlejet hver for sig:	
Landbrugsareal uden bolig og uden forpligtelse til at sælge jorden:	
Landbrugsareal uden bolig og med forpligtelse til at sælge jorden:	efter år

Hvor længe har det nuværende forpagtningsforhold varet?	år
---	----

	JA	NEJ
Har der været afholdt licitation forud for den nuværende forpagtningsperiode (marker med +)		
Drives ejendommen i samdrift med forpagternes egen landbrugsejendom (marker med +)		

Præsteembedets indtægter i 1998:	
Forpagtningsafgift:	Kr.
Husleje (kun landbrugsejendommen):	Kr.

Præsteembedets udgifter i 1998:	
Forsikringer:	Kr.
Skatter:	Kr.
Renter og afdrag på lån:	Kr.
Vedligeholdelsesudgifter:	Kr.

Hvis forpagterne ifølge forpagtningskontrakten betaler følgende udgifter angives beløbet for 1998:	
Forsikringer:	Kr.
Skatter:	Kr.
Renter og afdrag på lån:	Kr.
Vedligeholdelsesudgifter:	Kr.

Bekendtgørelse om orientering af Skov- og Naturstyrelsen forinden nedrivning eller salg til private af visse ikke fredede bygninger m.v. i offentligt eje

I medfør af § 26 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 845 af 13. november 1997, fast-
sættes;

Kapitel 1

Formål og område

§ 1. Bekendtgørelsen har til formål at give Skov- og Naturstyrelsen en mulighed for i tide at vurdere den eventuelle bygningsfrednings-
værdi af en offentligt ejet bygning m.v., der på-
tænkes nedrevet eller afhændet til private.

§ 2. De kategorier af bygninger m.v., der er nævnt i §§ 3 og 4, og som tilhører stat, kommu-
ner, kirker, præsteembeder eller offentlige stif-
telser, må, hvis de er ældre end 50 år eller er ka-
rakteriseret som værende af høj bevaringsvær-
di, jf. § 4, ikke nedrives eller afhændes til priva-
te, uden at Skov- og Naturstyrelsen forinden
har haft mulighed for at tage stilling til, om de
bør fredes efter lovens kapitel 2.

§ 3. Følgende kategorier af bygninger m.v. er
omfattet, hvis de er ældre end 50 år:
administrationsbygninger, herunder rådhouse,
biblioteker,
boliger, herunder pensionist- og ældreboliger,

beskyttede boliger og boliger under offentlige
stifteisers fundats,
brandstationer,
broer,
elektricitetsværker, herunder transformers-
tationer,

forsamlingshuse,
fyrtårne og -anlæg,
fængsler,
gasværker, herunder gasbeholdere,
havneanlæg, herunder færgeterminaler, isbå-
dehuse, kogehuse, kraner, pakhuse og siloer,
hospitaller, herunder sanatorier, rekreative- og
hvilehjem og andre personlige omsorgsinstitu-
tioner,
idræts- og motionshuse, herunder badeanstal-
ter, svømmehaller, gymnastikhuse, ridehuse,
fægte- og andre sportshaller,
jernbanebroer
jernbanestationsanlæg, herunder remiser, pak-
huse og ledvogterhuse,
kaserner og andre militære etablissementer,
kirker og andre religiøse samfunds huse,
kirkegårdskapeller og kirkelader,
koncerthuse,
kystredningsstationer,
lodsstationer,
lufthavnsbygninger, herunder hangarer, termi-
naler og tårne,
museumsbygninger, herunder udstillingsbyg-
ninger,
politistationer,
post- og telebygninger,
skoler, herunder gymnasier, efterskoler, sø-
fartsskoler, tekniske skoler og højskoler
teatre, herunder biografer,
ting- og arresthuse,
toldkammerbygninger, herunder acciseboder
og bombhuse m.v.,
uddannelsesinstitutioner, herunder universite-
ter og andre højere læreanstalter, seminarier,

land- og havebrugsskoler og søfartens højere uddannelsesskoler, vandtårne og vandværker.

Stk. 2. Udover de kategorier, som er nævnt i stk. 1, er embeds- og funktionærboliger, der er knyttet til disse kategorier, samt Folkekirkens præste-, degne- og graverboliger m.v., omfattet.

Stk. 3. Bygninger m.v., der er opført eller indrettet til de formål, der er nævnt i stk. 1 og 2, er omfattet, uanset om den oprindelige funktion er ophørt

Stk. 4. Skure, pavilloner, barakker, udhuse, væksthuse, garager og andre sekundære bygninger samt hegn m.v. er omfattet i det omfang, disse er knyttet til og udgør en del af helheden af hovedanlægget for de kategorier, der er nævnt i stk. 1 og 2. Tilsvarende gælder for umiddelbare bygningsomgivelser som gårdsrum, pladser, fortove, brolægning, haver, parkanlæg og lignende.

§ 4. Følgende bygninger er omfattet uanset deres alder eller funktion: bygninger, der er karakteriseret som værende af høj bevaringsværdi, f. eks. i en bevarende lokalplan, i en bygningsregistrant, i et kommuneatlas under kategori 1-3, i forbindelse med kommunal tildeling af tilskud til restaurerings- eller istandsættelsesarbejde, i forbindelse med bevilget støtte fra Statens Bygningsfredningsfond eller i forbindelse med Det Særlige Bygningssyns vurdering.

Kapitel 2

indberetning m.v.

§ 5. Ejeren af en bygning m.v., der er omfattet af § 3 eller § 4, skal indberette til Skov- og Naturstyrelsen, hvis den påtænkes nedrevet eller solgt til private. Indberetningen skal indeholde de fornødne oplysninger om bygningen m.v. og være bilagt illustrerende materiale i form af tegninger, fotografier eller andet.

§ 6. Hvis Skov- og Naturstyrelsen beslutter, at et fredningsforslag vedrørende bygningen m.v. skal forelægges Det Særlige Bygningssyn, skal Styrelsen underrette ejeren herom senest 6 uger efter modtagelsen af indberetning efter § 5. I modsat fald kan det lægges til grund, at Skov- og Naturstyrelsen ikke finder bygningen fredningsværdig.

Kapitel 3

Ikrafttræden

§ 7. Bekendtgørelsen træder i kraft den 7. januar 1998.

Stk. 2. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 393 af 3. juni 1982, om orientering af miljøministeren forinden nedrivning eller salg til private af visse ikke fredede bygninger i offentlig eje, ophæves.

Miljø- og Energiministeriet, den 17. december 1997

SVEND AUKEN

/ Ole Christiansen

Bekendtgørelse om bestyrelse af kirkernes og præsteembedenes kapitaler

I medfør af § 21, stk. 3, og § 23, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 627 af 4. juli 1994, fastsættes:

I. Kirkernes kapitaler

§ 1. Kirkernes kapitaler, der bestyres af stiftsøvrigheden, er:

- 1) Kapitaler, der er fremkommet ved afløsning af kirketiende.
- 2) Gravstedskapitaler (engangsvederlag for gravstedsvedligeholdelse) og andre kapitaler vedrørende kirkegårdenes vedligeholdelse og drift, som ikke bestyres af menighedsrådene.
- 3) Salgssummer, erstatningssummer og andre kapitaler, der er fremkommet ved salg eller anden afståelse af rettigheder over kirkers faste ejendomme.
- 4) Kapitaler, der er fremkommet ved afløsning af kirkers grundbyrderettigheder.
- 5) Andre kapitaler, som tilhører kirkerne, og som ikke bestyres af menighedsrådene.

II. Præsteembedernes kapitaler

§ 2. Præsteembedernes kapitaler, der bestyres af stiftsøvrigheden, er:

- 1) Kapitaler, der er fremkommet ved afløsning af præstetiende.
- 2) Salgssummer, erstatningssummer og andre kapitaler, der er fremkommet ved salg eller anden afhændelse af rettigheder over præsteembeders faste ejendom.
- 3) Kapitaler, der er fremkommet ved afløsning af præsteembeders jordrenterettigheder.

- 4) Kapitaler, der er fremkommet ved afløsning af præsteembeders grundbyrderettigheder.
- 5) Andre kapitaler, som tilhører præsteembederne, og som ikke bestyres af menighedsrådene.

III. Ind- og udbetaling af kapitaler

§ 3. Til kirkens kapitaler indbetales:

- 1) Provenu fremkommet ved salg eller anden afståelse af rettigheder over kirkens faste ejendom.
- 2) Engangsvederlag for gravstedsvedligeholdelse. Størrelsen af vederlaget for vedligeholdelse af gravsteder i én fredningsperiode, hvor vedligeholdelsespligten træder i kraft straks, fastsættes i kirkegårdens vedtægt. I andre tilfælde godkendes engangsvederlaget af stiftsøvrigheden.

§ 4. Til præsteembedernes kapitaler indbetales provenu, der er fremkommet ved salg eller anden afhændelse af rettigheder over præsteembeders faste ejendom.

§ 5. Stiftsøvrigheden kan tillade, at salgs- og erstatningssummer vedrørende rettigheder over kirkernes og præsteembedernes faste ejendomme udbetales til vedkommende kirkekasse i forbindelse med henholdsvis vedkommende kirkes eller præsteembedes erhvervelse eller istandsættelse af anden fast ejendom. Stiftsøvrigheden kan endvidere tillade udbetaling af kapital til vedkommende kirkekasse til dækning af andre udgifter, som har relation til indbetalingen af salgs- eller erstatningssummen.

Stk. 2. Kirkeministeriet kan tillade udbetaling af kapitalbeløb til andre formål.

§ 6. Til nedsættelse af den kirkelige ligning udbetales de i § 1, nr. 2, omtalte gravstedskapitaler til vedkommende kirke, når vedligeholdelsesperioden er udløbet.

IV. Anbringelse og forrentning

§ 7. Der føres konto for hver enkelt kirkes og præsteembedes kapitalformue, jf. herved bekendtgørelsens § 1 og § 2, der forvaltes sammen med fællesfondens midler af stiftsøvrigheden i overensstemmelse med regler fastsat af Kirkeministeriet.

Stk. 2. Kirkers kapitaler forrentes med 4% p.a. til fordel for vedkommende kirke. I øvrigt indgår renteprovenuet af de forvaltede kapitaler som driftsindtægt for fællesfonden, der afholder alle udgifter vedrørende kapitalforvaltningen.

Stk. 3. Kirkers og præsteembedes kapitalformuer, der ikke er udlånt, jf. herved bekendtgørelsens § 8, placeres med henblik på sikker anbringelse og bedst mulig forrentning i kreditforeningsobligationer, statsobligationer, statsgældsbeviser eller lignende værdipapirer under fornøden hensyntagen til en rimelig likviditet

§ 8. Kirkers og præsteembedes kapitalformuer kan udlånes til:

- 1) Kirker og præsteembeder på lånevilkår fastsat af stiftsøvrigheden. Udlån skal dog forrentes med 4% p.a.
- 2) Andre formål på vilkår, som til enhver tid er fastsat af Kirkeministeriet.

V. Kapitaler bestyret af menighedsråd

§ 9. Kapitaler, der bestyres af menighedsrådet, skal være forsynet med påtegning om, at frigivelse af kapitaler kan ske efter beslutning af stiftsøvrigheden eller efter dennes bemyndigelse af provstiudvalget.

Stk. 2. Stiftsøvrigheden eller efter dennes bemyndigelse provstiudvalget kan ligeledes bestemme, at kirken optager lån af sådanne kapitaler. De nærmere vilkår for forrentning og tilbagebetaling af lån fastsættes af stiftsøvrigheden.

VI. Ikrafttræden

§ 10. Bekendtgørelsen træder i kraft den 5. juni 1996.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 701 af 23. oktober 1991 om stiftsmidlernes bestyrelse.

Kirkeministeriet, den 24. maj 1996

BIRTE WEISS

/ Carsten Dalsgaard Jørgensen

Lov nr. 310 af 16. maj 1990

Lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Ansættelsesbetingelser ved ansættelse i præstestilling

§ 1. I præstestillinger i den danske folkekirke kan ansættes:

- 1) personer, der har bestået teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet,
- 2) personer, der har virket som præst i den grønlandske kirke, og som har bestået den af Landstinget i Grønland forordnede videregående uddannelse i kristendomskundskab, samt behersker det danske sprog, og
- 3) personer, der i mindst 7 år har virket som præst for evangelisk-lutherske frimenigheder, der opfylder betingelserne for at få folkekirkens kirker overladt til brug, hvis biskoppen i det stift, hvor vedkommende senest har virket som frimenighedspræst, anbefaler dette.

Stk. 2. Præster skal være medlem af folkekirken.

Stk. 3. Kirkeministeren kan bestemme, at deltagelse i uddannelse på folkekirkens institutioner til uddannelse og efteruddannelse af præster er en betingelse for ansættelse som præst.

§ 2. Kirkeministeren kan undtagelsesvis give en person, der ikke opfylder betingelserne i § 1, stk. 1, tilladelse til at søge præstestilling, såfremt den pågældende i fremtrædende grad har vist sig i besiddelse af egenskaber, der har væsentlig betydning for varetagelse af præstestilling.

Stk. 2. Tilladelse kan kun gives, hvis ansøgeren er fyldt 35 år og består en af kirkeministeren fastsat prøve.

§ 3. En person, der ikke opfylder betingelserne i § 1, stk. 1, kan ansættes i præstestilling efter bestemmelsen i § 12, såfremt dette tiltrædes af biskoppen.

Stk. 2. Stk. 1 gælder også ved ansættelse af præst for en valgmenighed, såfremt det vedtages på et menighedsmøde (generalforsamling) i valgmenigheden med et flertal på $\frac{2}{3}$ af de afgivne stemmer.

§ 4. Præster ansat efter § 3 kan søge forflyttelse efter 7 års ansættelse som præst i folkekirken, såfremt dette anbefales af biskoppen i det stift, i hvilket præsten er ansat.

§ 5. Ved ansættelse som præst i folkekirken eller stadfæstelse som valgmenighedspræst i folkekirken, skal folkekirkens præsteleste aflægges.

§ 6. Præstestilling for de tyske menigheder i Åbenrå, Sønderborg og Tønder samt ved Vor Frue Kirke i Haderslev og ved Skt. Petri Kirke i København kan tillige søges af personer, der har bestået teologisk kandidateksamen fra en tysk evangelisk-luthersk læreanstalt.

§ 7. Stilling som domprovst kan kun besættes med en person, der har bestået teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet.

Kapitel 2

Ansættelse i præstestilling

§ 8. Menighedsråd medvirker ved ansættelse i stillinger som sognepræst efter reglerne i dette kapitel.

VLOV

Kirkemin. j.nr. 0131-25/86

Schultz Grafisk A/S 012/04782 09-85 16-1 1/11865192

Kapitel 4

Ansættelse i stillinger som domprovst

§ 15. Biskoppen afholder et møde med domsognets menighedsråd, hvor de indkomne ansøgninger til en ledig stilling som domprovst gennemgås. På et møde, der afholdes af menighedsrådet alene senest 3 uger efter det første møde, afgiver menighedsrådet en udtalelse om mindst 3 ansøgere opstillet i prioriteret rækkefølge.

Stk. 2. Biskoppen afgiver udtalelse om mindst 3 ansøgere opstillet i prioriteret rækkefølge. Biskoppen er frit stillet med hensyn til, hvilke ansøgere han vil udtale sig om. Biskoppen sender ansøgningerne med menighedsrådets og sin egen udtalelse til Kirkeministeriet.

Stk. 3. Kirkeministeren træffer afgørelse om, hvilken ansøger der skal indstilles til kgl. udnævnelse, dog således, at indstilling til kgl. udnævnelse af en ansøger, der ikke er omfattet af biskoppens udtalelse, ikke kan ske, før sagen har været forhandlet med biskoppen.

Kapitel 5

Ansættelse i stillinger som kirke- og kirkegårdsfunktionær

§ 16. Ansættelse og afskedigelse af kirke- og kirkegårdsfunktionær foretages af menighedsrådet efter regler fastsat af kirkeministeren. Dog kan uansøgt afsked af varigt tjenestemandsansatte kirke- og kirkegårdsfunktionærer, jf. § 26, stk. 2, i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken kun foretages af kirkeministeren.

Kapitel 6

Ansættelse i stillinger ved stiftsadministrationerne

§ 17. Kirkeministeren træffer bestemmelse om oprettelse og nedlæggelse af stillinger ved stiftsadministrationerne og foretager ansættelse og afskedigelse fra disse stillinger. Kirkeministeren kan overlade ansættelseskompetencen helt eller delvis til vedkommende stiftsøvrighed.

Kapitel 7

Særlige bestemmelser vedrørende præster

§ 18. Til stillinger som sognepræst knyttes

tjenestebolig. Kirkeministeren kan dog undtage herfra.

§ 19. En biskop kan efter regler fastsat af kirkeministeren og efter indstilling fra vedkommende præst og menighedsråd tillade, at der antages medhjælp til konfirmandundervisning. Udgifterne hertil afholdes af kirkekassen (præstegårdskassen).

§ 20. Kirkeministeren kan tillade, at der af fællesfonden, jf. kapitel 2 i lov om folkekirken økonomi, afholdes udgifter til det arbejde, der udføres af præster, som er omfattet af bestemmelsen i § 8, stk. 3.

Kapitel 8

Særlige bestemmelser vedrørende kirke- og kirkegårdsfunktionærer

§ 21. Løn- og ansættelsesvilkår for de i folkekirken ansatte personalegrupper fastsættes af finansministeren. Dog fastsættes løn- og ansættelsesvilkår for tjenestemandsansat personale og personale, der er ansat på tjenestemandslignende vilkår, i henhold til bestemmelserne i §§ 45-48 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskole og folkekirken.

§ 22. Menighedsrådet træffer afgørelse om kirkebetjeningens ordning efter regler fastsat af kirkeministeren.

Stk. 2. Kirkeministeren fastsætter efter forhandling med menighedsrådet og den faglige organisation, i hvilke stillinger tjenestemandsansættelse skal finde sted.

§ 23. De organisationer, der er nævnt i § 49 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken, har forhandlingsret over for alle vedkommende kirkelige myndigheder i spørgsmål vedrørende kirkefunktionærer, der er ansat som tjenestemænd eller på tjenestemandslignende vilkår.

Stk. 2. Menighedsrådet kan ikke afgøre sager, der vedrører en kirkefunktionærs forhold, forinden den pågældende har haft lejlighed til at udtale sig i sagen.

Kapitel 9

Understøttelse

§ 24. Kirkeministeren kan tillægge ansatte, der fratræder uden ret til pension, eller disses

Kapitel 4

Ansættelse i stillinger som domprovst

§ 15. Biskoppen afholder et møde med domsognets menighedsråd, hvor de indkomne ansøgninger til en ledig stilling som domprovst gennemgås. På et møde, der afholdes af menighedsrådet alene senest 3 uger efter det første møde, afgiver menighedsrådet en udtalelse om mindst 3 ansøgere opstillet i prioriteret rækkefølge.

Sik. 2. Biskoppen afgiver udtalelse om mindst 3 ansøgere opstillet i prioriteret rækkefølge. Biskoppen er frit stillet med hensyn til, hvilke ansøgere han vil udtale sig om. Biskoppen sender ansøgningerne med menighedsrådets og sin egen udtalelse til Kirkeministeriet.

Sik. 3. Kirkeministeren træffer afgørelse om, hvilken ansøger der skal indstilles til kgl. udnævnelse, dog således, at indstilling til kgl. udnævnelse af en ansøger, der ikke er omfattet af biskoppens udtalelse, ikke kan ske, før sagen har været forhandlet med biskoppen.

Kapitel 5

Ansættelse i stillinger som kirke- og kirkegårdsfunktionær

§ 16. Ansættelse og afskedigelse af kirke- og kirkegårdsfunktionær foretages af menighedsrådet efter regler fastsat af kirkeministeren. Dog kan uansøgt afsked af varigt tjenestemandsansatte kirke- og kirkegårdsfunktionærer, jf. § 26, stk. 2, i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken kun foretages af kirkeministeren.

Kapitel 6

Ansættelse i stillinger ved stiftsadministrationerne

§ 17. Kirkeministeren træffer bestemmelse om oprettelse og nedlæggelse af stillinger ved stiftsadministrationerne og foretager ansættelse og afskedigelse fra disse stillinger. Kirkeministeren kan overlade ansættelseskompetencen helt eller delvis til vedkommende stiftsøvrighed.

Kapitel 7

Særlige bestemmelser vedrørende præster

§ 18: Til stillinger som sognepræst knyttes

tjenestebolig. Kirkeministeren kan dog undtage herfra.

§ 19. En biskop kan efter regler fastsat af kirkeministeren og efter indstilling fra vedkommende præst og menighedsråd tillade, at der antages medhjælp til konfirmandundervisning. Udgifterne hertil afholdes af kirkekassen (præstegårdskassen).

§ 20. Kirkeministeren kan tillade, at der af fællesfonden, jf. kapitel 2 i lov om folkekirken økonomi, afholdes udgifter til det arbejde, der udføres af præster, som er omfattet af bestemmelsen i § 8, stk. 3.

Kapitel 8

Særlige bestemmelser vedrørende kirke- og kirkegårdsfunktionærer

§ 21. Løn- og ansættelsesvilkår for de i folkekirken ansatte personalegrupper fastsættes af finansministeren. Dog fastsættes løn- og ansættelsesvilkår for tjenestemandsansat personale og personale, der er ansat på tjenestemandslignende vilkår, i henhold til bestemmelserne i §§ 45-48 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskole og folkekirken.

§ 22. Menighedsrådet træffer afgørelse om kirkebetjeningens ordning efter regler fastsat af kirkeministeren.

Sik. 2. Kirkeministeren fastsætter efter forhandling med menighedsrådet og den faglige organisation, i hvilke stillinger tjenestemandsansættelse skal finde sted.

§ 23. De organisationer, der er nævnt i § 49 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken, har forhandlingsret over for alle vedkommende kirkelige myndigheder i spørgsmål vedrørende kirkefunktionærer, der er ansat som tjenestemænd eller på tjenestemandslignende vilkår.

Sik. 2. Menighedsrådet kan ikke afgøre sager, der vedrører en kirkefunktionærs forhold, forinden den pågældende har haft lejlighed til at udtale sig i sagen.

Kapitel 9

Understøttelse

§ 24. Kirkeministeren kan tillægge ansatte, der fratræder uden ret til pension, eller disses

efterlevende ægtefæller understøttelse, der beregnes efter de for ydelse af understøttelse til ikkepensionssikret personale i statens tjeneste gældende regler.

Kapitel 10

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

§ 25. Loven træder i kraft den 1. januar 1991.

Stk. 2. Samtidig ophæves:

- 1) § 15, stk. 6, §§ 33-34 og §§ 39-43 a i lov nr. 280 af 30. juni 1922 om menighedsråd, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 758 af 7. december 1987.
- 2) § 10 i lov nr. 218 af 16. juni 1962 om adgang til præsteembeder i folkekirken.

3) Lov nr. 274 af 13. maj 1987 om adgang til præstestillinger i folkekirken.

4) § 32 og § 34 i lov om folkekirken lønnings- væsen m.m., jf. lovbe kendtgørelse nr. 384 af 25. august 1980

Stk. 3. De hidtil gældende regler for ansæt- telse i præstestillinger ved Skt. Petri Kirke i Kø- benhavn forbliver i kraft.

Stk. 4. Reglerne i kapitel 2 gælder for præste- stillinger, der er ledige ved lovens ikrafttræden.

§ 26. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven kan ved kgl. anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsi- ger.

Givet på Christiansborg Slot, den 16. maj 1990

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

I Dronningens Navn:

FREDERIK

Kronprins

/ Torben Rechendorff

Kirkeministeriets cirkulære af 20. marts 1989

Cirkulære om tjenestebolig for folkekirkens præster

(Til stiftsøvrighederne)

Bestemmelserne i dette cirkulære fastsættes i henhold til § 21 i lov om folkekirkens økonomi, jf. § 14 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken samt aftale af 16. marts 1989 mellem Finansministeriet og Tjenestemændenes Centralorganisationer.

INDHOLD

Kapitel 1. Tjenesteboligpligt. Erhvervelse og salg af tjenesteboliger	§§ 1- 8
Tjenesteboligpligt	§ 1
Erhvervelse af tjenestebolig	§§ 2- 3
Afhændelse af tjenestebolig	§ 4
Bistand fra bygningskonsulenten	§ 5
Præstens udtaleret	§ 6
Godkendelse af erhvervelse af tjenestebolig, salg, finansieringsplan m.v.	§§ 7- 8
Kapitel 2. Overtagelse, brug og vedligeholdelse m.m. af tjenestebolig	§§ 9-31
Overtagelse og aflevering	§§ 9-11
Vedligeholdelse og brug	§§ 12-17
Boligbidrag og opvarmning m.v.	§§ 18-25
Tjenstlige lokaler	§§ 26-27
Tilsyn	§ 28
Andre bestemmelser	§§ 29-31
Kapitel 3. Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.	§ 32

Kapitel 1

Tjenesteboligpligt. Erhvervelse og salg m.v. af tjenestebolig

Tjenesteboligpligt

§ 1. Kirkeministeren træffer afgørelse om, hvorvidt tjenestebolig skal knyttes til en tjenestemandsstilling som præst, jf. lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken § 14.

Stk. 2. Kirkeministeren kan bestemme, at en bestående boligpligt ophæves.

Stk. 3. Forinden kirkeministeren træffer afgørelse efter stk. 1 og 2, gives der menighedsrå-

det, provsten og biskoppen samt en eventuel bruger lejlighed til at udtale sig.

Erhvervelse af tjenestebolig

§ 2. Når kirkeministeren har truffet afgørelse om, at tjenestebolig skal etableres, jf. § 1, tager pastoratets menighedsråd beslutning om erhvervelse af boligen enten ved nyopførelse, køb eller leje, jf. § 5 (om konsulentbistand), § 6 (om præstens udtaleret) og § 7 (om godkendelse af menighedsrådets beslutning).

§ 3. Ved opførelse af ny tjenestebolig skal iagttages:

- 1) Byggegrunden bør ikke være større, end det er nødvendigt og sædvanligt efter forholdene på stedet.
- 2) Boligens bruttoetageareal - inkl. kontor m.v. og bryggers - må ikke overstige 185 m². Herudover vil kunne opføres garage eller carport, redskabsskur og eventuelt cykelskur. De nævnte bygninger opføres som let byggeri, medmindre særlige klimatiske eller æstetiske forhold taler derimod.
- 3) Skal konfirmandlokale opføres i forbindelse med præsteboligen, må konfirmandlokalet inklusive garderobe, toiletter m.v. ikke overstige, hvad der efter konfirmandernes antal er behov for, og i intet tilfælde 95 m².
- 4) Bygningen opføres i normal god kvalitet. Håndværkerudgifterne eksklusive merværdiafgift må højst andrage 10 gange byggeinddekset for enfamiliehuse (byggeindeks 100 pr. 1. Januar 1968). I håndværkerudgifterne medregnes ikke udgiften til vand-, kloak- og elstik, (indmuret) boks, eventuel ekstrarunding, eventuelt vinterbyggen, anlæg af have og eventuelt gårdsplads, hegn, samt udgifter til opførelse af garage eller carport, redskabsskur og eventuelt cykelskur, hvori mod eventuelle udgifter til kælder skal være indeholdt i håndværkerudgifterne.

Stk. 2. Stiftsovrigheden kan tillade en overskridelse af bygningsomkostningerne i forhold til stk. 1. nr 4, såfremt overskridelsen nødvendiggøres af krav til byggeriets udførelse, som er foranlediget af beliggenheden.

Stk. 3. Ved køb eller leje af ejendom (lejlighed) til tjenestebolig må de i stk. 1 angivne størrelsesnormer ikke overskrides. Tilsvarende gælder ved tilbygning til eksisterende tjenestebolig. Stiftsovrigheden kan dog give dispensation herfra, såfremt særlige omstændigheder herunder beliggenheden, udbuddet og lignende - begrunder det.

Stk. 4. Ved ombygning af en tjenestebolig tilstræbes de i stk. 1 nævnte maksimale størrelsesnormer iagttaget.

Afhændelse af tjenestebolig

§ 4. Salg af tjenestebolig skal ske efter offentligt udbud, der opfylder følgende grundbetingelser:

- 1) Ejendommen averteres til salg i både lokal og landsdækkende dagspresse. Stiftsovrigheden kan tiltræde, at avertering i landsdækkende presse undlades, når omstændighederne taler derfor. Den forlangte minimale kontante udbetaling skal angives i annoncerne. Endvidere skal annoncerne indeholde oplysning om frist for indgivelse af tilbud, sted og tid for åbning af tilbud samt om, hvor nærmere oplysning om ejendommen kan fås. Det skal angives, at menighedsrådet er berettiget til at forkaste alle tilbud.
- 2) Der gives tilbudsgiverne adgang til at overvære åbningen af tilbuddene.
- 3) Såfremt menighedsrådet ikke vælger at kassere alle tilbud, jf. foran, gives der de } højestbydende lejlighed til inden for en nærmere fastsat frist at afgive supplerende tilbud. Der gives de pågældende adgang til at overvære åbningen af de supplerende tilbud.
- 4) Endelig salgsaftale betinges af stiftsovrighedens godkendelse, jf. § 7.

Stk. 2. Stiftsovrigheden kan tillade, at afhændelse sker uden offentligt udbud, hvis afhændelse sker til offentlig myndighed eller institution, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Bistand fra bygningskonsulenten

§ 5. Efter menighedsrådets anmodning yder den stedlige bygningskonsulent for præstegårdene menighedsrådet vejledning vedrørende tjenesteboligs erhvervelse, opførelse eller ombygning, herunder valg af byggegrund. Endvidere yder bygningskonsulenten vejledning i forbindelse med overvejelser om salg af tjenestebolig.

Stk. 2. Henvendelse om bistand rettes af menighedsrådet til bygningskonsulenten ved byggesagens start eller snarest muligt herefter. Meddelelse herom gives stiftsovrigheden.

Stk. 3. Vederlag til bygningskonsulenten uddrages af fællesfonden. Bygningskonsulenten må ikke påtage sig projekteringsopgaver vedrørende tjenesteboliger for præster i sit område.

Præstens udtaleret

§ 6. Forinden menighedsrådet træffer beslutning om erhvervelse af byggegrund til opførelse af tjenestebolig eller erhvervelse af eksisterende ejendom (lejlighed) til tjenestebolig, skal rådet give præsten lejlighed til at udtale sig herom over for rådet. Rådet skal endvidere, inden beslutning tages, give præsten lejlighed til at udtale sig om forslag vedrørende ombygning, nedrivning eller salg af tjenestebolig. Præsten afgiver sin udtalelse skriftligt over for rådet, og

udtalelsen sendes med sagen til stiftsøvrigheden.

Stk. 2. Der gives præsten tilsvarende mulighed for at udtale sig om påtænkte væsentlige ændringer i et vedtaget projekt, forinden ændringerne besluttet.

Godkendelse af erhvervelse af tjenestebolig, salg, finansieringsplan m.v.

§ 7. Et menighedsråds beslutning om køb, leje, opførelse, ombygning eller nedrivning af tjenestebolig for en præst, jf. §§ 2-4, skal godkendes af stiftsøvrigheden, der ligeledes skal godkende afhændelse af tjenestebolig. Endvidere skal købs- og salgstilbud, lejetilbud samt tegninger med beskrivelse og tilbud på opførelse, ombygning eller nedrivning af tjenestebolig godkendes af stiftsøvrigheden. Stiftsøvrigheden forsyner de for gennemførelse af køb, salg eller leje fornødne dokumenter med sin tiltrædelsespåtegning, forinden dokumenterne indleveres til tinglysning.

Stk. 2. Finansieringsplan for erhvervelse, opførelse eller ombygning m.v. af tjenestebolig skal godkendes af stiftsøvrigheden efter indstilling fra provstiudvalget.

Stk. 3. Inden stiftsøvrigheden træffer afgørelse om godkendelse, jf. stk. 1, skal bygningskonsulentens erklæring indhentes.

§ 8. Provenu ved afhændelse af tjenestebolig skal indbetales til stiftsmidlerne til forvaltning som embedskapital. Stiftsøvrigheden kan godkende, at beløbet anvendes helt eller delvis til erhvervelse af anden tjenestebolig.

Kapitel 2

Overtagelse og aflevering. Overtagelse, brug og vedligeholdelse m.m. af tjenestebolig

§ 9. Tjenesteboligen skal stilles til tjenestemandens rådighed i god og forsvarlig stand fra ansættelsestidspunktet eller det særligt fastsatte tidspunkt for brugsforholdets begyndelse, og så længe brugsforholdet varer. På overtagelsestidspunktet skal boligen være rengjort, ruderne skal være hele, og alle udvendige døre skal være forsynet med brugelige låse med tilhørende nøgler.

§ 10. Hvis tjenesteboligen ikke stilles til rådighed til den fastsatte tid, foretages kun fradrag i lønnen, jf. § 20, i forhold til den tid, boligen faktisk står til den ansattes rådighed. Stilles

boligen til rådighed senere end fastsat, kan brugeren efter stiftsøvrighedens forudgående godkendelse få godtgjort udgifter ved ophold andetsteds. Godtgørelsen afholdes af kirkekassen (præstegårdskassen).

Stk. 2. Ved midlertidig udflytning af en tjenestebolig som følge af ødelæggelse, istandsættelse eller lignende kan tjenestemandens boligbidrag ikke fastsættes højere end bidraget for den udflyttede tjenestebolig.

§ 11. Ved indflytning i henholdsvis fraflytning af en tjenestebolig afholdes syn over boligen under ledelse af provsten og med deltagelse af tjenestemanden og repræsentanter for menighedsrådet samt efter anmodning fra vedkommende centralorganisation en repræsentant for denne.

Stk. 2. De medvirkende ved synsforretningen skal foranledige, at bemærkning om åbenbare mangler ved boligen og dens inventar tilføres synsprotokollen.

Vedligeholdelse og brug

§ 12. Vedligeholdelse af tjenesteboligen påhviler menighedsrådet. Alle indretninger til afløb og forsyning med lys, gas, vand og varme skal holdes i god og brugbar stand.

§ 13. Brugeren skal i hele brugstiden foretage vedligeholdelse og fornøden fornyelse af låse, nøgler og ruder og holde vand- og gashaner, el-afbrydere og gulve forsvarligt vedlige. Brugeren skal endvidere vedligeholde wc-kummer, cisterner, vaskekummer, badekar, køleskabe, komfurer, vaskemaskiner og lignende installationer. Det påhviler menighedsrådet at udskifte det nævnte udstyr, hvis forringelsen skyldes slid og ælde, og det i øvrigt er installeret af menighedsrådet.

Stk. 2. Brugeren fører det daglige tilsyn med boligen og varetager i enhver henseende embedets interesse.

Stk. 3. For så vidt ikke andet er bestemt, forestår brugeren driften af boligen og sørger for, at de ejendommen påhvillende forpligtelser til gadefejning, snekastning, grusning i glat føre, fjernelse af dagrenovation m.v., opfyldes.

§ 14. Brugeren skal behandle boligen forsvarligt.

Stk. 2. Brugeren er forpligtet til at vedligeholde have og gårdsplads. Dog kan menighedsrå-

det, såfremt forholdene begrundet det, overtage forpligtelser vedrørende have til beskæring af træer og buske, afslåning af græs eller/og klipning af hække samt forpligtelse vedrørende renholdelse af gårdsplads.

Stk. 3. Brugeren er erstatningsansvarlig for skade, som voldes på boligen ved uforvarlig adfærd af ham selv, hans husstand eller andre, som han privat giver adgang til boligen.

Stk. 4. Brugeren skal straks anmelde skader, hvis udbedring ikke tåler opsættelse, til menighedsrådet.

Stk. 5. Brugeren er forpligtet til, når udbedring er uopsættelig for at begrænse skadens videre omfang, at træffe foranstaltninger til midlertidig afhjælpning af skaden. Menighedsrådet underrettes snarest muligt.

§ 15. Brugeren må ikke uden stiftsøvrighedens samtykke bruge boligen til andet end beboelse.

§ 16. Brugeren må ikke uden menighedsrådets samtykke fremleje nogen del af boligen.

Stk. 2. Brugeren har vedligeholdelsesforpligtelsen vedrørende fremlejede værelser m.v. og er over for menighedsrådet ansvarlig for, at det fremlejede ved et fremlejemalets ophør fremstår i god og forsvarlig stand, jf. også § 14, stk. 3.

§ 17. Brugeren må ikke uden menighedsrådets samtykke foretage ændringer af boligen eller af gård- og haveanlæg, jf. § 7 om stiftsøvrighedens godkendelse.

Stk. 2. Antenner, radiomaster og flagstænger må kun opsættes efter de af menighedsrådet fastsatte bestemmelser.

Boligbidrag og opvarmning m.v.

§ 18. Boligbidraget fastsættes på grundlag af en vurdering. I vurderingen deltager en repræsentant for Kirkeministeriet, en repræsentant for vedkommende centralorganisation samt en særlig sagkyndig, der har kendskab til lejeniveauet på det private boligmarked. Den sagkyndige udpeges af stiftamtmanden i vedkommende stift.

Stk. 2. Ved vurderingen skal vurderingsmændene tage hensyn til lejeniveauet for tilsvarende boliger på det private boligmarked det pågældende sted.

Stk. 3. Ved tilsvarende bolig forstås en bolig på det private boligmarked, som er af samme

eller tilnærmelsesvis samme størrelse, indretning, udstyr og art som den pågældende tjenestebolig.

Stk. 4. Vurderingen skal ske ved en sammenligning med huslejeniveauet for en tilsvarende bolig det pågældende sted, d.v.s. den egn, by eller bydel, hvor boligen er beliggende. Hvis der ikke på det sted, hvor boligen er beliggende, findes private boliger, hvormed sammenligning kan foretages, eller som kan danne grundlag for vurderingen, må denne foretages ud fra et skøn over boligens lejeværdi under hensyn til dels dens størrelse, indretning, udstyr og art, dels til beliggenheden, herunder afstanden fra nærmeste indkøbssteder, læge, skole og andre offentlige institutioner m.v.

Stk. 5. Udgifter ved deltagelse af den særligt sagkyndige i vurderingen afholdes af kirkekassen (præstegårdskassen).

§ 19. Vurderingsmændene afgiver en redegørelse til stiftsøvrigheden for den foretagne vurdering indeholdende oplysning om de faktorer, hvortil der er taget hensyn, samt en begrundet indstilling om boligens lejeværdi.

Stk. 2. Der skal tilstræbes enighed mellem vurderingsmændene. Hvis vurderingsmændene er enige om indstillingen om boligens lejeværdi, lægges denne til grund ved fastsættelse af boligbidraget. Er vurderingsmændene ikke enige om lejeværdien, kan den sagkyndiges indstilling kun tilsidesættes, hvis Kirkeministeriets repræsentant og organisationsrepræsentanten er enige. Indstillingen, herunder særstandpunkter om lejeværdien, skal begrundes under henvisning til de momenter, der er anført i § 18.

§ 20. Ved den endelige fastsættelse af boligbidraget skal der tages hensyn til den pligt, der påhviler tjenestemanden til at bo en tjenestebolig og til at fraflytte den ved tjenestens ophør. Der foretages derfor ved beregning af boligbidraget for tjenesteboliger et fradrag i vurderingen på 30 pct. Det månedlige boligbidrag kan dog højst udgøre 15 pct. af tjenestemandens skalaløn. Beregningen af boligbidraget efter vurdering foretages af stiftsøvrigheden og indberettes til den lønansvarende myndighed.

Stk. 2. Boligbidrag indeholdes ved stiftsøvrighedens foranstaltning månedsvis forud i tjenestemandens løn og afregnes af stiftsøvrigheden til kirkekassen (præstegårdskassen).

§ 21. Såvel brugeren som stiftsøvrigheden kan begære nyvurdering af en tjenestebolig, når

- 1) det fastsatte boligbidrag i væsentlig grad skønnes at afvige fra lejen for tilsvarende boliger på stedet,
- 2) det fastsatte boligbidrag ikke skønnes at stå i rimeligt forhold til boligens kvalitet,
- 3) der er gennemført forbedringer af boligen.

Stk 2. Begæres nyvurdering af tjenestemanden, skal denne indbetale 500 kr. til menighedsrådet. Beløbet fortabes, hvis boligbidraget sættes op eller er uændret efter nyvurdering.

Stk 3. Begæres nyvurdering af en allerede vurderet tjenesteboligs følges samme fremgangsmåde som ved førstegangsvurdering.

9 22. Ved enhver vurdering af en tjenestebolig udleveres af stiftsøvrigheden ét eksemplar af dette cirkulære til vurderingsmændene.

9 23. Overstiger boligbidraget efter ny vurdering det hidtidige boligbidrags forhøjes boligbidraget med 3 måneders varsel til den 1. i en måned. Hvis boligbidraget efter vurdering er lavere end det hidtidige boligbidrag, nedsættes boligbidraget i overensstemmelse med vurderingen. Nedsættelsen gennemføres i forbindelse med førstkomende lønudbetaling, efter at stiftsøvrigheden har fået meddelelse om vurderingen og i givet fald med tilbagevirkende kraft fra tidspunktet for begæringen om nyvurdering.

9 24. Tjenesteboligbidrag reguleres årligt pr. 1. juni med en af Finansministeriet fastsat procent under hensyn til udviklingen i lejeniveauet på det private boligmarked (samtlige lejligheder eksklusiv nybyggeri og eksklusiv vedligeholdelse) som oplyst af Danmarks Statistik i forbindelse med boligpostens indregning i reguleringspristallet

Stk 2. Boligbidrag, der er fastsat ved vurderingen kan først reguleres i medfør af stk. 1, når der er forløbet 1 år eller derover mellem fastsættelsen af boligbidraget efter vurdering og det tidspunkt, fra hvilket der sker generel regulering med den af Finansministeriet fastsatte procent

Stk. 3. Hvis boligbidraget efter vurdering af en tjenestebolig overstiger 15 pct. af tjenestemandens skalaløn, reguleres boligbidraget hver gang, der sker ændring af tjenestemandens løn.

Stk 4. Boligbidragsforhøjelse efter stk. 1 gennemføres med 3 måneders varsel.

9 25. Boligen skal holdes forsvarligt opvarmet. Det overlades til tjenestemanden selv at sørge for boligens opvarmning og varmt vand.

Stk 2. Indeholder boligen tjenstlige lokaler, afholder menighedsrådet udgiften ved opvarmning af disse.

Stk 3. Opvarmes de tjenstlige lokaler ved samme anlæg som boligen i øvrigt, kan præsten vælge at lade menighedsrådet overtage forpligten til at sørge for boligens opvarmning. I så fald betaler præsten et bidrag til opvarmningen for hver netkvadratmeter, som boligen omfatter af værelser og kamre samt opvarmede badeværelser og spise- eller opholdskøkkener. Der bortses fra tjenstlige lokaler. Bidraget, der fastsættes af stiftsøvrigheden, beregnes efter den til enhver tid gældende aftale mellem Finansministeriet og Tjenestemændenes Centralorganisationer om betaling for naturskyldelser - dog højst i forhold til 160 m².

Stk. 4. I tilfælde, hvor bestemmelsen i stk. 3 er bragt i anvendelse, betaler præsten for forbrug af el og gas efter samme aftale

Stk 5. Tjenestemandens opvarmningsbidrag efter stk. 3 indeholdes i lønnen, og afregnes af stiftsøvrigheden til kirkekassen (præstegårdskassen).

Tjenstlige lokaler

9 26.9 13, stk. 1.9 15 og 99 18-24 finder ikke anvendelse på lokaler, der anvendes til tjenstlig brug. Tjenstlige lokaler omfatter kontor med eventuelt særligt venteværelse og toilet samt konfirmandstue med entré, garderobe, toiletter, depot og eventuelt (the)køkken.

Stk 2. Menighedsrådet forsyner de tjenstlige lokaler med passende inventar - herunder bord/stole, skabe, reoler og skrivebord/stol samt skrivemaskine.

Stk 3. Forpligtelsen til renholdelse, snerydning og grusning af adgangsveje til tjenstlige lokaler samt forpligtelsen til rengøring af tjenstlige lokaler, jf. stk. 1, påhviler menighedsrådet

9 27. Menighedsrådet fører for hver præstebolig en inventarliste.

Stk 2.1 inventarlisten indføres det embedet tilhørende løsøre - herunder tjenstlige bøger, møbler og kontorinventar, hårde hvidevarer, haveredskeer o.lign.

Stk. 3. Ved syn i henhold til § 11 og § 28, stk. 1, fremlægger menighedsrådet inventarlisten, og inventarets tilstedeværelse attesteres.

Tilsyn

§ 28. Repræsentanter for de kirkelige myndigheder har ret til, når forholdene kræver det, at få eller skaffe sig adgang til boligen. Udøvelsen af denne ret til at se ind i boligen skal ske under størst mulig hensyntagen til brugeren.

Stk. 2. Syn over tjenesteboligen afholdes årligt i forbindelse med synet over kirken, jf. § 24 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Menighedsrådet tilsiger brugeren til dette syn.

Stk. 3. Der afholdes provstesynd over tjenesteboligen efter samme regler, som gælder for kirker, jf. §§ 26-32 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Meddelelse om synets afholdelse gives samtidig til menighedsrådet og brugeren.

Stk. 4. Tjenestemanden deltager i syn i henhold til stk. 2 og 3. Endvidere er en repræsentant for tjenstemandens centralorganisation berettiget til at deltage i syn efter stk. 3.

Stk. 5. Menighedsrådet anskaffer for hver tjenestebolig en synsprotokol, hvori synsforretninger indføres. Syn efter stk. 3 indføres tillige i provstiets synsprotokol.

Andre bestemmelser

§ 29. Hvis brugeren af en tjenestebolig afgår ved døden, har de til pension og efterindtægt berettigede ret til inden for et tidsrum af 3 måneder at blive boende i boligen på samme vilkår som afdøde. Samme ret har en person, der i mindst 2 år har haft fælles husstand med tjenestemanden. Kontorlokaler og andre lokaler til tjenstlig brug skal dog fraflyttes.

§ 30. Nedlægges en tjenestebolig, eller bringes boligforholdet til ophør, tilkommer der den ansatte et varsel på 6 måneder til den 1. i en måned, medmindre anden passende tjenestebolig stilles til tjenstemandens rådighed.

Stk. 2. Det kan af Kirkeministeriet med vedkommende centralorganisation aftales, at en tjenestemand, hvis boligforhold i en tjenestebolig af ministeriet bringes til ophør og som derved får forøgede boligudgifter, i tre år kan tillægges et midlertidigt personligt tillæg til dækning af disse udgifter. Det årlige tillæg fastsættes til maksimalt 43 pct. af boligbidraget før fraflytning. Tillægget nedsættes med samme pro-

cent, hvormed boligbidraget årligt forhøjes i henhold til § 24.

§ 34. Afgørelser efter bestemmelserne i nærværende cirkulære kan af tjenestemanden eller menighedsrådet indbringes for Kirkeministeriet.

Afsnit 3

Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 32. Dette cirkulære træder i kraft den 1. april 1989.

Stk. 2. De hidtil fastsatte boligbidrag reguleres i overensstemmelse med § 24. Ved brugerskifte foretages vurdering af boligen, hvis boligbidraget ikke i forvejen er fastsat ved vurdering. Er vurdering ikke foretaget før nyindflytning, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse, når vurdering har fundet sted.

Stk. 3. Hvis boligbidraget uden forbindelse med brugerskifte efter foretagen vurdering skal forhøjes med mere end 25 pct., foretages forhøjelsen over 2 år, idet den årlige stigning dog ikke kan overstige 20 pct. af det oprindelige boligbidrag, indtil boligbidraget er sat op til vurderingslejen. Generel regulering af boligbidraget, jf. § 24, finder sted på grundlag af det boligbidrag, der skal opkræves pr. 1. juni.

Stk. 4. Samtidig ophæves:

- 1) Regulativ af 12. april 1924 for vedligeholdelse, behandling og aflevering samt tilsyn med præstegårdenes bygninger m.m.
- 2) Kirkeministeriets cirkulære af 12. december 1946 angående tilskud af præstelønningsskassen til præstegårdshavers vedligeholdelse.
- 3) Kirkeministeriets cirkulære af 28. juni 1954 vedrørende ydelse af tilskud i henhold til beskæftigelsesloven til regulering af præstegårdshaver.
- 4) Kirkeministeriets skrivelse af 10. juni 1958 om betaling af faste afgifter vedrørende elinstallation.
- 5) Kirkeministeriets cirkulære af 14. april 1959 om midlertidigt tillæg til regulativ af 12. april 1924.
- 6) Kirkeministeriets skrivelse af 12. august 1970 om bemyndigelse til stiftsøvrighederne i visse tilfælde, afsnit III for så vidt angår præsteboliger og afsnit VI b.
- 7) Kirkeministeriets cirkulære af 13. juli 1974 om konfirmandlokaler.

- 8) Kirkeministeriets cirkulærskrivelse af 29. december 1978 om renholdelse og snerydning m.v. af adgangsveje til præstens kontor og konfirmandstue.
- 9) Kirkeministeriets cirkulære af 14. juli 1980 om ændring af lov om folkekirkens lønningssvæsen m.m. (varmetilskudsordning vedrørende præsteboliger).
- 10) Kirkeministeriets cirkulære af 29. januar 1981 om offentliggørelse af vejledende oliepriser.
- 11) Kirkeministeriets skrivelse af 6. maj 1982 om betaling af en del af udgiften til fjernvarmeforsyning til præsteboliger af de kirkelige kasser.
- 12) Kirkeministeriets cirkulærskrivelse af 1. juli 1982 om beregning af boligbidrag efter boligareal.
- 13) Kirkeministeriets skrivelse af 29. august 1983 om beregning af varmetilskud ved præsteboligers opvarmning ved naturgas.
- 14) Kirkeministeriets skrivelse af 2. januar 1984 om anskaffelse af skrivemaskine til præster.
- 15) Kirkeministeriets cirkulærskrivelse af 20. juni 1984 om opførelse, ombygning eller køb af tjenestebolig til præster.
- 16) Kirkeministeriets cirkulærskrivelse af 28. november 1986 om udtaleret for præsten i forbindelse med erhvervelse af tjenestebolig m.v.
- 17) Kirkeministeriets cirkulære af 22. december 1986 om salg af fast ejendom under menighedsrådenes bestyrelse for så vidt angår tjenesteboliger til præster.
- 18) Kirkeministeriets skrivelse af 26. maj 1987 om anskaffelse af farvebånd til præsters skrivemaskine.

Kirkeministeriet, den 20. marts 1989

TORBEN RECHENDORFF

/ K Bagger

**CIRKULÆRE OM ÆNDRING AF CIRKULÆRE OM TJENESTEBOLIG FOR
FOLKEKIRKENS PRAETER.**

(Til stiftsøvrighederne)

§ 1

I cirkulære af 20. marts 1969 om tjenestebolig for folkekirkenes præster foretages følgende ændringer:

1. § 13, stk. 1, affattes således:

"Brugeren skal i hele brugstiden foretage vedligeholdelse og fornøden fornyelse af låse, nøgler og ruder og holde vand- og gashaner, el-afbrydere og gulve forsvarligt vedlige. Brugeren skal endvidere vedligeholde wc-kummer, cisterner, vaskekummer og badekar. Køleskabe, komfurer, vaskemaskiner

og lignende installationer installeret af menighedsrådet vedligeholdes af menighedsrådet, medmindre defekten skyldes brugeren eller dennes husstand."

2. I § 13 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

"Stk. 2. Ved kassation af det i stk. 1. nævnte udstyr påhviler det menighedsrådet at udskifte det."

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

§ 2

Cirkulæret træder i kraft straks.

Kirkeministeriet, den 20. marts 1990

TORBEN RECHENDORFF

/Steffen Brunås

Kirkemin. 3. kt. j.nr. 1510

Kirkeministeriet
 Frederiksholms Kanal 21
 1220 København K.

Cirkulæreskrivelse om cirkulære om tjenestebolig for folkekirkens præster

Ved aftale af 16. marts 1989 mellem Finansministeriet og Tjenestemændenes Centralorganisationer er der givet nye regler for fastsættelse af boligbidrag for statens og folkekirkens tjeneste- og lejeboliger. Kirkeministeriet har anset det for ønskeligt ved denne lejlighed at samle og ajourføre reglerne for folkekirkens præsteboliger, hvilket er sket i vedlagte cirkulære om tjenestebolig for folkekirkens præster. Cirkulæret træder i kraft den 1. april 1989.

Om cirkulærets enkelte bestemmelser skal man bemærke følgende:

ad kapitel 1. Tjenestebolig. Erhvervelse og salg m.v. af tjenestebolig

ad § 1

Pålæg eller ophævelse af tjenesteboligpligt sker som hidtil ved kirkeministerens afgørelse.

Efter Kirkeministeriets praksis kan der gives præster dispensation fra tjenesteboligpligten i indtil 6 måneder, forinden de fratræder på grund af alder eller sygdom. Det er dog en forudsætning, at præsteboligen senest til det tidspunkt, fra hvilket dispensation gives, overdrages til menighedsrådet, jf. § 11 om overdragelsessyn.

Man bemyndiger stiftøvrighederne til på ministeriets vegne at give dispensation i de anførte tilfælde og til dermed at give lønordre om bortfald af bolig- og varmebidrag m.v.

Efter bestemmelsen i folkekirkens lønningslov af 1958 § 49, stk. 2, der er opretholdt ved bekendtgørelse nr. 489 af 24. oktober 1969, kan

der tillægges en præst, til hvis stilling der ikke er knyttet tjenestebolig, et huslejetilskud af kirkekassen (præstegårdskassen). Huslejetilskud bevilges af Kirkeministeriet og i almindelighed under forudsætning af, at præsten tager bopæl i det pastorat, i hvilket han eller hun har ansættelse, og anvender boligen i sit arbejde.

ad §2-8

Reglerne om erhvervelse, opførelse, ombygning og salg af tjenestebolig til præster er uændret i forhold til de nugældende.

Menighedsrådene skal holde tjenesteboliger, der ejes af præsteembederne, fuld- og nyværdiforsikrede.

Efter § 14 i lov om menighedsråd kan en præst ikke deltage i forhandlinger og afstemninger i menighedsrådet om sin tjenestebolig. Reglerne i cirkulærets § 6 tilstræber at sikre, at menighedsrådet er bekendt med præstens synspunkter, forinden menighedsrådet træffer nogen beslutning, der har væsentlig betydning for præstens boligforhold - set fra et brugersynspunkt. Stiftøvrighederne må ved behandlingen af sager efter cirkulærets § 7 påse, at præsten har haft lejlighed til at udtale sig i det i § 6 foreskrevne omfang.

Reglerne i § 7 beskriver, i hvilket omfang menighedsrådenes beslutninger vedrørende præsteboliger skal godkendes af stiftøvrigheden, forinden de kan gennemføres. Ved »ombygning« forstår bygningsarbejder, der ændrer boligens indretning og/eller udseende.

Stiftsøvrigheden er bemyndiget til fremtidig at godkende forslag til salg af præsteboliger efter retningslinierne i § 4 uden at indhente ministeriets principielle tilslutning hertil.

Opmærksomheden henledes i denne forbindelse på Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 393 af 3. juni 1982 om orientering af miljøministeren forinden nedrivning eller salg til private af visse ikke fredede bygninger i offentlig eje. Efter bekendtgørelsens regler skal Planstyrelsen underrettes, såfremt en præstebolig, der er ældre end 50 år, ønskes solgt til private eller nedrevet. Planstyrelsen skal inden 6 uger efter at have modtaget denne underretning meddele, om fredning ønskes iværksat. Har Planstyrelsen ikke udtalt sig, betragtes dette, som oro. Planstyrelsen har accepteret dispositionen.

Stiftsøvrigheden skal påse, at bestemmelserne i nævnte bekendtgørelse er efterlevet og i benægtende fald selv rette henvendelse til Planstyrelsen, forinden godkendelse gives af nedrivning eller salg til private af præsteboliger, der er over 50 år gamle.

ad kapitel 2. Overtagelse, brug og vedligeholdelse m.m. af tjenestebolig

ad f JO

Efter § 10, stk. 1, kan stiftsøvrigheden godkende, at en præst, som ikke til fastsat tid får stillet den tjenestebolig til rådighed, der er knyttet til stillingen, kan få godtgjort udgifter ved ophold andetsteds. Ved nybesættelse af en præstestilling anføres det i opslaget, om der til stillingen er knyttet tjenestebolig. Tages der ikke i opslaget eller på anden måde af Kirkeministeriet forbehold med hensyn til tidspunktet for indflytning i tjenesteboligen, er præsten berettiget til at forvente, at boligen er til rådighed fra udnævnelsesdagen. I tilfælde, hvor det på opslags tidspunktet kan forudses, at boligen på grund af ombygning eller andet ikke kan stilles til rådighed fra ansættelsesdagen, er det vigtigt, at Kirkeministeriet underrettes herom, således at forbehold kan medtages i opslaget. I modsat fald vil kirkekassen (præstegårdskassen) blive belastet med opholdsudgifter for præsten og hans husstand fra ansættelsesdagen og indtil indflytning i tjenesteboligen kan finde sted. Ved udbetaling af disse opholdsudgifter skal tjenesteboligbidraget modregnes.

Må en præst under ansættelsesforholdet udflytte af sin tjenestebolig på grund af forhold, der er omtalt i § 10, stk. 2, indeholdes hidtidigt

boligbidrag fortsat under udflytningen i præstens løn, og præstens boligudgifter afholdes af kirkekassen (præstegårdskassen). Stiftsøvrigheden træffer efter ansøgning fra præsten afgørelse om, hvorvidt midlertidig nedsættelse af boligbidraget skal ske i den periode, hvor tjenesteboligen ikke er til rådighed for præsten. Det er en forudsætning for nedsættelse af boligbidraget, at de midlertidige boligforhold er væsentligt dårligere end de hidtidige forhold i tjenesteboligen.

I tilfælde, hvor brugsværdien af en præstebolig er midlertidigt nedsat på grund af istandsættelse eller ombygning, men hvor fraflytning af boligen ikke er nødvendiggjort, sker der ingen nedsættelse af boligbidraget.

ad §11

Det påhviler provsten at beramme og lede overtagelses- og afleveringssyn. Holdes afleveringssyn efter præstens dødsfald, tilsiges boet. Overtagelses- og afleveringssyn over en provsts tjenestebolig ledes af den provst der er beskikket til at lede syn over boligen efter S 28, stk. 3.

Der er ved § 11 givet en repræsentant for præstens centralorganisation (Akademikernes Centralorganisation) ret til at deltage i synet. Menighedsrådet (og provsten) har ikke nogen forpligtelse til at tilsige en repræsentant for centralorganisationen, der i givet fald må indkaldes af præsten. Præsten gøres i indkaldelsen bekendt hermed.

Om inventarlisten henvises til cirkulærets §§ 26-27 og bemærkningerne til disse bestemmelser.

Medens det må antages, at indsigelse imod åbenbare mangler i almindelighed ikke senere kan gøres gældende, hvis dette ikke er sket ved overtagelses- eller afleveringssynet, gælder dette ikke eventuelle skjulte mangler. Hvis et menighedsråd efter afleveringssynet opdager mangler ved boligen, som ikke var synlige på synstidspunktet, og som må antages at skyldes misrøgt fra den tidligere brugers side, vil ansvar efter menighedsrådets beslutning kunne søges gjort gældende imod denne, jf. § 14.

De i § 11 omtalte syn har alene bevismæssig begrundelse. Udskrift af synsprotokollen sendes provstiuvalget til orientering.

ad §13

Bestemmelserne i stk. 2 og 3 pålægger præsten at varetage præsteembedets interesser i sit daglige tilsyn med boligen. Endvidere påhviler

det præsten at drage omsorg for, at visse typiske grundejerforpligtelser opfyldes, såfremt andet ikke er bestemt. Bestemmelsen tager ikke stilling til, hvem der skal afholde udgifterne. Bestemmelsen må derfor sammenholdes med § 26, stk. 3. Efter denne bestemmelse påhviler det menighedsrådet at sørge for fejning, snekastning og grusning af adgangsveje til tjenstlige lokaler (kontor og konfirmandstue) i præsteboligen. Menighedsrådet kan påtage sig forpligtelser herudover, såfremt forholdene begrunder det.

ad § 14

Bestemmelsen i stk. 2, hvorefter menighedsrådet kan påtage sig visse forpligtelser vedrørende have og gårdsplads, forudsætter, at have og gårdsplads er så store, at det ikke med rimelighed kan forlanges, at brugeren selv holder arealerne. Det vil afhænge af anlæg m.v., hvornår denne betingelse er opfyldt, men dette skønnes for havens vedkommende i hvert fald først at være tilfældet, når havearealet overstiger 1.000m².

Det kan pålægges en ved kirken ansat graver at varetage disse forpligtelser inden for en ramme, som fastlægges ved standardregulativet for gravere.

Man henleder opmærksomheden på, at § 32 ophæver Kirkeministeriets cirkulære af 12. december 1946 og senere angående tilskud til præstegårdshavers vedligeholdelse. Fra cirkulærets ikrafttræden kan der herefter ikke ydes præster havetilskud.

Redskaber til brug ved havens pasning anskaffes af menighedsrådet og betales af kirkekassen (præstegårdskassen). Redskaberne opføres i inventarlisten, jf. § 27.

I øvrigt henvises til § 17, hvorefter brugerne ikke uden tilladelse må foretage ændringer af gård- eller haveanlæg. Herunder hører fældning af træer.

ad § 18-24

Reglerne om boligbidrags fastsættelse er aftalt mellem Finansministeriet og Tjenestemændenes Centralorganisationer i henhold til § 14, stk. 2, jf. § 45 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken. Efter reglerne fastsættes boligbidrag fremtidig i alle tilfælde efter vurdering. De hidtidige bestemmelser om fastsættelse af boligbidrag som en »skemaleje« efter m² -antal videreføres kun, indtil vurdering af samtlige tjenesteboliger har fundet sted.

Vurdering af præsteboliger, for hvilke boligbidraget er fastsat som skemaleje, vil ske efterhånden og senest ved indtrædende brugerskifte, jf. § 32, stk. 2.

Præsterne vil være sikret imod at skulle betale et boligbidrag, der står i misforhold til deres løn, gennem bestemmelsen i § 20, hvorefter boligbidraget ikke kan overstige 15 pct. af præstens skalaløn.

Afgifter til vand (herunder brugsafgift), renovation, fællesantenneanlæg, hybridnet samt miljøafgift og andre lignende afgifter anses for indeholdt i boligbidraget og kan derfor ikke kræves refunderet af præsten ud over dette.

Administrationen af boligbidrags fastsættelse, opkrævning og afregning til menighedsrådet er i sin helhed henlagt til stiftsøvrighederne, hvortil menighedsrådet altså må rette henvendelse i spørgsmål herom. Stiftsøvrigheden skal drage omsorg for, at nyvurdering finder sted i forbindelse med erhvervelse, nybygning, større ombygninger eller istandsættelser. Det er ligeledes stiftsøvrigheden, der træffer afgørelse om tilsidesættelse af den sagkyndiges indstilling efter § 19, stk. 2, 3. pkt.

Boligbidrag, der indeholdes af stiftsøvrigheden, afregnes kvartalsvis bagud til menighedsrådene.

Afgørelser, der er truffet af stiftsøvrighederne i henhold til cirkulærets bestemmelser, kan af vedkommende menighedsråd eller tjenestemand indbringes for ministeriet, jf. § 31.

Meddelelse om regulering af boligbidrag efter § 24 vil fremkomme herfra. Stiftsøvrigheden varsler brugerne om forhøjelsen og underretter menighedsråd, provstiudvalg og provstirevisorer om de regulerede boligbidrags størrelse.

Efter hjælpepræsteoverenskomsten finder reglerne om boligbidrags fastsættelse tilsvarende anvendelse på funktionærboliger til hjælpepræster - dog med den ændring, at boligbidrag indeholdes månedsvis bagud.

ad § 25

Præsten sørger selv for boligens forsvarlige opvarmning, jf. stk. 1. Dog betaler menighedsrådet udgifterne ved opvarmning af tjenstlige lokaler efter måler eller, hvis målere ikke er opsat, efter aftale med præsten, jf. stk. 2. Aftalen godkendes af provstiudvalget.

Har menighedsrådet overtaget udgifterne ved boligens opvarmning efter stk. 3, skal præsten betale et bidrag til opvarmning på for tiden 114 kr. pr. nettokvadratmeter boligareal, op-

gjort som beskrevet i § 25, stk. 3. Dog kan præstens bidrag højst fastsættes efter et areal på 160 m². Bidraget fastsættes af stiftsøvrigheden. Opmålingen foretages af præsten og attesteres af menighedsrådet. Om fornødent kan stiftsøvrigheden anmode bygningskonsulenten om at medvirke (imod honorering efter § 5). Resultatet af opmålingen sendes til stiftsøvrigheden.

Bidrag efter § 25, stk. 3, indeholdes i præstens løn. Stiftsøvrigheden afregner beløbene til kirkekassen (præstegårdskassen) sammen med boligbidraget.

Opmærksomheden henledes på, at alle hidtidige regler om varmetilskud til præster m.v. ophæves ved cirkulærets § 32. Der må derfor ved cirkulærets ikrafttrædelse foretages opgørelse af oliebeholdningen, aflæsning af måler m.v. med henblik på udarbejdelse af regnskab efter de hidtidige regler for den forløbne del af fyrringsåret.

Såfremt menighedsrådet overtager den fremtidige forpligtelse vedrørende boligens opvarmning, kan eventuel oliebeholdning overtages til købspris.

Hvor der i en præstebolig er indrettet særligt kontor for provstiuvalget, betales der af fællesfonden et bidrag til opvarmningen på for tiden 114 kr. pr. m². Såfremt provsten vælger at lade menighedsrådet overtage forpligtelsen til opvarmning af præsteboligen, betales bidraget vedrørende provstiuvalgslokaler til kirkekassen (præstegårdskassen).

I de tilfælde, hvor menighedsrådet overtager varmeforsyningen, overtager menighedsrådet endvidere forpligtelserne vedrørende el og gaslevering. Præstens bidrag herfor fastsættes således:

Betaling for el sker på grundlag af egentlige beboelsesværelser, herunder sove- og børneværelser, spise- eller opholdskøkkener, men ikke entreer, badeværelser og køkken. Betalingen beregnes på grundlag af værelsesantal m.v. med følgende antal kilowattimer årlig:

	Kilowattimer årlig
1-3 værelser	1.800
4-5 værelser	2.700
6 værelser og derover	3.600
El-komfur	1.000

Betaling for gas beregnes efter antallet af personer, som hører til præstens husstand.

	m ³ årligt
1-3 personer	280
4-5 personer	430
6 personer og derover	520

Der betales ikke særskilt for gas- eller elvandvarmer, idet varmt vand er inkluderet i præstens bidrag på 114 kr. pr. m² til opvarmningen.

Ved overgang til nyordningen skal aflæsning af el- og gasmåler foretages.

Såfremt det skønnes, at en præst gør sig skyldig i misbrug af nyordningen ved overforbrug af varme, el eller gas, må indberetning herom indsendes til Kirkeministeriet, hvorefter ministeriet vil træffe afgørelse om, hvad der bør foretages.

ad § 26

Bestemmelsen er ligesom bestemmelsen i § 25 udtryk for en anerkendelse af, at forpligtelserne vedrørende tjenstlige lokaler i præsteboligerne bør påhvile menighedsrådene.

Menighedsrådet vil således fremtidig være forpligtet til at forsyne ikke blot konfirmandstuen, men også præstens kontor – og et eventuelt særligt venteværelse – med en passende møblering. Det er dog forudsat, at menighedsrådet ikke overtager den nuværende stillingsindehavers møbler.

Menighedsrådet overtager den fulde udgift til vedligeholdelse af skrivemaskine, farvebånd m.v. og udskiftning af denne.

Menighedsrådets forpligtelse til at renholde konfirmandstue er udvidet til også at omfatte andre tjenstlige lokaler, navnlig kontoret. Aftale må træffes mellem menighedsrådet og præsten om, hvorledes nyordningen mest hensigtsmæssigt gennemføres. Der må påregnes at medgå 1 time ugentlig til renholdelse af kontoret.

Menighedsrådet har kun forpligtelse til at drage omsorg for renholdelse, snerydning og grusning af adgangsveje til tjenstlige lokaler i præsteboligen. Menighedsrådet kan dog, når forholdene taler for det, påtage sig videregående forpligtelser (f.eks. vedrørende gårdsplads).

Præster oppebærer en godtgørelse for tjenstlige udgifter bl.a. på grund af hidtidige kontorholdsudgifter. Denne godtgørelse vil efter nyordningen bortfalde. Da de nu ansatte præster selv har foretaget møblering af kontor, vil godtgørelsen blive aftrappet over nogle år.

De ændrede regler vedrørende menighedsrådenes forpligtelse for tjenstlige lokaler i præsteboligerne medfører ikke nogen ændring i brugsretten til disse. Denne tilkommer alene stillingsindehaveren og i vikarperioder tillige vikaren.

ad § 27

Bl.a. på grund af menighedsrådets forpligtelse til at møblere konfirmandstue og kontor er det skønnet nødvendigt, at der føres en inventarliste over det løsøre i præsteboligen, som tilhører embedet. Inventarlisten bør udfærdiges således, at den angiver løsoregenstandene med en kort beskrivelse til at individualisere dem, anskaffelsesdato og eventuel senere kassationsdato. Inventarlisten skal fremlægges ved syn.

Inventar, som tilhører præsteembedet, skal holdes forsikret af menighedsrådet.

ad § 28

Menighedsrådet har alene ret til at skaffe sig adgang til præsteboligen uden præstens tilladelse, såfremt omstændighederne nødvendiggør det. Som eksempel herpå kan anføres, at det kan være nødvendigt under præstens fravær at skaffe sig adgang til boligen for at forhindre eller begrænse skade på denne.

Præsten er forpligtet til at være til stede under syn over boligen, medmindre han er lovligt forhindret.

Syn over præstebolig skal omfatte:

Bygningens tilstand i almindelighed.

Vedligeholdelsestilstand.

Vedligeholdelse af gård og have.

Embedsinventar.

Forsikringsforhold.

Ved synsforretningen træffes beslutning om, hvilke arbejder der skal bringes til udførelse, og der fastsættes en frist for udførelsen med forbehold om den fornødne bevilling hertil og eventuel godkendelse af tilsynsmyndigheden, jf. § 7.

Synet ledes af menighedsrådet (hovedsognets) formand. I de år, hvor provsten deltager i synet, ledes synsforretningen dog af denne. Stiftsøvrigheden beskikker en anden provst i stiftet til at lede synsforretningen over provstens egen tjenestebolig. Synsforretningen indføres i synsprotokol. Om indkaldelse af repræsentant for præstens centralorganisation henvises til bemærkningerne til § 11.

Kopi af synsforretningen gives til præsten og sendes til provstiudvalget.

Kirkeministeriet, den 20. marts 1989

P.M.V.

E. B.

K. BAGGER

Bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

I medfør af §§ 2, stk. 2,3, stk. 2,7,9, stk. 2,21, stk. 4,27 og 47 a i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. lovbekendtgørelse nr. 454 af 11. juni 1992, samt § 21, stk. 3, i lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 455 af 11. juni 1992, fastsættes herved følgende bestemmelser:

Kapitel I

Kirkebygninger

Afleveringssyn

§ 1. Afleveringssyn, jf. lovens § 2, stk. 2, afholdes af provsten og en af Kirkeministeriet udpeget sagkyndig arkitekt.

Stk. 2. Ved synet skal det påses, at kirken er opført i overensstemmelse med det godkendte forslag og forsynet med det nødvendige til afholdelse af gudstjenester og foretagelse af kirkelige handlinger.

Stk. 3. Meddelelse om tidspunktet for synets afholdelse sendes til menighedsrådet. Menighedsrådet kan indbringe afgørelser i forbindelse med synet for kirkeministeren.

Stk. 4. Udgifter i forbindelse med synets afholdelse udredes af kirkekassen.

Istandsættelse af kirkebygninger

§ 2. Istandsættelse af kirkebygninger, der er over 100 år gamle eller er undergivet særligt tilsyn i henhold til lovens kapitel VI, skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Inventar og tilbehør

§ 3. Ændring eller istandsættelse af inventar, der er over 100 år gammelt, må kun ske i hen-

hold til et forslag, der er tilvejebragt gennem Nationalmuseet og godkendt af stiftsøvrigheden.

§ 4. Forslag til anskaffelse, ændring eller istandsættelse af alter, døbefont, prædikestol, varmeanlæg, tårnure, orgler eller klokker, med undtagelse af mindre, flytbare orgler og automatiske ringeanlæg, skal godkendes af stiftsøvrigheden.

§ 5. Menighedsrådet træffer bestemmelse om anskaffelse, ændring eller istandsættelse af inventar og installationer, der ikke er omfattet af bestemmelserne i §§ 3-4.

§ 6. Inventar, som ikke længere anvendes i kirken, må ikke fjernes fra denne uden samtykke fra det i lovens § 26 nævnte syn. Fjernelse af inventar og prydelser af kunstnerisk eller historisk værdi kan dog ikke ske uden tilladelse fra stiftsøvrigheden.

§ 7. Menighedsrådet sørger for, at der i kirken er

- 1) kalk, disk, særkalke, alterkande, æske til oblater, dåbsfad og dåbskande,
- 2) bibel, alterbog og ritualbog,
- 3) koralbøger samt bøger med præ- og postludier til brug for organisten,
- 4) et passende antal salmebøger,
- 5) bekendtgørelsesbog og
- 6) indsamlingsbøsser.

Stk. 2. På alteret skal der være 2 lysestager til levende lys.

Stk. 3. Til brug ved sygeberetninger skal der for hver af et pastorats faste præster være en lil-

le kalk og disk med tilhørende oblatæske og vinbeholder.

§ 8. Alterkarrene skal opbevares forsvarligt. Hvis de opbevares i kirken, skal det ske i et brand- og dirkefrit skab.

§ 9. Kirken skal have en protokol, jf. lovens §

7.

Stk. 2. Protokollen skal indeholde:

- 1) En udførlig beskrivelse af kirken og kirkegården med oplysninger om ejendoms- og bestyrelsesforhold,
- 2) en fortegnelse over kirkens løsøre og andet tilbehør,
- 3) en fortegnelse over kirkens faste ejendomme,
- 4) oplysning om kirkens forsikringsforhold og
- 5) om synsforretningerne over kirken.

§ 10. I kirken skal forefindes fornødne brandredskaber.

Kunstnerisk udsmykning

§ 11. Menighedsrådet træffer bestemmelse om anskaffelse afløse kunstgenstande til kirken.

Stk. 2. Forslag til anskaffelse af anden kunstnerisk udsmykning skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Stk. 3. Forslag til ændring eller istandsættelse af bestående kunstnerisk udsmykning skal godkendes af stiftsøvrigheden. Er den kunstneriske udsmykning over 100 år gammel, skal forslaget tilvejebringes gennem Nationalmuseet.

Arkitektbistand

§ 12. Større arbejder ved en kirke skal projekteres og ledes af en arkitekt med grundigt kendskab til kirkebygninger.

Kapitel 2

Kirkegårde m.v.

Erhvervelse af arealer og bygninger

§ 13. Erhvervelse af arealer og bygninger til brug for kirken eller kirkegården skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Anlægs- og bygningsarbejder

§ 14. Anlæggelse, udvidelse og nedlæggelse

af kirkegårde og parkeringspladser til brug for kirken eller kirkegården skal godkendes af stiftsøvrigheden.

§ 15. Opførelse, ombygning og nedrivning af bygninger til brug for kirken eller kirkegården skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Stk. 2. Menighedsrådet træffer bestemmelse om istandsættelse af de bygninger, der er nævnt i stk. 1.

Indhegning

§ 16. Kirkegården skal indhegnes forsvarligt.

§ 17. Kirkegårdens indhegning og indgangspartier må ikke ændres, omsættes eller nedrives uden tilladelse fra stiftsøvrigheden.

§ 18. Kemiske midler til bekæmpelse af ukrudt må ikke anvendes på kirkegårdsdiger og på digernes fod. På kirkegården i øvrigt må ikke anvendes ukrudtbekæmpende midler, som oplagres i jorden.

Kirkegårdens indretning

§ 19. Ændring og regulering af kirkegårdens indretning skal godkendes af provstiudvalget.

Stk. 2. Træer på kirkegården må ikke fjernes uden tilladelse fra provstiudvalget.

Stk. 3. Dræning skal godkendes af provstiudvalget. Dræning kan ikke fordres udført i en større dybde end 2,2 m. Er kirken over 100 år gammel, skal omfangsdræn omkring kirken godkendes af stiftsøvrigheden.

Stk. 4. Forinden provstiudvalget træffer afgørelse i henhold til stk. 1-3, skal udtalelse indhentes fra kirkegårdskonsulenten.

§ 20. Der må ikke plantes træer eller buske på gravstederne uden kirkegårdsbestyrelsens tilladelse.

§ 21. Gravgitre og mindesmærker, som ikke i medfør af lovens kapitel IV er registreret som bevaringsværdige, kan, hvis de anses for skæmmende eller upassende, af provstiudvalget fjernes fjernet fra kirkegården.

Stk. 2. Det kan ikke fordres, at indskrifter på mindesmærker skal være affattet på dansk.

§ 22. Der kan anlægges fællesgrave til hen-

holdsvis kister og urner, der ikke ønskes nedsat i særskilt gravsted.

Kister og urner

§ 23. Ved begravelse og ligbrænding skal liget være anbragt i kiste.

Stk. 2. Kister skal kunne stå tørt i almindelig gravdybde. Over en kiste skal der være mindst 1 m jord.

Stk. 3. Kister til begravelse må hverken helt eller delvis være fremstillet af plastic eller andet uforgængeligt materiale. Plasticindsatse og plasticposer må ikke anvendes.

Stk. 4. Krematoriets bestyrelse afgør, om kister er egnede til brænding.

§ 24. Urner af plasticmateriale eller andet langsomt forgængeligt materiale kan kun jordfæstes på kirkegårde med tilladelse fra kirkegårdsbestyrelsen.

Stk. 2. Over en urne skal der være mindst 0,5 m jord.

Flytning af lig og urner

§ 25. Ligflytning kan kun finde sted med stiftsovrighedens tilladelse efter indhentet erklæring fra sundhedsmyndighederne.

Stk. 2. Kirkegårdsbestyrelsen kan tillade flytning af nedgravede askeurner.

Stk. 3. Opgravede ligrester skal nedgraves samlet på samme eller anden kirkegård.

Kirkegårdsprotokol m.m.

§ 26. Kirkegårdsprotokollen, jf. lovens § 12, skal føres i 2 eksemplarer, der ikke må opbevares på samme sted og skal for hvert gravsted indeholde oplysning om:

- 1) gravstedets betegnelse,
- 2) nummer for hver enkelt gravplads i gravstedet,
- 3) navn, stilling, fødselsdato (personnummer) og dødsdag for de i hver enkelt gravplads begravede,
- 4) tidspunktet for hver enkelt begravelse/urnenedsættelse,
- 5) til hvem gravstedsbrev er udstedt,
- 6) tidspunktet for brugsperiodens udløb og
- 7) eventuel registrering af gravminder, jf. § 31, stk. 1, 1. punktum.

Stk. 2. I forbindelse med protokollen skal der

føres et alfabetisk register over de på kirkegården begravede.

Stk. 3. Kirkegårdsprotokollen kan føres på edb. Provstens autorisation efter lovens § 12 finder sted ved, at provsten godkender edb-systemet og dets anvendelse.

§ 27. Kortet over kirkegården, jf. lovens § 12, skal udfærdiges i 2 eksemplarer, der ikke må opbevares samme sted, og godkendes af provstiudvalget.

Stk. 2. På kortet skal hver gravplads afmærkes med nummer.

Stk. 3. Kortet skal angive de i § 31, stk. 1, 2. punktum, nævnte gravminder.

§ 28. Protokol og kort skal forevises ved det årlige syn over kirkegården.

Stk. 2. Mindst en gang årligt skal det kontrolleres, at protokol og kort er i overensstemmelse med de faktiske forhold på kirkegården.

Miljø

§ 29. Menighedsrådet skal søge at forhindre, at kirkens og kirkegårdens nærmeste omgivelser bebygges eller bruges på skæmmende måde.

Stk. 2. Det bør så vidt muligt undgås, at der foretages sådanne ændringer i bebyggelsen og beplantningen ved kirken og på kirkegården, at skønhedsværdier, der er knyttet til samspillet mellem kirke, kirkegård og omgivelser, forringes.

Stk. 3. Ledningsmaster må ikke anbringes på kirkegården eller i dens hegn. Ledninger må ikke føres henover kirkegården.

Kapitel 3

Registrering af gravminder

§ 30. Forslag til registrering udarbejdes på kartotekskort. Disse udfyldes af den i lovens § 21, stk. 2, omtalte sagkyndige i 2 eksemplarer, hvoraf det ene sæt gennem menighedsrådet fremsendes til provsten til brug ved registreringen, jf. lovens § 21, stk. 2, medens det andet opbevares af vedkommende museum.

§ 31. Registreringen sker ved, at synet i kirkegårdsprotokollen sætter et stempel ved det pågældende gravsted. Står gravmindet ikke på et gravsted, angives gravmindets placering på kirkegårdskortet med et stort bogstav (A, B, C,

etc.), der ligeledes forsynes med stempel. Endvidere stemples det tilsvarende kartotekskort. Efter registreringen opbevares kartoteket ved kirken.

Stk. 2. I provstiets synsprotokol og i kirkens protokol indføres en bemærkning om, at registrering har fundet sted med angivelse af antallet af registrerede gravminder.

Stk. 3. Ved udgangen af hvert år sender provsten indberetning til Kirkeministeriet om, på hvilke kirkegårde registrering har fundet sted i løbet af året.

§ 32. Den sagkyndige kan over for provstesyret gøre indsigelse mod den afgørelse, der er truffet i forbindelse med synet. Finder provstesyret ikke at kunne tage indsigelsen til følge, skal provsten forelægge spørgsmålet om registrering for kirkeministeren til afgørelse.

§ 33. For de kirkegårde, hvor registreringen foretages af Nationalmuseet, foranlediger museet, at der udarbejdes et kartotek over de bevaringsværdige gravminder, og at notering om registreringen sker ved stempeling i kirkegårdsprotokollen eller på kirkegårdskortet.

Stk. 2. Ved udgangen af hvert år sender Nationalmuseet indberetning til Kirkeministeriet om, på hvilke kirkegårde registrering har fundet sted i årets løb.

Kapitel 4

Tilsyn

Dagligt tilsyn (lovens § 23)

§ 34. Menighedsrådet har ansvaret for det daglige tilsyn med kirkebygningen, dens inventar, løsøre og tilbehør samt med kirkegården og bygninger til brug for kirken og kirkegården.

Årligt syn (lovens § 24)

§ 35. Menighedsrådet udpeger den bygningskyndige, der skal deltage i synet, og underretter provstiudvalget herom.

§ 36. Synet skal foretages omhyggeligt og omfatte:

- 1) kirkebygningens ydre,
- 2) kirkebygningens indre, herunder lofts- og tårnrum,
- 3) kirkens inventar og tilbehør. Tilbehør, som opbevares uden for kirken, skal være til stede ved synet,

- 4) kirkens forsikringsforhold,
- 5) kirkegården med tilbehør og bygninger til brug for kirken og kirkegården.

Stk. 2. Ved synet skal det påses, at mangler, der er konstateret ved tidligere syn, er afhjulpet. Er dette ikke sket, må grunden hertil oplyses, og en ny frist for afhjælpningen fastsættes.

Stk. 3. Ved synsforretningen træffes bestemmelse om, hvilke nye arbejder og foranstaltninger, der skal udføres for at bringe kirken i forsvarlig stand. Der skal sættes en frist for manglernes afhjælpning.

§ 37. Synsforretningen ledes af menighedsrådets formand.

Stk. 2. Synsforretningen indføres i kirkens protokol. Enhver af deltagerne har ret til at få tilført sine bemærkninger til protokollen.

Stk. 3. Menighedsrådets formand underskriver protokollen og indsender inden 14 dage til provstiudvalget en fuldstændig udskrift af, hvad der er tilført om synsforretningen.

Provstesyn (lovens § 26)

§ 38. I det år, hvor der afholdes syn, må spækning og kalkning ikke finde sted, før synet har været afholdt.

§ 39. Menighedsrådet indkalder den bygningskyndige, der er nævnt i § 35, til synet.

§ 40. Kirkens protokol og forsikringsdokumenter skal være fremlagt ved synet.

Stk. 2. Enhver af deltagerne i synet har ret til at få sine bemærkninger protokolleret.

Kapitel 5

Tilsynet med ikke-selvejende kirker

Dagligt tilsyn

§ 41. Kirkens ejer har det daglige tilsyn med kirkebygningen m.v.

Årligt syn

§ 42. Synet foretages af kirkens ejer sammen med en bygningskyndig, som ejeren har udpeget.

Stk. 2. Det udvalg, der er nævnt i § 22 i lov om menighedsråd, deltager i det årlige syn af kirken og kirkegården. Kirkens ejer sender meddelelse til menighedsrådet om tidspunktet for synsforretningens afholdelse.

§ 43. Synsforretningen skal indføres såvel i kirkens protokol som i menighedsrådets beslutningsprotokol.

Stk. 2. Tilførslen til kirkens protokol underskrives af kirkens ejer og af en af menighedsrådets repræsentanter.

Stk. 3. Kirkens ejer indsender snarest muligt udskrift af forretningen til provstiudvalget.

Provstesyn

§ 44. Den bygningskyndige, der er nævnt i § 42, stk. 1, og det udvalg, der er nævnt i § 22 i lov om menighedsråd, skal være til stede ved synet.

Stk. 2. Synsforretningen indføres i kirkens protokol, menighedsrådets beslutningsprotokol og provstiets synsprotokol. Provsten underskriver alle tilførsler.

Kapitel 6

Særlige bestemmelser

§ 45. Forud for ekspropriation i henhold til lovens § 47 skal det sikres, at anvendelse af arealet til kirkegård ikke vil medføre beskadigelse af grundvandet. Ved bedømmelsen af arealets egnethed skal embedslægen så vidt muligt søge bistand hos amtsrådet.

Kapitel 7

Klage- og ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 46. Menighedsrådenes afgørelser efter § 14, stk. 2, og 17, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde samt §§ 20, 23, stk. 4, 24, stk. 1, og 25, stk. 2, i denne bekendtgørelse kan påklages til provstiudvalget.

Stk. 2. Provstiudvalgenes afgørelser efter lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde samt denne bekendtgørelse kan påklages til stiftsøvrigheden.

Stk. 3. Stiftsøvrighedernes afgørelser efter lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde samt denne bekendtgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Klage skal indgives inden en måned efter, at klageren er blevet bekendt med afgørelsen. Provstiudvalget og stiftsøvrigheden kan se bort fra fristen, når der er særlig grund hertil.

§ 47. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juli 1992.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 389 af 20. juni 1986 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde ophæves.

Kirkeministeriet, den 19. juni 1992

TORBEN RECHENDORFF

/ Finn Langager Larsen

Bekendtgørelse af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Herved bekendtgøres lov nr. 268 af 22. maj 1986 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde som ændret ved lov nr. 287 af 29. april 1992.

Kapitel I

Formål

§ 1. Denne lov har til formål

- 1) at virke til, at folkekirkens kirkebygninger danner den bedst mulige ramme om menighedens gudstjenester, de kirkelige handlinger og andre kirkelige aktiviteter,
- 2) at sørge for, at der er tilstrækkelig plads til begravelser på folkekirkens kirkegårde, og at disse fungerer som værdige og vel vedligeholdte begravelsespladser, og
- 3) at sikre, at der ikke sker en forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkebygninger og kirkegårde.

Kapitel II

Kirkebygninger

§ 2. Opførelse af kirker og nedbrydning af kirker skal godkendes af kirkeministeren.

Stk. 2. Forinden en ny kirke indvies, skal der afholdes et afleveringssyn efter regler, der fastsættes af kirkeministeren.

Stk. 3. Udvidelse, ombygning og ændring af kirkebygninger skal godkendes af stiftsøvrigheden.

§ 3. Menighedsrådet sørger for vedligeholdelse af kirken og dens inventar og udsmykning.

Stk. 2. Nærmere regler herom samt om nyan-skaffelse af inventar m.v. fastsættes af kirkeministeren.

§ 4. Restaurering af kalkmalerier må kun ske i henhold til et forslag, der er tilvejebragt gennem Nationalmuseet og godkendt af stiftsøvrigheden.

Stk. 2. Fremkommer der hidtil ukendte kalkmalerier, skal dette straks indberettes til Nationalmuseet.

§ 5. Kirkeministeren kan fastsætte bestemmelser om forsikring af kirkebygninger, deres inventar og andet løsøre.

§ 6. Kister, som findes i kirken, herunder i gravkapeller eller i gravkældre, må kun fjernes og nedsættes på kirkegården, hvis stiftsøvrigheden tillader det. Om fornødent skal de pårørende gennem Statstidende opfordres med 12 ugers varsel til at fremkomme med eventuelle indsigelser.

§ 7. Ved enhver kirke skal der være en af provsten autoriseret protokol. Nærmere regler om protokollens førelse fastsættes af kirkeministeren.

§ 8. De kgl. bygningsinspektører, Nationalmuseet og Akademiet for de skønne Kunster yder Kirkeministeriet og stiftsøvrighederne

sagkyndig bistand i forhold, der vedrører kirker og kirkegårde.

Stk. 2. Kirkeministeren kan udpege særligt sagkyndige til at rådgive i spørgsmål om varmeanlæg, orgler, klokker og andre forhold, hvor vejledning skønnes ønskelig.

Kapitel III

Kirkegårde

§ 9. Menighedsrådet sørger for, at kirkegården vedligeholdes, og at der er tilstrækkelig begravelsesplads for sognets beboere.

Stk. 2. Regler om anlæggelse, udvidelse, nedlæggelse, indhegning, indretning, beplantning og vedligeholdelse af kirkegårde samt om opførelse, ombygning, nedrivning og istandsættelse af bygninger til brug for kirken eller kirkegården fastsættes af kirkeministeren.

Stk. 3. Offentlig vej eller gangsti må ikke anlægges over kirkegården.

Stk. 4. En kirkegård skal indvies, inden den tages i brug.

§ 10. Jord til kirkegårdens udvidelse eller til anlæg af nye kirkegårde eller hjælpekirkegårde, herunder også anlæg af kirkegårde for valgmenigheder med egen kirke, samt arealer til parkering, adgangsveje m.v. kan erhverves ved ekspropriation, der anordnes af kirkeministeren efter de i forordning af 23. april 1845 givne regler.

§ 11. (Ophævet).

§ 12. Ved enhver kirkegård skal der være en af provstiuvalget godkendt vedtægt for orden på kirkegården og dennes benyttelse, en af provsten autoriseret kirkegårdsprotokol samt et kort over kirkegården.

Stk. 2. Vedtægten skal blandt andet indeholde bestemmelser om gravstedernes størrelse og om fredningstidens længde samt takstbestemmelser vedrørende erhvervelse, fornyelse og vedligeholdelse af gravsteder.

Stk. 3. Ved godkendelsen af vedtægter skal provstiuvalget sikre ensartede takster inden for samme ligningsområde, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 4. Provstiuvalget sender genpart af vedtægter og vedtægtsændringer til stiftsøvrigheden samtidig med godkendelsen.

§ 13. Fredningstiden er den periode, i hvilken et gravsted ikke kan nedlægges, jf. § 17, stk. 1.

Stk. 2. Fredningstiden for et gravsted er mindst 20 år, men kan i vedtægten fastsættes til en længere periode. For børnegrave kan der i vedtægten fastsættes en kortere fredningstid. For nedgravede askeurner er fredningstiden mindst 10 år.

§ 14. Sognets beboere har ret til at blive begravet på kirkegården i det sogn, hvor de bor. For personer, der ikke tilhører folkekirken, gælder dette dog ikke, hvis der i sognet findes en kommunal begravelsesplads eller en begravelsesplads for det trossamfund, som de tilhører.

Stk. 2. Udensognsboende, der enten har ægtefælle, forældre eller børn begravet på kirkegården, eller som på særlig måde har været knyttet til sognet, ligestilles med indensognsboende.

Stk. 3. Hvor pladsforholdene tillader det, kan det i vedtægten bestemmes, at også andre udensognsboende end de i stk. 2 nævnte skal have adgang til at blive begravet på kirkegården.

§ 15. Retten til udlægning af et gravsted i medfør af § 14, stk. 1 og stk. 2, omfatter erhvervelse af brugsret for en fredningsperiode til et gravsted med en gravplads, hvis der er efterlevende ægtefælle dog med to gravpladser. Dette gælder også i tilfælde, hvor der uden vederlag udlægges gravsted for en ubemidlet afdød, jf. § 16.

Stk. 2. Det kan i vedtægten bestemmes, at der mod betaling kan erhverves brugsret til et gravsted for mere end en fredningsperiode, og at et gravsted mod betaling kan udlægges med flere pladser end nævnt i stk. 1.

§ 16. Der skal altid være adgang for ubemidlede til at få et gravsted udlagt uden vederlag. Sådanne gravsteder må ikke henlægges til en særlig afdeling på kirkegården.

§ 17. Et gravsted kan ikke nedlægges, forinden fredningstiden efter den seneste begravelse i gravstedet er udløbet.

Stk. 2. Hvis den, der har brugsret til et gravsted, ikke sørger for, at det holdes i sømmelig stand, kan det ryddes og besås med græs eller gruslægges i resten af den periode, for hvilken

brugsretten er erhvervet (brugsperioden), jf. dog § 18. Gravminder skal dog opbevares indtil brugsperiodens udløb.

Stk. 3. Når brugsretten til et gravsted udløber, kan den kræves fornyet mod betaling af et i vedtægten herfor fastsat vederlag, jf. dog § 18.

§ 18. Til gennemførelse af en af provstiudvalget godkendt reguleringsplan for kirkegården kan et gravsted inddrages helt eller delvis, når fredningstiden efter den seneste begravelse er udløbet.

Stk. 2. Retten til at foretage yderligere begravelse i et gravsted, der er omfattet af en godkendt reguleringsplan, ophører, når der er forløbet en fredningsperiode efter den senest forud for planens godkendelse foretagne begravelse, uanset om brugsretten til gravstedet måtte være erhvervet for et længere tidsrum.

§ 19. (Ophævet).

Kapitel IV

Registrering af gravminder

§ 20. Gravminder, der bevarer mindet om fortjenstfulde mænd og kvinder, eller som i øvrigt af kunstneriske, kulturhistoriske eller andre grunde må anses for særlig bevaringsværdige, skal registreres.

§ 21. Registreringen foretages særskilt for hver kirkegård af det i § 26 nævnte syn.

Stk. 2. Til brug ved registreringen udarbejder menighedsrådet og en af vedkommende museumsråd udpeget sagkyndig et forslag, der fremsendes til provsten.

Stk. 3. For kirkegårde, der ikke er undergivet syn i henhold til § 26, foretages registreringen af Nationalmuseet. Det stedlige museum medvirker ved registreringen efter aftale med Nationalmuseet. Registreringen sker i samarbejde med kirkegårdsbestyrelsen. Nationalmuseets afgørelse kan påklages til kirkeministeren.

Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om registreringen.

§ 22. Menighedsrådet eller kirkegårdsbestyrelsen, jf. § 21, stk. 3, må ikke fjerne registrerede gravminder fra kirkegården.

Stk. 2. Kirkeministeren kan tillade, at registrerede gravminder anbringes andre steder end på kirkegården.

Kapitel V

Tilsyn

§ 23. Menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården.

§ 24. Hvert år inden 1. oktober skal menighedsrådet sammen med en bygningskyndig foretage syn over kirken og kirkegården.

§ 25. Om synsforretningen foretages tilførsel til kirkens protokol. En udskrift af denne indsendes til provstiudvalget, der afgør, hvad der videre skal foretages.

§ 26. Provsten og en bygningskyndig person, der er valgt af provstiudvalget, deltager med ikke over 3 års mellemrum i det syn, der er nævnt i § 24. Dette ledes da af provsten, der fastsætter datoen for synet og indkalder menighedsrådet til deltagelse i synet. Forretningen indføres i en for hele provstiet fælles synsprotokol og i kirkens protokol. Provsten sender en udskrift af forretningen til provstiudvalget, der afgør, hvad der videre skal foretages.

§ 27. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om afholdelse af de i §§ 24-26 nævnte synsforretninger.

§ 28. Provstiudvalget fastsætter en frist for afhjælpning af de mangler, der er udsat ved synet.

Stk. 2. Provsten kan foranledige, at udførelsen af synsudsatte arbejder kontrolleres ved et ekstraordinært syn, jf. § 31.

§ 29. Inden en måned efter, at menighedsrådet har modtaget meddelelse om provstiudvalgets afgørelse i henhold til §§ 25 og 26, dog senest inden udløbet af den af provstiudvalget fastsatte frist for manglernes afhjælpning, kan afgørelsen af menighedsrådet indbringes for stiftsøvrigheden.

§ 30. Spørgsmålet om, hvorvidt der i henhold til synsforretningen er pålagt kirken noget, som ikke lovligt kan pålægges den, kan af menighedsrådet indbringes for domstolene ved sagsanlæg inden to måneder efter, at menighedsrådet har modtaget meddelelse om afgørelsen.

§ 31. Kirkeministeren, stiftsøvrigheden eller

provsten kan foranledige, at der afholdes et ekstraordinært syn efter reglerne i § 26.

§ 32. Bestemmelser om ydelse af vederlag, diæter og befordringsgodtgørelse til deltagere i synsforretninger fastsættes af kirkeministeren.

Kapitel VI

Særligt tilsyn

§ 33. Kirkeministeren kan bestemme, at særlige bevaringsværdige kirkebygninger henlægges under et særligt kirkesyn bestående af 3 af ministeren udpegede personer med arkitektonisk og arkæologisk sagkundskab.

§ 34. Særligt kirkesyn afholdes med et eller flere års mellemrum efter kirkeministerens bestemmelse.

§ 35. Tilsynet omfatter navnlig kirkebygningen som bygningsmindesmærke, kirkens umiddelbare omgivelser samt løsøre og andet tilbehør af kunstnerisk, historisk eller arkæologisk interesse.

§ 36. Provstesynet og en eller flere repræsentanter for menighedsrådet skal være til stede ved disse synsforretninger, men deltager ikke i kirkesynets afgørelser.

Stk. 2. Forretningen indføres i det særlige kirkesyns protokol, provstiets synsprotokol og kirkens protokol.

Stk. 3. En udskrift af det særlige kirkesyns protokol sendes til stiftsøvrigheden, der afgør, hvad der videre skal foretages.

§ 37. Ved hoveddistandsættelse eller større udvidelse af en kirke kan kirkeministeren nedsætte et særligt syn bestående af 3 sagkyndige personer. Synets befojelser fastsættes af kirkeministeren i hvert enkelt tilfælde.

§ 38. (Ophævet).

Kapitel VII

Udgifternes afholdelse

(Ophævet).

Kapitel VIII

Ikke-selvejende kirker

§ 41. Opgaver og beføjelser, der ved denne

lov er henlagt til menighedsrådet, varetages ved kirker, der ikke er selvejende, af den, der ejer kirken, eller den, der ejer afløsningssummen for kirketienden, der ligeledes afholder de udgifter, som i henhold til lov om folkekirkens økonomi § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, påhviler kirkekassen, jf. dog nævnte lovs § 2, stk. 2.

§ 42. Det udvalg, der er nævnt i § 22 i lov om menighedsråd, skal være til stede ved syn over kirken og kirkegården, jf. § 24, § 26 og § 33.

§§ 43-44. (Ophævet).

Kapitel IX

Særlige bestemmelser

§ 45. Loven gælder for valgmenigheders kirker og kirkegårde med de fravigelser, som måtte blive fastsat af kirkeministeren.

§ 46. På kirkegårde, som bestyres af et særligt begravelsesvæsen i henhold til tilladelse fra kirkeministeren efter de særlige regler herom, kommer loven til anvendelse med de fravigelser, der indeholdes i den for disse kirkegårdes bestyrelse af kirkeministeren stadfæstede vedtægt.

§ 47. En kirkegårdsbestyrelse kan ikke modsætte sig, at krigsdøde begraves på kirkegården, såfremt der er disponibel gravplads. Er dette ikke tilfældet, kan det fornødne areal tilvejebringes ved ekspropriation. Beslutningen herom træffes af kommunalbestyrelsen efter indhentet erklæring fra embedslægen.

Kapitel X

Klageadgang

§ 47 a. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om klageadgang.

Kapitel XI

Ikrafttrædelse m.m.

§ 48. Loven træder i kraft den 1. juli 1986.

Stk. 2. Samtidig ophæves;

- 1) lov nr. 103 af 8. maj 1908 om sognekirkers udvidelse,
- 2) lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 455 af 23. september 1947,

11. juni 1992.

1873

Nr. 454.

- 3) kongelig anordning nr. 136 af 11. april 1953
om vedligeholdelse af og tilsyn med kirke-
bygninger m.v.,
- 4) kongelig anordning nr. 143 af 20. april 1953
om kirkegårde.

Lov nr. 287 af 29. april 1992 indeholder i § 2
følgende bestemmelse:

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1992.

Stk. 2. Samtidig ophæves lov af 6. juli 1867
om afløsning af de ved demarkationslinien om
København pålagte indskrænkninger m.v.

§ 49. Loven gælder ikke for Færøerne og
Grønland.

Kirkeministeriet, den 11. juni 1992

TORBEN RECHENDORFF

/ Finn Langager Larsen

Lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Stiftelse og ophør af medlemskab af folkekirken

§ 1. Personer, der døbes i folkekirken, bliver ved dåben medlem af folkekirken.

Stk. 2. Personer, der er døbt i et andet evangelisk-luthersk trossamfund her i landet, bliver medlem af folkekirken ved at slutte sig til en menighed i folkekirken.

Stk. 3. Personer, der er døbt i et evangelisk-luthersk trossamfund i udlandet, bliver medlem af folkekirken ved at tage ophold her i landet, medmindre de anmelder at ville stå uden for folkekirken.

Stk. 4. Andre personer, der er døbt med den kristne dåb, bliver medlem af folkekirken ved at optages i folkekirken eller for mindreåriges vedkommende ved at opdrages i folkekirkens tro.

§ 2. Et medlem af folkekirken kan bringe sit medlemskab til ophør ved skriftlig anmeldelse.

Stk. 2. Medlemskabet ophører, såfremt et medlem slutter sig til et andet trossamfund eller på anden måde, f.eks. ved at lade sig gendøbe, stiller sig uden for folkekirken.

§ 3. For ugifte personer under 18 år træffes bestemmelser efter § 1, stk. 2-4, og § 2 af forældremyndighedens indehaver, dog at en person, der er fyldt 15 år, tillige skal give sit samtykke.

§ 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om optagelse i og udtræden af folkekirken.

Kirkemin. j.nr. 725/90

Kapitel 2

Tilhørsforholdet til folkekirkens menigheder

§ 5. Folkekirkens medlemmer hører til menigheden i det sogn, hvori de har bopæl, medmindre de ved særlig bestemmelse er henvist til en anden menighed. Medlemmerne af menighederne for døve bevarer dog tillige tilhørsforholdet til sognemenigheden.

Kapitel 3

Medlemmers ret til kirkelig betjening

§ 6. Ethvert medlem af folkekirken har ret til kirkelig betjening af præsten eller præsterne for den menighed, hvortil medlemmet hører, jf. § 5. Sognebåndsløse betjenes dog af den præst, til hvem der er løst sognebånd.

Stk. 2. Et medlem, der ikke har bopæl her i landet, har ret til kirkelig betjening af præsten for den menighed, hvortil medlemmet senest har hørt.

§ 7. Et medlem af folkekirken, der ikke hører til sognemenigheden, men som har en særlig tilknytning til denne, har ret til kirkelig betjening i sognemenighedens kirke. Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

§ 8. Præsterne i et pastorat kan med menighedsrådenes tilslutning dele pastoratet i områder, således at hver præst betjener sit område.

Stk. 2. Menighedens medlemmer har dog uanset områdedelingen ret til kirkelig betjening af enhver af pastoratets præster.

VLOV

Schultz Grafisk A/s 012/06637 23-05 1/kirk69148

§ 9. Fremsætter menighedsrådet eller en af præsterne ønske derom, eller anser biskoppen det for påkrævet, kan biskoppen efter forhandling med menighedsrådet og præsterne fastsætte regler om præsternes betjening af menigheden eller menighederne, herunder om opdeling af pastoratet i områder, og om præsternes adgang til brug af kirken eller kirkerne. Sådanne regler skal altid fastsættes, når pastoratet opdeles i områder.

Stk. 2. Biskoppens afgørelser efter stk. 1 kan af de berørte menighedsråd og præster påklages til kirkeministeren.

Kapitel 4 *Sognebåndsløsning*

§ 10. Et medlem af folkekirken kan ved sognebåndsløsning slutte sig til sognepræsten for en anden menighed end den, hvortil medlemmet hører. En præst er ikke forpligtet til at modtage en ansøger som sognebåndsløser, såfremt hensynet til denne findes at burde vige for afgørende hensyn til præsten eller dennes menighed.

Stk. 2. En præsts afslag efter stk. 1 kan af medlemmet påklages til biskoppen. Biskoppens afgørelse kan ikke indbringes for Kirkeministeriet.

§ 11. Sognebåndsløsning ophører ved sognebåndsløserens anmeldelse herom.

Stk. 2. En præst, til hvem sognebånd er løst, kan opsig sognebåndsløsningen, såfremt der foreligger omstændigheder, som gør det urimeligt at fastholde præstens forpligtelser over for den pågældende. Opsigelse skal ske skriftligt med 6 måneders varsel. Opsigelsen kan af sognebåndsløseren påklages til biskoppen. Klage til biskoppen senest 4 uger efter modtagelsen af opsigelsen har opsættende virkning. Biskop-

pens afgørelse kan ikke indbringes for Kirkeministeriet.

Stk. 3. Sognebåndsløsningen ophører, når den præst, til hvem sognebånd er løst, forflyttes, dør eller afskediges. Sognebåndsløseren kan dog udsætte ophørstidspunktet, indtil en ny præst er ansat.

§ 12. For ugifte personer under 18 år træffes bestemmelser efter §§ 10-11 af forældremyndighedens indehaver, dog at en person, der er fyldt 15 år, tillige skal give sit samtykke.

§ 13. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning.

Kapitel 5 *Ikrafttrædelsesbestemmelser*

§ 14. Loven træder i kraft den 1. januar 1992. Samtidig ophæves:

- 1) Lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 758 af 7. december 1987, og
- 2) lov om kirkers brug, sognebåndsløsning m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 759 af 7. december 1987.

Stk. 2.1 lov nr. 218 af 23. april 1986 om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. foretages følgende ændringer:

1. I § 5. stk. 2, ændres »§ 22« til: »§ 9 i lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning«.

2. Kapitel 3 ophæves.

§ 15. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft på Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot. den 6. juni 1991

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Torben Rechendorff

Lov om ændring af lov om valg til menighedsråd, lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning og lov om folkekirkens økonomi

(Ajourføring af bestemmelser vedrørende værgemål, tidsfrister og brevstemmer på institutioner samt bestemmelser vedrørende medlemmer af Skt. Petri tyske menighed)

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1

I lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 30 af 24. januar 1996, foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Den, der er under værgemål med fragtelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, har ikke valgret.«

2. I § 8, stk. 3, ændres »11.« til: »7.«.

3. § 26, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Vælgere, der er indlagt på eller optaget i følgende institutioner, boformer m.v., kan brevstemme i institutionen, boformen m.v.:

1) Sygehuse.

2) Plejehjem og beskyttede boliger, der drives efter reglerne i lov om social service.

3) Boformer for voksne tilvejebragt af amtskommunen efter reglerne i lov om social service til længerevarende eller midlertidigt ophold til personer, der på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har særlige behov, og boformer for voksne, der drives efter nævnte lovs forsøgsbestemmelser, samt opholdssteder uden for de pågældendes bolig, hvor kommunen efter reg-

lerne i nævnte lov giver tilbud om personlig hjælp, omsorg og pleje m.v. til personer, som på grund af midlertidig eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov herfor. Kommunalbestyrelsen kan dog efter aftale med menighedsrådets valgbestyrelse beslutte, at brevstemmeafgivning i de boformer, der er nævnt i 1. pkt., i stedet skal ske efter reglerne i § 27 om brevstemmeafgivning i hjemmet. Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter aftale med menighedsrådets valgbestyrelse beslutte, at der ikke skal foretages brevstemmeafgivning i forbindelse med de tilbud, der er nævnt i 1. pkt.

4) Almene ældreboliger, der er omfattet af lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger m.v., og ældreboliger, der er omfattet af lov om boliger for ældre og personer med handicap. Kommunalbestyrelsen kan dog efter aftale med menighedsrådets valgbestyrelse beslutte, at brevstemmeafgivning i ældreboliger i stedet skal ske efter reglerne i § 27 om brevstemmeafgivning i hjemmet.«

4. § 26, stk. 3, ophæves.

Stk. 4-7 bliver herefter stk. 3-6.

5. I § 26, stk. 8, der bliver stk. 7, ændres »7« til: »6«.

6. I § 27, 1. pkt., ændres »eller boliger« til: », boformer m.v.«.

§ 2

I lov nr. 352 af 6. juni 1991 om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning foretages følgende ændring:

1. § 5 affattes således:

»§ 5. Folkekirkens medlemmer hører til menigheden i det sogn, hvori de har bopæl, medmindre de ved særlig bestemmelse er henvist til en anden menighed. Medlemmerne af menighederne for døve samt medlemmerne af Skt. Petri tyske menighed bevarer dog tillige tilhørsforholdet til sognemenigheden.«

§ 3

I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 537 af 24. juni 1997, foretages følgende ændringer:

1. I § 15, stk. 3, 2. pkt., udgår », Skt. Petri tyske menighed«.

2. I § 18, stk. 3, udgår »og Skt. Petri tyske me- nighed«.

§ 4

Lovens §§ 1 og 2 træder i kraft dagen efter be- kendtgørelsen i Lovtidende, mens lovens § 3 træder i kraft den 1. januar 2001.

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft på Færøerne med de afvigelser, som de særlige fær- øske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 20. december 1999

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Margrethe Vestager

Bekendtgørelse af lov om valg til menighedsråd

Herved bekendtgøres lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 30 af 24. januar 1996, med de ændringer, der følger af lov nr. 941 af 20. december 1999.

Kapitel 1

Valg, valgret, valgbarhed

§ 1. Medlemmer af menighedsråd vælges for 4 år, regnet fra et kirkeårs begyndelse. Mandaterne bortfalder dog i intet tilfælde, før nyvalg har fundet sted.

Stk. 2. Ordinære valg foregår den 2. tirsdag i november måned.

Stk. 3. Oprettes nye menighedsråd i løbet af en valgperiode, gælder valget kun for resten af denne.

§ 2. Valgret har ethvert medlem af folkekirken, der er fyldt 18 år og har dansk indfødsret eller har haft fast bopæl i riget uafbrudt i et år forud for valgdagen.

Stk. 2. Valgmenighedsmedlemmer har ikke valgret til menighedsråd.

Stk. 3. Den, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, har ikke valgret.

§ 3. Valgbar er enhver, som opfylder betingelserne i § 2 for valgret.

Stk. 2. Præster ansat i folkekirken er ikke valgbar.

Stk. 3. Den, der ved endelig dom eller vedtagelse af bøde er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af et menighedsråd, er ikke valgbar. Med straf sidestilles foranstaltninger efter straffelovens §§ 68-70.

Stk. 4. En strafbar handling kan ikke medføre tab af valgbarhed, når der på valgdagen er forløbet 3 år, efter at straffen eller foranstaltningen er udstået, ophævet, eftergivet eller bortfaldet. Er straffen ubetinget fængsel på over 6 måneder, eller er der idømt forvaring, er fristen dog 5 år. Ved betingede domme og bødestraffe regnes fristen fra datoen for den endelige dom eller bødens vedtagelse.

Stk. 5. Opstilling som kandidat til valget kan dog altid ske uanset indsigelse om manglende valgbarhed på grund af straf

Stk. 6. Gör et medlem af det nyvalgte menighedsråd gældende, at en kandidat på grund af straf ikke er valgbar, afgør menighedsrådet valgbarhedsspørgsmålet.

Stk. 7. Indsigelse mod en valgt kandidats valgbarhed på grund af straf skal fremsættes på menighedsrådets konstituerende møde, jf. lov om menighedsråd § 6.

Stk. 8. Indsigelse mod en stedfortræders valgbarhed på grund af straf skal fremsættes på det første møde i menighedsrådet, som stedfortræderen er indkaldt til.

Stk. 9. Bliver et medlem af menighedsrådet straffet, afgør menighedsrådet, om medlemmet som følge heraf har mistet sin valgbarhed.

Stk. 10. Menighedsrådets afgørelser efter stk. 6 og 9 kan indbringes for biskoppen, hvis afgørelse kan indbringes for kirkeministeren.

Stk. 11. Anke af en afgørelse i medfør af stk. 6 og 9 har opsættende virkning. Anke kan ikke fin-

de sted senere end 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt klageren.

§ 4. Ingen kan udøve valgret uden at være optaget på en valgliste, jf. kapitel 3.

Stk. 2. De, der er optaget på valglisten, men ikke længere har bopæl i menighedsråds kredsen eller ikke er medlem af folkekirken, har ikke ret til at afgive stemme.

§ 5. En sognebåndsløser skal i forbindelse med sognebåndsløsningen vælge, om han eller hun vil udøve valgret i den menighedsråds kredsen, hvor sognebåndsløseren bor, eller i en menighedsråds kredsen, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat. Sognebåndsløseren er kun valgbar i den menighedsråds kredsen, hvor valgetten udøves.

Stk. 2. Dersom valgetten ønskes udøvet i en menighedsråds kredsen, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat, skal der i forbindelse med sognebåndsløsningen gives meddelelse herom. Hvis sognebåndsløserpræsten er ansat i flere menighedsråds kredse, skal sognebåndsløseren tillige meddele, i hvilken af disse menighedsråds kredse valget ønskes udøvet. Hvis meddelelse ikke gives, udøver sognebåndsløseren sin valgret i bopæls sognet.

Stk. 3. Det trufne valg er bindende, så længe sognebåndsløsningen består. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler for sognebåndsløseres optagelse på valglisten.

Stk. 4. Tilsvarende regler gælder for personer, der i henhold til andre bestemmelser er henvist til en særlig menighed.

Stk. 5. Præster har kun valgret i den menighedsråds kredsen, hvor de er ansat. Præster, der er ansat i flere menighedsråds kredse, kan vælge, i hvilken kreds de vil udøve deres valgret.

Kapitel 2

Orienteringsmøder og valgbestyrelser

§ 5 a. Menighedsrådet afholder et offentligt møde senest 8 uger før valgdagen. På mødet redegøres for menighedsrådets arbejde i den forløbne periode og for kommende opgaver. Endvidere gennemgås reglerne for opstilling af kandidater.

§ 6. Valget forberedes og ledes i hver valgkreds af en valgbestyrelse, der består af 3 medlemmer valgt efter forholdstal af og blandt menighedsrådets medlemmer. Deles en menighedsråds kredsen, vælger det hidtidige menighedsråds

valgbestyrelsen for den nyoprettede kreds blandt dennes valgberettigede beboere.

Stk. 2. Menighedsrådet vælger valgbestyrelsens formand blandt dens medlemmer.

Stk. 3. Valgbestyrelsens afgørelser kan indbringes for biskoppen.

Stk. 4. Hvis der er færre end 3 medlemmer af menighedsrådet, vælges valgbestyrelsens manglende antal medlemmer af provstiudvalget blandt provstiudvalgets valgte medlemmer.

Kapitel 3

Valglisten

§ 7. Forud for hvert valg udarbejder valgbestyrelsen en valgliste over vælgerne i menighedsråds kredsen. Har flere sogne eller kirkedistrikter fælles menighedsråd, udarbejdes særskilt valgliste for hvert af de pågældende sogne eller distrikter. Valglisten består af en hovedvalgliste og en supplementsvalgliste.

Stk. 2. Valgliste udarbejdes ikke, såfremt afstemning bortfalder efter § 16.

§ 8. Vælgerne optages på valglisten i den menighedsråds kredsen eller det sogn eller kirkedistrikt, hvor de har fast bopæl.

Stk. 2. På hovedvalglisten optages vælgere, der senest 18.-dagen før valget er flyttet til menighedsråds kredsen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til folkeregistret.

Stk. 3. På supplementsvalglisten optages vælgere, der ikke er optaget på hovedvalglisten, og som senest 7.-dagen før valget er flyttet til menighedsråds kredsen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til folkeregistret.

Stk. 4. Vælgere, der senest 18.-dagen før valget er flyttet inden for menighedsråds kredsen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til folkeregistret, skal optages på hovedvalglisten under den nye bopæl.

Stk. 5. Valglisten udarbejdes på grundlag af oplysningerne i det centrale personregister (CPR).

Stk. 6. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udarbejdelse af valglisten samt disses indretning.

§ 9. Når valglisten er udarbejdet, udsendes der på valgbestyrelsens foranstaltning valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten. Valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt

angivelse af afstemningsstedets beliggenhed og dato og tid for afstemningen.

Stk. 2. Kirkeministeren fastsætter regler for, hvornår valgkort skal udsendes.

§ 10. Senest 10 dage før valget bekendtgør valgbestyrelsen i de stedlige dagblade eller lokalaviser, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne. Bekendtgørelsen skal indeholde en opfordring til personer, der mener sig berettiget til at afgive stemme, men som ikke modtager valgkort, samt personer, som fejlagtigt modtager valgkort eller valgkort med fejlagtigt indhold, om at gøre indsigelse til valgbestyrelsen.

§ 11. Valgbestyrelsen behandler indsigelser efter § 10 hurtigst muligt. Såfremt indsigelsen tages til følge, foretages rettelse i valglisten, og der udsendes om nødvendigt nyt valgkort. Rettelser i valglisten kan foretages til og med valgdagen.

Kapitel 4

Kandidatlister m.v.

§ 12. Afstemningen sker i henhold til kandidatlister, på hvilke bestemte personer bringes i forslag til valg.

Stk. 2. Valgbestyrelsen udpeger to personer, der er bemyndiget til at modtage kandidatlisterne. Mindst en af de udpegede personer skal have bopæl i menighedsrådskredsen. Indlevering af lister kan tidligst ske kl. 19 syv uger før valgdagen og senest kl. 19 seks uger før valgdagen.

Stk. 3. Kandidatlisterne skal indeholde oplysning om kandidaternes navn, bopæl og personnummer. En kandidatliste kan indeholde færre navne end det antal medlemmer, der skal vælges. Antallet af navne på en liste må ikke overstige det antal personer, der skal vælges, med mere end 6. Intet navn må opføres på en kandidatliste uden vedkommendes samtykke, der skal foreligge skriftligt for valgbestyrelsen. Ingen kan opstilles på mere end én liste. Valgbestyrelsen kan ikke slette nogen af listen, fordi vedkommende er straffet.

Stk. 4. Kandidatlisterne skal være underskrevet af mindst 5 og højst 15 vælgere som stillere. Ingen kan være stiller for mere end én kandidatliste eller for en liste, hvorpå den pågældende selv er opført. Anmeldelsen af kandidatlisten skal indeholde oplysning om hver enkelt stillers navn, bopæl og personnummer og om, hvem

valgbestyrelsen kan rette henvendelse til vedrørende listen.

Stk. 5. Den, der indleverer kandidatlisten, har ret til på en medbragt genpart af listen at få kvittering af den modtagelsesberettigede person, jf. stk. 2, for, at listen er indleveret, og hvornår det er sket.

§ 13. Valgbestyrelsen giver senest 5 uger før valgdagen meddelelse om eventuelle mangler ved listen. Disse mangler kan herefter afhjælpes indtil kl. 19 fire uger før valgdagen.

§ 14. Kandidatlister kan anmeldes at ville støtte hinanden (listeforbund). Anmeldelse herom skal ske skriftligt senest kl. 19 fire uger før valgdagen og være tiltrådt ved underskrift af samtlige kandidater, som er opført på de kandidatlister, imellem hvilke listeforbund indgås. Anmeldelsen skal endvidere være tiltrådt ved underskrift af de samme stillere, som har underskrevet de pågældende kandidatlister. Stillere og kandidater kan dog give skriftlig fuldmagt til en eller flere stillere til at anmelde listeforbund. Fuldmagten vedlægges anmeldelsen.

§ 15. Kandidatlisterne samt oplysning om anmeldte listeforbund bekendtgøres af valgbestyrelsen senest 3 uger før valgdagen.

§ 16. Foreligger der kl. 19 fire uger før valgdagen kun 1 gyldig kandidatliste, aflyser valgbestyrelsen afstemningen, og der gives stillerne adgang til senest 2 uger efter valgdagen at indlevere en særlig liste over de personer, der ønskes som stedfortrædere. I dette tilfælde kan stedfortræderne anføres som personlige.

§ 17. Valgbestyrelsen udarbejder stemmesedler på grundlag af de indgivne kandidatlister.

§ 18. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om kandidatlisters og stemmesedlers udarbejdelse og indretning.

Kapitel 5

Afstemning og opgørelse af valget

§ 19. Valgret udøves ved personligt møde på valgstedet, jf. dog kapitel 6 om brevstemmeafgivning. Stemmeafgivningen er skriftlig og hemmelig.

Stk. 2. Der kan afgives stemme enten på en liste som sådan eller på en af de personer, der er opført på listen.

§ 20. Valget opgøres som et forholdstalsvalg.

Stk. 2. De kandidater, der ikke erklæres for valgte, betragtes som stedfortrædere for de valgte på samme liste. Rækkefølgen blandt stedfortrædere bestemmes ved sideordnet opstilling af antallet af personlige stemmer og ved prioriteret opstilling ved summen af personlige stemmer og eventuelle resterende listestemmer. Ved stemmelighed afgøres rækkefølgen ved sideordnet opstilling ved lodtrækning og ved prioriteret opstilling ved placeringen på listen.

§ 21. Har flere sogne eller kirkedistrikter fælles menighedsråd, foretages valget selvstændigt og med særlige kandidatlistor for hvert af sogne eller distrikterne under ledelse af den fælles valgbestyrelse. Opgørelsen af valget foretages i hvert sogn eller kirkedistrikt for sig.

§ 22. En kort beretning om valget indføres i menighedsrådets beslutningsprotokol og underskrives af valgbestyrelsen. En udskrift af beslutningsprotokollen sendes snarest af valgbestyrelsens formand gennem provsten til biskoppen.

Stk. 2. Valgbestyrelsen underretter kandidaterne om valgets udfald og giver de valgte oplysning om det medlemsnummer, som vedkommende er valgt med.

Stk. 3. Alt valgmateriale, herunder ugyldige, ombyttede og ikke udleverede stemmesedler, afleveres af valgbestyrelsen til menighedsrådet i en indpakning, der er forseglet og forsynet med påskrift om indholdet. Straks efter klagefristens udløb, eller når endelig afgørelse af klage over valget foreligger, afleverer menighedsrådets valgliste og valgkort til folkeregistret og tilintetgør den øvrige del af materialet.

§ 23. Afholdes der ikke valg i en menighedsrådsreds, udskrives der nyt valg. Vælges der ingen medlemmer, mister menigheden sin indstillingsret ved præstevalg. Kirkeministeren træffer efter indstilling fra biskoppen afgørelse om, hvorledes og af hvem de til et menighedsråd henlagte funktioner skal varetages.

Stk. 2. Fører valget ikke til dannelse af et fuldtalligt menighedsråd, udskrives valg med henblik på at gøre rådet fuldtalligt (udfyldningsvalg). Biskoppen kan dog tillade, at udfyldningsvalg undlades.

Stk. 3. Tillader biskoppen, at udfyldningsvalg undlades, eller fører afholdelse af udfyldningsvalg ikke til dannelse af et fuldtalligt menigheds-

råd, dannes rådet af de medlemmer, der er valgt, sammen med præsten eller præsterne.

§ 24. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler for valgets foretagelse og opgørelse.

Kapitel 6

Brevstemmeafgivning

§ 25. Vælgere, der er forhindret i at møde frem på afstemningsstedet i det tidsrum, afstemningen finder sted, kan afgive brevstemme efter reglerne i §§ 26-29.

§ 26. Vælgere, der opholder sig her i landet, kan brevstemme på et hvilket som helst folkeregister.

Stk. 2. Vælgere, der er indlagt på eller optaget i følgende institutioner, boformer m.v., kan brevstemme i institutionen, boformen m.v.:

- 1) Sygehuse.
- 2) Plejehjem og beskyttede boliger, der drives efter reglerne i lov om social service.
- 3) Boformer for voksne tilvejebragt af amtskommunen efter reglerne i lov om social service til længerevarende eller midlertidigt ophold til personer, der på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har særlige behov, og boformer for voksne, der drives efter nævnte lovs forsøgsbestemmelser, samt opholdssteder uden for de pågældendes bolig, hvor kommunen efter reglerne i nævnte lov giver tilbud om personlig hjælp, omsorg og pleje m.v. til personer, som på grund af midlertidig eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov herfor. Kommunalbestyrelsen kan dog efter aftale med menighedsrådets valgbestyrelse beslutte, at brevstemmeafgivning i de boformer, der er nævnt i 1. pkt., i stedet skal ske efter reglerne i § 27 om brevstemmeafgivning i hjemmet. Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter aftale med menighedsrådets valgbestyrelse beslutte, at der ikke skal foretages brevstemmeafgivning i forbindelse med de tilbud, der er nævnt i 1. pkt.
- 4) Almene ældreboliger, der er omfattet af lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger m.v., og ældreboliger, der er omfattet af lov om boliger for ældre og personer med handicap. Kommunalbestyrelsen kan dog efter aftale med menighedsrådets valgbestyrelse beslutte, at brevstemmeafgivning

i ældreboliger i stedet skal ske efter reglerne i § 27 om brevstemmeafgivning i hjemmet.

Stk. 3. Afstemning efter stk. 2 foranstaltet af det stedlige folkeregister efter regler, der fastsættes af kirkeministeren.

Stk. 4. Vælgere, der er indsat i en af Kriminalforsorgens anstalter eller arresthuse, kan afgive brevstemme efter regler, der fastsættes af kirkeministeren.

Stk. 5. Vælgere, der har bopæl på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, kan afgive brevstemme hos en valgberettiget person, der er udpeget af menighedsrådet.

Stk. 6. Søfolk på danske skibe i udenrigsfart og personer ansat på danske havanlæg kan endvidere stemme på vedkommende skib eller havanlæg.

Stk. 7. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler for stemmeafgivningen i henhold til stk. 1-6.

§ 27. Vælgere, der opholder sig her i landet, og som på grund af sygdom eller manglende forlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet på valgdagen, kan afgive brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de institutioner, boformer m.v., der er nævnt i § 26, stk. 2. Nærmere regler fastsættes af kirkeministeren.

§ 28. Vælgere, der afgiver brevstemme efter § 26 eller § 27, kan stemme de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest 3. sidste hverdag før valgdagen.

§ 29. Materiale til afgivelse af brevstemme tilvejebringes af Kirkeministeriet for statens regning og udleveres af folkeregistrene.

Kapitel 7

Valgklager

§ 30. Klager over valget skal indgives skriftligt til provsten senest ugedagen efter valget. Provsten sender sagen til biskoppens afgørelse efter at have indhentet valgbestyrelsens udtalelse. Biskoppens afgørelse kan både af valgbestyrelsen og klageren indbringes for kirkeministeren.

§31. Hvis valget erklæres ugyldigt, skal der snarest muligt afholdes omvalg. Ved omvalg kan kun de personer, der var opført på valglisten og

var valgberettigede på valgdagen, afgive stemme. Ved omvalget finder bestemmelsen i § 33 anvendelse.

Stk. 2. Forkastes et medlems valg, indtræder stedfortræderen i den pågældendes sted. Kan besættelse af pladsen ikke ske herved, eller kan mandatet ikke overføres til en kandidatliste, som den pågældende liste har anmeldt listeforbund med, skal der snarest muligt afholdes udlydningsvalg.

Kapitel 8

Forskellige bestemmelser

§ 32. Valgbestyrelsen skal foranledige, at reglerne for opstilling og indgivelse af kandidatliste bekendtgøres ved alle regelmæssige gudstjenester i menighedsråds kredsen de to første søndage i september samt i de stedlige dagblade eller lokalaviser.

§ 33. Ved ekstraordinære valg til menighedsråd fastsætter biskoppen tidspunktet for valgets foretagelse og bekendtgørelse samt frister for indgivelse af klager og indberetning om valget.

§ 34. Kommunalbestyrelsen skal på begæring af valgbestyrelsen bistå denne i forbindelse med valget.

Kapitel 9

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 35. Loven finder første gang anvendelse ved de ordinære valg til menighedsråd i november 1984.

§ 36. I lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 136 af 15. april 1980, ophæves med virkning fra det tidspunkt, der er nævnt i § 35, følgende bestemmelser: § 3, § 4, stk. 1-3, stk. 4, 1. pkt., stk. 5-6, stk. 7, 1., 2. og 4. pkt., og stk. 8, §§ 6-10, § 14, stk. 1, sidste pkt., og stk. 4, § 17 og §§ 44-48.

§ 37. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft på Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Lov nr. 865 af 23. december 1987 indeholder i § 2 følgende bestemmelse:

§ 2. Loven træder i kraft den 1. april 1988.

Lov nr. 288 af 29. april 1992 indeholder i § 2 følgende bestemmelse:

§ 2. Loven træder i kraft den 1. maj 1992.

Lov nr. 370 af 18. maj 1994 indeholder i § 2 følgende bestemmelse:

§ 2. Loven træder i kraft den 1. januar 1995.

Lov nr. 1083 af 20. december 1995 indeholder i §§ 2 og 3 følgende bestemmelser:

§ 2. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 3. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft på Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Lov nr. 941 af 20. december 1999 indeholder i §§ 4 og 5 følgende bestemmelser:

§ 4. Lovens §§ 1 og 2 træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, mens lovens § 3 træder i kraft den 1. januar 2001.

§ 5. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft på Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Kirkeministeriet, den 19. januar 2000

MARGRETHE VESTAGER

/ Niels Bjerregaard

Bekendtgørelse om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd

I henhold til § 13 i lov nr. 352 af 6. juni 1991 om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning samt § 8, stk. 6, i lov om valg til menighedsråd fastsættes følgende:

Terminologi

§ 1. I denne bekendtgørelse anvendes udtrykket »sognebåndsløserpræsten« om den sognepræst, der er løst sognebånd til, og »bopælspræsten« om den sognepræst i sognebåndsløserens bopæls sogn, der er ansvarlig for ministerialbøgernes førelse. De lovbestemmelser, der henvises til, er, hvor ikke andet er anført, bestemmelserne i lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning.

Stiftelse

§ 2. Et medlem af folkekirken kan ved sognebåndsløsning slutte sig til en sognepræst for en anden menighed end den, medlemmet hører til, jf. lovens § 10 smh. med § 5.

Stk. 2. Anmodning fremsættes af medlemmet over for den præst, der ønskes løst sognebånd til. Anmodningen skal indeholde oplysning om medlemmets navn, personnummer og adresse og være vedlagt fødsels- og dåbsattest eller, såfremt fødsel og dåb ikke har fundet sted her i landet, anden dokumentation for medlemskab af folkekirken. På præstens begæring skal der desuden gives oplysning om begrundelsen for ønsket om sognebåndsløsning.

§ 3. Er præsten villig til at modtage en ansø-

ger som sognebåndsløser, giver præsten ansøgeren meddelelse herom.

Stk. 2. Meddelelsen vedlægges en blanket, hvorpå sognebåndsløseren kan angive, at valget ønskes udøvet i en menighedsråds kreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat, jf. § 6. Hvis dette ønskes, tilbagesender sognebåndsløseren inden 8 dage blanketten i udfyldt stand til sognebåndsløserpræsten.

§ 4. En præst er ikke forpligtet til at modtage en ansøger som sognebåndsløser, såfremt hensynet til denne findes at burde vige for afgørende hensyn til præsten eller dennes menighed, jf. lovens § 10, stk. 1. En præsts afslag skal være skriftligt og begrundet samt indeholde oplysning om klageadgang.

Stk. 2. En præsts afslag kan af ansøgeren påklages til biskoppen, jf. lovens § 10.

Retsvirkningerne af sognebåndsløsning

§ 5. Et medlem af folkekirken, der har løst sognebånd, er berettiget til kirkelig betjening af sognebåndsløserpræsten.

§ 6. En sognebåndsløser skal i forbindelse med sognebåndsløsningen vælge, om han eller hun vil udøve valgret i den menighedsråds kreds, hvor sognebåndsløseren bor, eller i en menighedsråds kreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat, jf. § 5 i lov om valg til menighedsråd.

Stk. 2. Dersom valget ønskes udøvet i en menighedsråds kreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat, skal der i forbindelse med sognebåndsløsningen gives meddelelse herom.

Hvis sognebåndsløserpræsten er ansat i flere menighedsråds kredse, skal sognebåndsløseren meddele, i hvilken af disse menighedsråds kredse valgret ønskes udøve.

Stk. 3. Hvis meddelelse efter stk. 2 ikke gives, udøver sognebåndsløseren sin valgret i bopæls-sognet.

Stk. 4. Det trufne valg er bindende, så længe sognebåndsløsningen består.

Ophør

§ 7. En sognebåndsløser kan bringe sognebåndsløsningen til ophør ved skriftlig anmeldelse herom til sognebåndsløserpræsten.

§ 8. En præst kan opsig sognebåndsløsningen, såfremt der foreligger omstændigheder, som gør det urimeligt at fastholde præstens forpligtelser over for sognebåndsløseren, jf. lovens § 11, stk. 2. Opsigelsen skal ske skriftligt med 6 måneders varsel og skal være begrundet samt indeholde oplysning om klageadgang, jf. stk. 2.

Stk. 2. Opsigelsen kan af sognebåndsløseren påklages til biskoppen. Såfremt klage indgives inden 4 uger efter sognebåndsløserens modtagelse af opsigelsen, har klagen opsættende virkning, jf. lovens § 11.

§ 9. Sognebåndsløsningen ophører, når den præst, til hvem sognebånd er løst, forflyttes, dør eller afskediges, jf. lovens § 11, stk. 3. Sognebåndsløseren kan dog udsætte ophørstidspunktet, indtil en ny præst er ansat.

Stk. 2. Indtræder ophørsgrunden efter stk. 1 så kort tid forud for et menighedsrådsvalg, at ansættelse af en ny præst ikke kan forventes at have fundet sted inden valget, skal sognebåndsløseren – såfremt denne har valgt at udøve sin valgret i en menighedsråds kredse i sognebåndsløserpræstens pastorat – senest 11. dagen før valget underrette valgbestyrelsen, jf. lov om valg til menighedsråd § 6, dersom ophørstidspunktet for sognebåndsløsningen i medfør af stk. 1, 2. pkt., ønskes udsat. Modtager valgbestyrelsen ingen sådan meddelelse, slettes sognebåndsløseren af valglisten.

§ 10. Nedlægges en stilling som sognepræst, slettes sognebåndsløseren, der har valgt at udøve valgretten i en menighedsråds kredse i det pastorat, i hvilken den nedlagte stilling var normeret, af valglisten.

Sognebåndsløserens flytning

§ 11. En sognebåndsløser skal give sognebåndsløserpræsten underretning om flytning af bopæl.

Mindreårige

§ 12. For ugifte personer under 18 år træffes bestemmelser i henhold til denne bekendtgørelse efter §§ 2, 7, 8, stk. 2, og 9, stk. 1, 2. pkt., af forældremyndighedens indehaver. Dog skal en person, der er fyldt 15 år, selv give sit samtykke,

Meddelelser til og fra sognepræsterne

§ 13. Sognepræster skal føre en protokol, der autoriseres af provsten, over sognebåndsløsninger til og fra ham/hende. Protokollen fremlægges ved kirkebogseftersyn.

Stk. 2. Protokollen skal indeholde oplysning om stiftelsestidspunkt, navn, adresse, fødselsdag og -sted, døbsdag og -sted, personnummer, valg af menighedsråds kredse for udøvelse af valgret, flytninger, ophørstidspunkt og grund.

§ 14. Når sognebåndsløserpræsten har modtaget den i § 3, stk. 2, nævnte blanket, viderendes denne til valgbestyrelsen for den menighedsråds kredse, i hvilken sognebåndsløseren har valgt at udøve sin valgret.

Stk. 2. Sognebåndsløserpræsten underretter bopælspræsten om sognebåndsløsningens stiftelse.

§ 15. Sognebåndsløserpræsten underretter bopælspræsten om sognebåndsløsningens ophør.

Stk. 2. Har sognebåndsløseren valgt at udøve sin valgret i en menighedsråds kredse i sognebåndsløserpræstens pastorat og opsiges sognebåndsløsningen, giver sognebåndsløserpræsten valgbestyrelsen meddelelse herom.

§ 16. En sognepræst, der forflyttes eller afskediges, skal gøre sognebåndsløseren til sig bekendt med deres retsstilling efter § 9, stk. 1 og 2. Tilsvarende meddelelse gives af den konstituerede præst efter en sognepræsts død.

§ 17. Ved en sognebåndsløseres flytning underretter sognebåndsløserpræsten sognepræsten i det nye bopæls sogn om sognebåndsløsningen.

Stk. 2. Har sognebåndsløseren valgt at udøve sin valgret i en menighedsrådsreds i det pastorat, hvori sognebåndsløserpræsten er ansat, skal denne give valgbestyrelsen meddelelse om bopælsændringen.

Meddelelser til og fra valgbestyrelserne

§ 18. Valgbestyrelsen skal føre en protokol, der skal indeholde oplysning om sognebåndsløserens navn, adresse, personnummer, valg af menighedsrådsreds for udøvelse af valgret, tidspunktet for optagelse eller slettelse af valglisten og valg af menighedsrådsreds for udøvelse af valgret ved flytning.

§ 19. Har en sognebåndsløser valgt at udøve sin valgret i en menighedsrådsreds i sognebåndsløserpræstens pastorat, jf. § 3, stk. 2, påhviler det valgbestyrelsen for denne menighedsrådsreds at sørge for, at sognebåndsløseren optages på valglisten for kredsen. Valgbestyrelsen giver underretning herom til bopæls-sognets valgbestyrelse, der sletter sognebåndsløseren af valglisten i bopæls sognet. Er sognebåndsløserens erklæring ikke valgbestyrelsen i hænde senest 11. dagen før et menighedsrådsvalg, kan sognebåndsløseren ikke optages på valglisten, og han eller hun kan derfor ikke afgive stemme ved dette valg.

§ 20. Har en sognebåndsløser valgt at udøve sin valgret i en menighedsrådsreds i sognebåndsløserpræstens pastorat, jf. § 3, stk. 2, og sognebåndsløsningen opsiges, sletter valgbestyrelsen sognebåndsløseren af valglisten og underretter valgbestyrelsen i bopæls sognet herom.

Stk. 2. Slettes en sognebåndsløser af valglisten i medfør af bestemmelsen i § 9, stk. 2, sidste pkt., underretter valgbestyrelsen samtidig bopæls sognets menighedsråd herom, således at sognebåndsløseren kan optages på valglisten for dette sogn.

Stk. 3. Efter genbesættelse af en ledig sognepræstestilling skal valgbestyrelsen slette alle sognebåndsløserne til den tidligere sognepræst af valglisten. Meddelelse herom gives til valgbestyrelserne i sognebåndsløsernes bopæls-sogn.

Stk. 4. Valgbestyrelsen underretter sognebåndsløserne om slettelse af valglisten, jf. § 10, som følge af nedlæggelse af en sognepræstestilling og giver tillige bopæls sognenes menighedsråd underretning, således at optagelse på valglisten for disse sogne kan finde sted.

§ 21. Ved flytning underretter valgbestyrelsen det nye bopæls sogns valgbestyrelse om sognebåndsløserens valg af menighedsrådsreds for udøvelse af valgret.

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 22. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 15. februar 1992. Bestemmelsen i § 6 træder dog først i kraft den 1. juli 1992.

Stk. 2. Sognepræster i folkekirken skal inden 1. april 1992 skriftligt meddele sognebåndsløserne, modtaget før 15. februar 1992, at de inden 1. juli 1992 skal vælge, om de vil udøve valgretten i den menighedsrådsreds, hvor de har bopæl, eller i en menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat.

Stk. 3. Ønsker sognebåndsløseren at udøve sin valgret i en menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat, og denne er ansat i flere menighedsrådsredse, skal sognebåndsløseren desuden anføre, i hvilken af disse menighedsrådsredse valgretten ønskes udøvet.

Stk. 4. Adgangen til at vælge at udøve valgretten efter stk. 1 og 2 bortfalder ved fristens udløb. Biskoppen kan dog, såfremt særlige forhold gør sig gældende, bestemme, at der skal bortses fra overskridelse af fristen.

§ 23. Bekendtgørelsen gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Kirkeministeriet, den 24. januar 1992

TORBEN RECHENDORFF

/ Asger Jørgensen

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd

§ 1

I bekendtgørelse nr. 58 af 24. januar 1992 om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd foretages følgende ændringer;

1. § 6 affattes således:

»§ 6. En sognebåndsløser kan vælge, om han eller hun vil udøve valgret i den menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløseren bor, eller i en menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat.

Stk. 2. Hvis valgretten ønskes udøvet i en menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat, skal der i forbindelse med sognebåndsløsningens etablering gives meddelelse herom, jf. dog stk. 3. Hvis sognebåndsløserpræsten er ansat i flere menighedsrådsredse, skal sognebåndsløseren tillige meddele, i hvilken af disse menighedsrådsredse valgret ønskes udøvet.

Stk. 3. En sognebåndsløser, hvor sognebåndsløsningen er etableret af forældremyndighedens indehaver, jf. § 12, kan inden 3 må-

neder efter, at vedkommende er fyldt 18 år, meddele sognebåndsløserpræsten, at valgretten ønskes udøvet i en menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat. Bestemmelsen i stk. 2, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Hvis meddelelse efter stk. 2 og stk. 3 ikke gives, udøver sognebåndsløseren sin valgret i bopæls sognet.

Stk. 5. De trufne valg er bindende, så længe sognebåndsløsningen består.«.

2. Efter § 22 indsættes:

»§ 22a. Sognebåndsløser, for hvem der er løst sognebånd før myndighedsalderens indtræden, og som er fyldt 18 år før den 1. august 1996, kan inden den 1. november 1996 vælge, at valgretten ønskes udøvet i en menighedsrådsreds, hvor sognebåndsløserpræsten er ansat«.

§ 2

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 1996.

Kirkeministeriet, den 21. juni 1996

BIRTE WEISS

/ Carsten Dalsgaard Jørgensen